

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**6 NUMARALI (H. 995-999) HALEP ŞER'İYYE
SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ (S. 1-100)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mohammad AJGHIF

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet KABACIK

KİLİS

Eylül 2013

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİHANA BİLİM DALI

6 Numaralı (H. 995-999) Halep Şer'iyeye Sicili'nin Değerlendirilmesi (S. 1-100)

Mohammad AJGHIF

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzası

Doç. Dr. Metin AKİS (Jüri Başkanı)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KABACIK (Danışman)

Yrd.Doç.Dr.Erdinç GÜLCÜ (Üye)

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı
SBE Müdürü
Yrd. Doç.Halil ALDEMİR

T. C.
KILIS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu ve bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim. (12/09/2013)

Mohammad AJGHIF

ÖZET

6 NUMARALI HALEP ŞER'İYE SİCİLİ(S.1-100) SAYFASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

AJGHIF, Mohammad
Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Mehmet KABACIK
Eylül 2013, 137+5 sayfa

Üzerinde çalışma yaptığımız 6 Numaralı Halep Şer'İye Sicili Şam'da Merkez-i Vesâik-i Tarihiyye'de bulunmaktadır ve 995-999/1587-1591 tarihleri arasına aittir. Toplam 362 sayfa ve 1512 adet belgeden oluşan 6 numaralı sicil ilk 100 sayfasındaki 476 adet belge üzerinde çalışılmıştır. 7 adedi Osmanlıca diğerleri Arapça olan belgelerin transkripsiyon ve tercümesi yapıldıktan sonra belgelerde yer alan bilgiler ana hatları ile değerlendirilmiştir.

Şer'İye Sicilleri özellikle yerel tarih ve toplumsal ilişkiler açısından tarihimizin en önemli kaynaklarından birisidir. Bu çerçevede incelemiş olduğumuz Şer'İye Sicilinde Halep halkının gündelik yaşamı, vakıflar, borç alacak ilişkileri, evlenme boşanma işlemleri, mehir, nafaka, köle satışı, köle azadı, çeşitli ticari işlemler, gayrimenkul satışları ve kiralari, vekalet işlemleri ve sair konularla ilgili çok sayıda belge yer almaktadır.

Halep'teki 16'sı zürri, 22'si hayri vakıfla ilgili işlemlere ait bilgiler incelemiş olduğumuz kayıtlarda yer almaktadır. İslam hukukçuları arasında en tartışmalı konulardan olan vakıfların gayrimenkullerinin tebdili konusunda Halep'te zarurete binaen değişiklik yapılabildiği görülmektedir. 1-6 osmani arasında ücret alan mütevelliler gerektiğinde değiştirilmektedir.

Halep'te evler 5-40 dinar arasında kiraya verilirken en düşük fiyatla satılan ev 17 dinar, en yüksek fiyatla satılan ev 815 dinara alıcı bulmuştur. Köle ve cariyeler 40-130 dinar aralığında satılırken pek çok köle ve cariye sevap kazanmak arzusu ve mükatebe yoluyla azat edilmişlerdir.

Halep'te mehir ve nafaka konusuna çok önem verilmektedir. Ölen kadının mirasçuları, kocasının ödemediği mehiri dahi kocasından talep etmektedirler. Mehir miktarları 15 dinar ile 125 dinar arasında değişmektedir. Peşin ödenen mehr-i muaccel ile genellikle sonradan ödenen mehr-i müeccelin ortalamasının 54 dinar olduğu hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halep Şer'İye Sicilleri, vakıf, köle ve cariye, mehir miktarı.

ABSTRACT

AN EVALUATION OF ALEPPO COURT RECORDS NUMBER 6 (P. 1-100)

AJGHIF, Mohammad

Master's Thesis: Department of History

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Mehmet KABACIK

September 2013, 137+5 Pages

The present study focused on Number 6 Aleppo Court Records, which are presently located in Merkez-i Vesaik-i Tarihiyye in Damascus and date back to 9995-999/1587-1591. The number 6 Records consist of 362 pages with 1512 documents in total. However, the first 100 pages with 476 documents were taken into consideration in this study. The documents, 7 in Ottoman and the rest in Arabic, were first transcribed and translated; and then, a general evaluation was done based on the data gathered.

Şer'iyye Sicili, that is Court Records, are one of the most important resources of our history in terms of local history and social relationships. In this context, the court records in question included documents on daily life of Aleppo people, charity trusts, debtor and creditor relations, civil code, spousal support, slave trade, some commercial transactions, property sales and rentals, grantor deeds and a large number of other things.

The information about the operations concerning the 16 Descent and 22 Charitable Foundations was also present in the court records. In Aleppo, There could be some changes out of necessity concerning the real estates issues of charity foundations, which were among the most debated topics among Islamic scholars. For instance, some trustees who get 1-6 osmani as payment might be changed when necessary.

In Aleppo, the houses were rented for 5 - 40 dinars and sold for 17 dinars at least while the most expensive house sold was 815 dinars. Slaves were sold for 40 - 130 dinars. However, most slaves were bought to be freed or some slaves bought their own freedom.

In Aleppo, so much importance were given to dowry and alimony issues. The heirs of the deceased woman could even claim the woman's unpaid dowry from her husband in Aleppo. The dowry money changes between 15 dinars 125 dinars. The average of the dowry paid in advance and the dowry paid later was found out to be 54 dinars.

Keywords: Aleppo court registers, foundations, slaves and concubines, the amount of dowry.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ÖNSÖZ.....	iv
KISALTMALAR.....	v
GİRİŞ.....	1
1. OSMANLI DEVLETİ'NİN HUKUK SİSTEMİ.....	1
2. ŞER'İYE MAHKEMELER.....	2
2.1. Şeyhülislam.....	3
2.2. Kazasker.....	3
2.3.Kadı.....	3
2.4. Naibler.....	4
2.5. Diğer Görevliler.....	4
3. ŞER'İYYE SİCİLLERİ.....	6
3.1. Şer'iyeye Sicillerinin İhtiva Ettiği Belge Çeşitleri.....	6
3.1.1. Fetvâ.....	6
3.1.2. İ'lam.....	6
3.1.3. Hüccet.....	7
3.1.4. Vakfiye.....	7
3.1.5. Sûret.....	7
3.1.6. Ferman.....	7
3.1.7. Berat.....	7
3.1.8. Buyruldu.....	8
3.2. Halep Şer'iyeye Sicilleri ve 6 Numaralı Sicil.....	8
4. HALEP'İN KISA TARİHİ.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM BELGELERİN TASNİFİ VE TERCÜMESİ

1. BELGELERİN KONULARINA GÖRE SINIFLANDIRMASI.....	19
2. METİN TERCÜMELERİ.....	20

İKİNCİ BÖLÜM BELGELERİN DEĞERLENDİRMESİ

1.1. Vakıflar.....	116
1.2. Kiralar.....	119
1.3. Kefalet.....	122
1.4. Köle ve Cariyeler.....	122
1.5. Ev Satışları.....	124
1.6. Evlenme ve Boşanma İşlemleri.....	125
1.7. Ücretler.....	130
1.8. Çeşitli Malların Fiyatları.....	131
SONUÇ.....	132
KAYNAKÇA.....	135
ÖZGEÇMİŞ.....	138

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti, 600 yılı aşkın ömrüyle dünyanın en uzun süre yaşayan devletlerinden birisi olmuştur. Bu süreç içerisinde üç kıtada arkasında çok sayıda eser bırakarak tarih sahnesinden çekilmiştir. Suriye'deki hâkimiyeti 400 yıldan fazla süren Osmanlı devleti'nden başta Şer'îye Sicilleri olmak üzere pek çok tarihi vesika bu ülke topraklarında kalmıştır. Osmanlı tarihinin geniş kapsamlı ortaya konulabilmesi için mutlaka hâkim olduğu alanlarda bıraktığı tarihi vesikaların da incelenmesi gerekmektedir.

Suriye'de Osmanlı döneminden kalan Şer'îye Sicilleri 1959 yılında Şam'da bulunan Merkez-i Vesâik-i Tarihiyye'de toplanmıştır. Başta Şam olmak üzere Halep, Hama, Humus'a ait pek çok sicil bu merkezde yer almaktadır. Özellikle yerel tarih ve sosyal tarih konuları olmak üzere Osmanlı tarihinin çok çeşitli yönlerini aydınlatmak ve başka kaynaklarda bulmanın imkânsız olduğu pek çok bilginin ortaya çıkartılması için mutlaka bu sicillerin incelenmesi ve değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu duygu ve düşüncelerden hareketle 6 numaralı sicili incelemeye çalıştık. Tez süresinin kısıtlılığı içerisinde 100 sayfalık bir bölüm değerlendirilmiştir. Tamamına yakını Arapça olan belgeler tercüme edilmiş, Halep halkının gündelik hayatı, sosyal ve iktisadi hayatının çok çeşitli alanlarına ait belgeler ve kısa değerlendirmeleri araştırmacılar ve konuya ilgi duyanların yararlanması için hazırlanmaya çalışılmıştır.

İç savaşın bütün şiddetiyle devam ettiği bir dönemde Şam'daki sicillere ulaşmak ve incelemek bizim için oldukça zor olmuştur. Sicillere ulaşmamız ve incelememiz konusunda destek veren başta Merkez-i Vesâik-i Tarihiyye Müdürü Dr.Gassan Ubeyit olmak üzere arşiv merkezi çalışanlarına, tez çalışmasının her aşamasında yakın desteğini gördüğüm danışman hocam Yrd. Doç.Dr. Mehmet KABACIK'a şükranlarımı sunuyorum.

MOHAMMAD AJGHIF

Ağustos 2013

KISALTMALAR

- a.g.e.** : Adı Geçen Eser
a.g.m. : Adı Geçen Makale
Belge : 6 Numaralı Halep Şer'yye Sicili Belge Numarası
C : Cilt
Çev : Çeviren
İA : İslam Ansiklopedisi
s : Sayfa
Sayfa : 6 Numaralı Halep Şer'yye Sicili Sayfa Numarası
vd. : Ve Diğerleri
TDVİA: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Yy : Yüzyıl

GİRİŞ

1.OSMANLI DEVLETİ'NİN HUKUK SİSTEMİ

Bir hukuk sistemini en iyi ortaya koyan şey, o hukuk sisteminin esasını teşkil eden hukuki mevzuat ve bunların tatbikat örnekleri demek olan mahkeme kararlarıdır. Osmanlı hukukunun mahiyetini ve muhtevasını tespit edebilmemiz için, Osmanlı kanunnamelerine ve mahkeme kararları demek olan şer'îye sicillerine bakmamız gerekmektedir¹.

Osmanlı hukuk mevzuatı iki kısımdan oluşmaktadır. Biri, doğrudan doğruya Kur'an, Sünnet, İcma ve Kıyasa dayanan ve fıkıh kitaplarında tedvin edilmiş bulunan normlar manzumesidir ki, bunlara, şer'î hükümler, şer-i şerif veya şer'î hukuk adı verilmektedir². Osmanlı hükümdarları tarafından konan hukuk kurallarına da "örf", "kanun", "kavânin-i örfiye" gibi isimler verilmiştir. Ferman, berat, hüküm, kanunname, siyasetname, adaletname tarzındaki Osmanlı hukuk belgelerinde Osmanlı hukukunun bu ikili yapısı "şer' ve kanun" şeklinde sürekli birlikte anılmıştır.³

Osmanlı kanunnameleri sadece idare hukuku, istisnai olarak bazı anayasa hukuku konuları, eşya hukukunun miri araziye ilişkin konuları, askeri hukuk, mali hukuk, ceza hukukunun tazir hükümler ihtiva etmektedir. Şer'îye sicillerinin hakikatinde ise Osmanlı Devleti'nin şahsın hukuku, aile hukuku, miras hukuku, borçlar-eşya ve ticaret hukuku ile özel hukukun bütün dallarında şer'î hükümlerin esas alındığı görülmektedir.⁴

Osmanlı Devleti sadece döneminin şartları ışığında bir hukuk sistemi geliştirmekle kalmamış, bunların hayata geçirilmesi ve etkin bir biçimde uygulanması

¹ Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, C.I, İstanbul, 2006, s.42.

² Murat Şen, "Osmanlı Hukukunun Yapısı", *Osmanlı*, C.VI, Ankara 1999, s.328.

³ Akif Aydın, "Osmanlı Hukuku'nun Genel Yapısı ve İşleyişi", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, Ankara, 2002, s.15.

⁴ Akgündüz, *a.g.e.*, s.45.

için elinden geleni yapmıştır. Altı yüz sene boyunca geniş ve problemlili bir coğrafya da ayakta kalmasının sırrı muhtemelen burada yatmaktadır.⁵

2. ŞER'İYE MAHKEMELERİ

Arapçada hüküm kökünden mekân ismi olan mahkeme kelimesi sözlükte “hüküm verilen yer, yargılama yeri” anlamındadır. Fıkıh terimi olarak kadıların içinde davalara baktıkları daire ve makamı, daha teknik bir ifade ile kamu hizmet niteliğindeki yargılama yetkisinin kullanılması için kurulmuş resmi makam ve kurumu ifade eder⁶.

Osmanlı Devleti'nde diğer İslam memleketlerinde olduğu gibi başlıca şer'i ve örfi davaların görüldüğü ve ayırımının yapıldığı yere, resmi yazılar ve kanunnamelerde, mahkeme veya meclis-i şer' denilmektedir.⁷ Osmanlı Devleti Müslüman bir devlettir ve hukuk sisteminin temelini İslam hukuku teşkil etmektedir. Kuruluş yıllarından itibaren şer'i kaza usulünü benimseyen Osmanlı Devleti'nin birinci padişahı Sultan Osman'ın ilk tayin ettiği iki memurdan birisi kadı olmuştur. Tek Kadı'nın görev yaptığı usule Şer'îye Mahkemeleri adı verilmektedir.⁸Bütün Şer'îye mahkemeleri kadıların Şer'î hükümlere göre yargılama yaptıkları mahkemelerdir. Şer'îye mahkemelerini ifade için Mehakim-i Şer'îye, Meclis-i Şer'î Enver veya Nebevi gibi tabirler kullanılmaktadır. Şer'îye mahkemelerine ait gelişmeler Tanzimat'tan önceki gelişmelerdir.⁹

Osmanlı şer'îye mahkemelerinde hukuk ve ceza ayırımı yoktur. Mahkemeler hem her türlü yargılamayla hem de noterlik işleri ile uğraşırlardı. Hâkimlerin yargılama yetkileri, coğrafi bakımdan sınırlandırılırdı. Bu, idari kuruluş sınırlarına göre olurdu. Yer itibarı ile yetkili mahkeme, davalının ikamet ettiği yerdeki mahkemesiydi. Şer'î mahkemelerin belli bir idari binası yoktur. Ancak bu şer'î meclis adıyla yargılamanın yapıldığı muayyen bir yerin olmadığı manasına gelmemektedir. Kadı'nın evinin bir köşesi veya cami, mescit yahut medreselerin bir odası mahkeme işleri için kullanıldığı anlaşılmaktadır.¹⁰

⁵ Aydın, *a.g.e.*, s.19.

⁶ Fahrettin Atar, “Mahkeme Maddesi”, *TDVİA*, C.XXVII, Ankara, 2003, s.338.

⁷ Halil İnalçık, “Mahkeme”, *İA*, C.VII, İstanbul, 1940, s.149.

⁸ Akgündüz, *a.g.e.*, s.224.

⁹ Abdulaziz Bayındır, “Örneklerle Osmanlı'da Ceza Yargılaması”, *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, Ankara, 2002, s.69.

¹⁰ Reşit Gündoğdu, “Osmanlı Mahkemesi Nasıl İşlerdi”, *Yedikuta Dergisi*, sayı 37, İstanbul, Eylül 2011, s. 26.

2.1. Şeyhülislam

XVI. asırdan itibaren bütün ilmiye sınıfının başı olan ve mevali denilen büyük kadıları tayine yetkili bulunan makama önceleri müftü veya hoca Efendi denilirken XVII. Asırdan itibaren Şeyhülislam denmeye başlamıştır¹¹. Şeyhülislam tabiri X. Asırdan beri İslam âleminde kullanıldığı bilinmektedir¹². Şeyhülislam ilmiye sınıfının başıdır. İdari açıdan veziriazama bağlı ise de konumu veziriazamdan üstündür.¹³

2.2. Kazasker

Osmanlı Devleti'nde yargı gücü adına Divan-ı Hümayun'a katılan, özellikle askeri sınıfın şer'i ve hukuki işlerine bakan ve önemli yekûn teşkil eden kaza ve sancak kadılarının tayin mercii olan makama kazasker (kadı-i asker) denemektedir.¹⁴ Osmanlı Devleti'nde askeri sınıfına ait dava, veraset ve diğer şer'i ve hukuki muamele, kazasker vasıtasıyla görülürdü. Osmanlıların ilk zamanlarda yani Orhan Bey zamanında kazaskerlik yoktu en yüksek kadılık makamı Bursa kadılığı idi. Sonradan vezirliğe eşit bir ilmiye makamı ihdas edildi. Divan-ı Hümayunda vezirlerden sonraki en yüksek makamı işgal ederlerdi.¹⁵

2.3. Kadı

Kadı insanlar arasında vuku bulan dava ve tartışmalı konuları yasal hükümlere göre çözen ve bu nedenle kimi zaman halife ve kimi zaman sultan tarafından atanmış kişidir. Ayrıca kadı, İslam pozitif hukukunu uygulamakla sorumlu olan hâkimdir.¹⁶

Osmanlı Devleti'nde kadı tayini her şeyden önce belirli tahsil ve hiyerarşik terfi düzenine dayanır. Bundan dolayı klasik İslâm döneminde kadılık için öngörülen şartlar (erkek ve reşid olmak, temyiz kudretine ve yeterli bilgiye sahip olmak, sağır-kör olmamak) dışında eğitim önemlidir. İftâ, tedris, kaza dalları arasında yatay geçiş mümkündür ve her rütbenin muadili hiyerarşide belirlenmişti. Bir kadı aday

¹¹ Ahmet Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti Toplu Katalogu ve Seçme Hükümler*, C.I, İstanbul, 1988, s.66.

¹² Cemal Fedayi, "Osmanlı Devleti'nde Şeyhülislamlık kurumu", *Osmanlı*, C.VI, Ankara 1999, s.447.

¹³ Osman Kaşıkçı, "Anayasal Açıdan Fatih'in Teşkilat Kanunnamesi", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, Ankara, 2002, s. 49.

¹⁴ Akgündüz, 1988, a.g.e. s.67.

¹⁵ Zekeriyâ Bülbül, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Ankara, 1965, s.86.

¹⁶ Hasan Tahsin Fendioğlu, "Osmanlı'da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı", *Osmanlı*, C.VI, Ankara, 1999, s. 453.

mesleğinin başından sonuna kadar hiyerarşik basamağı tırmanırdı. Bu terfi basamağına uyulduğu anlaşılmakta ve tedris silkindeki tayin ve erken terfiler kadılar yani kaza silki için pek yaygın bir uygulama olarak görünmemektedir. Bu sebeple kaza silkine mensup ilmiye üyeleri devletin son asrına kadar eğitim ve tecrübe bakımından seçkin bir zümre sayılırdı.¹⁷

Kadıların önemli görev ve yetkilerine bakıldığı zaman; Şer'i hükümlerin icrası, Hanefi mezhebinin tartışmalı olan görüşlerinde en muteber olanı araştırılıp uygulama, şer'îye sicillerinin yazımı, veli veya vasisi olmayan küçükleri evlendirme, yetimleri ve gaiplerin mallarını muhafaza, vasi vekillerin tayin yahut azl, vakıfları ve muhasebelerini kontrol, evlenme akdini icra gibi kısaca bütün hukuki işleri takip etmek kadıların görev ve yetkileri arasındadır. Kadılar devletin siyasi ve idari meselelerine karışmazlar ve bu konuları ilgili mülki amirlere terk ederler. Ayrıca merkezden gelen emir ve talimatları icra da kadıların görevleri arasında yer almaktadır.¹⁸

2.4. Naibler

Kadıların yargı görevini ifa ederken yardımına başvurdukları görevlerin başında naibler gelir. Bunlar kadılar tarafından belirli bir süre veya belirli bir iş için tayin edilen yardımcılardır; kadıların verdikleri yetki çerçevesinde görevlerini ifa ederler naiblerin görev yaptığı belde ahalisinden olmamasına özen gösterilir ve naib tayini işlemleri ondokuzuncu asra kadar kaldığın bulunduğu böyleye göre Rumeli veya Anadolu Kazaskerinin, İstanbul kadılıklarında naibler de İstanbul kadısının tasdiğiyle tamamlanırdı¹⁹.

2.5. Diğer Görevliler

Kasamlar, kadıların yaptıkları önemli görevlerden birisi de ölen kimselerin geride bıraktıkları mallarını (terike) İslam miras hukuku (feraiz) esasları çerçevesinde mirasçılara paylaştırmaktır. Bu görevi kadı adına bu işle görevli yardımcısı olan kasamlar yapar. Kamu görevlilerin miras taksimleri ise kazasker

¹⁷ İlber Ortaylı, "Kadı", *TDVİA*, C.XXIV, İstanbul 2001, s.71.

¹⁸ Ahmet Akgündüz, "Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri" *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, Ankara, 2002, s.55.

¹⁹ M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul 2009, s.84.

kassamları tarafından yapılır ve kazaskere düşen harç (resm-i kısmet) onun adına tahsil edilir²⁰.

Muhzırlar, mahkemelerde davacı, davalı ve şahitlere ikametgâhlarında tebligatta bulunmak, gerektiğinde onları mahkemeye celbetmek üzere muhızır bulundurulur. Klasik fıkıh kitaplarında “a’vân, muhızır, müşhıs, ecriya” gibi terimler “adlı zâbıtâ ve tebligat memuru” anlamında geçmektedir. Hanefi fıkıh bilgini Kâsânî muhızırların tâbiîn döneminden sonra mahkeme teşkilatında yer almaya başladığını söyler²¹.

Çavuşlar, mahkeme i'lamlarının icrası, borçlunun mallarını satarak borcun ödenmesi, icap ederse mahkeme kararıyla borçlunun hapiste tazyiki, hukuken kesinleşen nakdi ve bedeni cezaların infazı, kısaca günümüzdeki icra memurları ve kısmen de olsa savcılarının ve emniyet görevlilerinin vazifelerini ifa ederler²².

Subaşılar, hükümet merkezindeki Çavuş teşkilatının görevlerini, sancak, kaza, nahiye ve köylerde subaşı denen memurlar yürütürdü. Sancaklarda sancak beyinin ücretli adamı ve emniyet amiri, kaza ve daha küçük merkezlerde ise idare amiri olan subaşılardan, şer'i mahkemelerinde icra ve infaz memuru olarak görev yapmaktadırlar. Köy ve kasabalardakine il subaşılardan diğer büyük merkezlerdekine ise şehir subaşılardan denen bu memurlar günümüzdeki zabıta ve belediyelerdeki görevlerini ifa eder ve kadıların emri altında çalışırlardı. Subaşılardan dirlik sahipleri ve sancak beyleri tayin ederlerdi. Hizmetleri karşılığında da subaşılardan maktu denen bir ücret alırlardı.²³

Mübaşirler, sözlükte bir işe başlayan demek olan mübaşirin adli memur olarak iki manası vardır. Birincisi; mahkemelerde celb ve tebliğ işlerinde kullanılan memur anlamıdır ki, muhızır ile eş anlamlıdır. İkincisi ise Tanzimat'tan önce devletçe gördürülmesi veya soruşturulması için lazım gelen bir iş için görevlendirilen memur demektir. Bu görevler karşılığında mübaşirler, mübaşiriye denilen bir ücret almaktaydı²⁴.

Kâtip ve Hademeler, kâtiplerin en önemli vazifesi tarafların iddia ve savunmalarını ve şahitlerin beyanını doğru olarak zapta geçirmektir. Hademeler ise

²⁰ Aydın, *a.g.e.*, 2009, s.85.

²¹ Atar, *a.g.e.*, s.339.

²² Akgündüz, 1988, *a.g.e.*, s.73.

²³ Akgündüz, 1988, *a.g.e.*, s.74.

²⁴ Akgündüz, 1988, *a.g.e.*, s.281.

mahkeme işlerindeki ilgili evrakların getirilmesi, duruşma güvenliğinin sağlanması ve benzeri ayak işleri ile meşgul olan kişilerdir²⁵.

3.ŞER'İYYE SİCİLERİ

Osmanlı mahkemelerinde verilen kararların ve tutulan kayıtların toplandığı defterler. Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları, sicillat-ı şer'yye ve yaygın kullanımı ile şer' sicilleri denilen bu defterler kadı yahut naibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri içermektedir. Osmanlı Devleti'nde merkezde ve taşrada her tabakadan insanlar arasındaki hukuki ilişkilere dair kayıtları içeren bu defterler Osmanlı hayatının aile, toplum, ekonomi ve hukuk gibi birçok alanının tarihi için en önemli kaynaklardır. Kadıların Osmanlı sistemindeki etkin rolleri sebebiyle şer'yye sicilleri sosyal ve yerel tarih çalışmalarında da ana kaynak niteliği taşımaktadır.²⁶

3.1. Şer'yye Sicillerinin İhtiva Ettiği Belge Çeşitleri

3.1.1. Fetvâ

Sözlükte “bir olayın hükmünü açıklayan veya hükmünü koyan, güçlükleri çözen kuvvetli cevap” anlamına gelen fetva, ıstılahta fikhî bir meselenin dini-hukukî hükmünü açıklama, fakih bir kimsenin, sorulan fikhî bir meseleye yazılı veya sözlü olarak verdiği cevap, ortaya koyduğu hüküm demektir²⁷. Örfte ise sorulan dini sorulara müftüler tarafından yazı ile verilen cevaptır. Gerek müftü gerekse yargılama ve hüküm vermekle görevlendirilen Kadı kur'an ve Sünnet'in hükümlerine bağlı olup bu çerçevede hüküm vermekle birlikte kaza ile fetva arasında bazı temel farklar bulunmaktadır²⁸.

3.1.2. İ'lam

Bir mahkemeden sadır olan hüküm ve kararı havi verilen resmi kağıt hakkında kullanılır bir tabirdir. Cem'i ilamattır. İlam, bildirmek, bildirilmek demektir²⁹. İ'lâm belgelerini diğer şer'yye sicilleri kayıtlarında ayıran en önemli özellik hâkimin verdiği kararı ihtiva etmesidir. Bu bakımdan da hüccet, mâruzve benzeri belgelerden farklıdır. Ancak örfî anlamda ve uygulama, hüküm ihtiva etsin

²⁵ Akgündüz, 1988, *a.g.e.*, s.75.

²⁶ Yunus Uğur, “Şer'yye Sicilleri”, *TDVİA*, C.XXXIX, İstanbul, 2010, s.8.

²⁷ Fikret Karaman vd., *Dini Kavramları Sözlüğü*, İstanbul 2009, s. 163.

²⁸ Fahrettin Aatar, “Fetva”, *TDVİA*, C.XII, İstanbul, 1995, s.487.

²⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, İstanbul 1983, s.51.

etmesin altında kadı'nın imza ve mühürün taşıyan her belgeye i'lâm denildiği ve bu sebeple arşivlerde birçok maruz'un ilam diye kaydedildiği görülür. Mahkemenin verdiği kararlara i'lâm denmesinin sebebi muhatabın icra makamları olmasındandır³⁰.

3.1.3. Hüccet

Hâkimin kararını ihtiva etmeyen, taraflardan birinin itirafıyla diğerinin kabulünü içeren ve üzerinde onu düzenleyen hâkimin mühür ve imzasını taşıyan belgedir³¹.

3.1.4. Vakfiye

Vakfiye, vakıf hükmi şahsiyetinin tüzüğü mesabesinde olan ve farazi bir dava sonucu Şer'i Mahkeme tarafından tasdik edilen yazılı belgelere denmektedir³².

3.1.5. Sûret

Kadınların noter vazifesi görerek verdikleri bir belge çeşidi de sûrettir. Elinde ferman berat vs. bir belge olan şahıs sahip bulunduğu hak veya yetkisini ispatlamak için o belgeyi göstermek zorunda idi³³.

3.1.6. Ferman

Divan-ı Hümayun veya Paşakapısı'ndaki divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen adıdır. Ferman yalnız değil padişaha ait olduğunu ifade eden; Ferman-ı âlîşân, Fermân-ı Hümâyûn, Ferman-ı padişâhî, Fermân-ı şerif şeklindeki terkipler halinde kullanılır³⁴.

3.1.7. Berat

Berat kelimesi sözlükte yazılı belge demektir. İstilahta ise, Osmanlı Devleti'nde kullanılan manasıyla şöyle tarif edilebilir, herhangi bir vazife veya hizmette tayin

³⁰ Ahmet Akgündüz, "İ'lâm", *TDVİA*, C.XXII, İstanbul, 1995, s. 72-73.

³¹ Abdulaziz Bayındır, "Osmanlı Yargının İşleyişi", *Osmanlı*, C.VI, Ankara 1999, s.432.

³² Akgündüz, 2002, *a.g.e.*, s.61.

³³ Pakalın, *a.g.e.*, C.III, s.278.

³⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, "Ferman", *TDVİA*, C.XII, İstanbul 1995, s.400.

vetavzif dolayısıyla padişahın tuğrasını hâvî yazılı emirle verilen izin, yetki ve müsaadeyi ihtiva eden yazılı vesikaya berat denir ³⁵.

3.1.8.Buyruldu

Buyruldu sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine denir. Osmanlı Devleti'nde padişaktan sonra şer'i ve kanuni hükümleri icra ve takip ile görevli olan makam, padişahın emirlerine dayanarak bazı hususları kadılara hatırlatabilirler ³⁶.

3.2.Halep Şer'îye Sicilleri ve 6 Numaralı Sicil

Suriye'de Şer'îye Sicillerini bir merkezde toplama çalışmaları yapılmış ve 1959 yılında Şam'da kurulan Merkezü'l- Vesâik-i Tarihiye (Tarihi Belgeler Merkezi) bünyesinde, Suriye'deki Osmanlı Dönemi Şer'îye Sicilleri toplanmıştır.

Şam, Halep, Hama, Humus ve Gazze Şer'îye Mahkemelerine ait 2361 adet şer'îye sicili bulunmaktadır. Suriye'deki Şer'îye Sicillerinin sayı ve hacim bakımından en büyük kısmını Şam Şer'îye Sicilleri oluşturmaktadır. Şam'ın 991-1343(1583-1925) yılları arasına ait 1611 adet Şer'îye Sicili bulunmaktadır. Hama'nın 942-1343(1535-1925) yılları arasına ait 64 adet şer'îye sicili bulunmaktadır.Humus'un 1302-1337(1884-1919) tarihleri arasını kapsayan 21 adet sicil defteri bulunmaktadır.

Suriye'deki şer'îye sicillerinin önemli bir bölümünü Halep Şer'îye Sicilleri oluşturmaktadır. Halep'in 943-1353(1536-1935) yılları arasına ait 664 adet şer'îye sicili bulunmaktadır. Bu sicillerden 644 adedi Halep'in I numaralı kataloğunda, 20 adedi de II numaralı kataloğunda yer almaktadır.

XVI. yüzyıl Halep Şer'îye Sicillerindeki metinler diğer yüzyıllara göre oldukça kısa ve özet kaydedilmiştir. Bir sayfaya 7-8, hatta 10 adet dava kaydı yazılmış olanları vardır. Bu yüzden sicil metinlerinde bazı davaların ayrıntıları bulunmamaktadır. 6 Numaralı Halep Şer'îye Sicilinde toplam 362 sayfa ve 1512 adet belge yer almaktadır. Sicilin dışı kataloglama çalışmaları sırasında ciltlenmiştir. İlk sayfalarının kenarlarında yırtıklar bulunmaktadır. Sayfaları nemden sararmış olmakla beraber okunmasında sıkıntı bulunmamaktadır. Sicildeki yazı farklılıklarından dolayı defterin değişik katipler tarafından yazıldığını anlıyoruz.

³⁵ Akgündüz, 2006, *a.g.e.*, s.92.

³⁶ Akgündüz, 1988, *a.g.e.*, s.44.

6 numaralı Halep Şer'ıye Sicilinin ilk belgesi 14 Şevval 995/17 Eylül 1587 tarihli olup son belgesi(1512 nolu belge) Evâil Receb 999/Nisan-Mayıs 1591 tarihli dir. Zamanımızın sınırlı olması dolayısıyla tez çalışmamızı 6 numaralı sicilin ilk 100 sayfası ile sınırlı tuttuk.

İncelemiş olduğumuz 6 Numaralı Halep Şer'ıye Sicilinin ilk 100 sayfasında 476 adet belge yer almaktadır. Bu belgelerden 7 adedi Osmanlıca olarak kaleme alınmıştır³⁷. Arapça belgeler tercüme edilmiştir. Tercüme yapılırken sadece belgelerin baş ve son kısmındaki klişe ibareler atlanmış belgenin asıl kısmının tam tercümesi yapılmıştır. Tercümede sırasıyla sayfa numarası, belge numarası ve belgenin tarihi yazılmıştır. Belgenin konusu hakkında ise çok kısa bilgi verilerek belgenin içeriğinin ne ile ilgili olduğu belirtilmiştir.

Merkezü'l- Vesâik-i Tarihiyye Müdürlüğü ve Şam'daki Fransız Kültür Merkezinin ortak çalışması ile 1999 yılında Suriye'deki Şer'ıye Sicillerinin toplu kataloğu yayınlanmıştır³⁸.

4. HALEP'İN KISA TARİHİ

Suriye'nin en önemli şehri olup, Akdeniz'den İran'a, Anadolu'dan Mezopotamya'ya giden anayolların kesişim noktasında bulunur. Coğrafi konumu gereği kervansarayların uğrak noktası olmuş, bu durumda medeniyette ticaret anlamında zenginleşmesine aynı zamanda da sefere çıkan orduların tahribatlarına ve yağmalarına da maruz kalmıştır. Şehir bu denli bir önemi bulunan coğrafi konuma sahip olmasına karşın önemini bir de fırtına Tanrısı Adad'ın kült merkezi olmasına da borçludur.

Halep ismi ilk olarak M.Ö.3 binde çivi yazılı Akkad tabletlerinde Halaba, Halman/Halvvan adı ile görülüp M.Ö.18.y.y.da da Yamhad Krallığına başşehirlik yapmıştır. Daha sonraları Hitit Krallığının eline geçerek bu devletin imparatorluk döneminde en önemli eyalet şehirlerinden biri olmuş, bu krallığın dağılmasından sonrada Halpa Krallığı adıyla geçici bir Gec Hitit Devleti haline gelmiştir. M.Ö.9. y.y. ortalarında Asur İmparatorluğuna dâhil olan bu şehir zamanla önemini kaybetmeye başlamıştır. Persler döneminde ise sadece Tanrı Adad sebebiyle hatırlanan küçük bir şehir durumuna düşmüştür. Ancak Helenistik dönemde Suriye Kralı Seleukos Nikator tarafından Grek mimarisine uygun bir biçimde imar edilip

³⁷ Belge: 14, 70, 104, 160, 194, 209, 310.

³⁸ Brijitte Marino ve Tümüki Ükavara, *Delil-ü Sicilat El-mahakim El-şer'ıyye*, Dımaşık 1999.

eski önemine yeniden kavuşup Beroia adını almıştır. Kral Nikator'un Grek mimarisine başvurmasına vesile olan Tanrı Adad da Halep Zeus'u adıyla anılmaya başlanmıştır. Romalılar döneminde gelişimine devam eden Halep, kalesi içinde kutsal mekânlar barındırdığı için bir akropol haline gelmiştir. Bizanslılar döneminde de çok sayıda kilisenin bulunduğu Hristiyanlık merkezi haline gelmiştir. Şehir bugün dahi bünyesinde başpiskoposluk me Marunî psikoposluğu bulundurmaktadır³⁹.

İslami dönemde Halid bin Velid'in görevine son verildikten sonra Suriye valiliği ve başkomutanlığına getirilen Ebu Hudeyde emrindeki İslam ordusu Kinnesrini fethettikten sonra Halep üzerine hücumla kalktı, öncü birliklerin başında ise İyaz bin Ganm el-Fahri bulunuyordu. Şehir dışında yaşayan Tenuh ve bazı arap kabileleri de İyaz'a bid'at ettiklerini söylediler. Bunun karşılığında ise; canlarına, mallarına ve binalarına dokunulmamasını talep ettiler. Bunun üzerine İyaz; şehir halkının cizye vermesi karşılığında isteklerini kabul etti ve kendileriyle bir antlaşmaya gitti. Antlaşmayı Suriye valisi başkomutan Ebu Hudeyde'nin onaylamasının ardından Müslümanlar Antakya Kapısından şehre girmeye başladılar⁴⁰. Kapıdan geçen Müslümanların yaptığı ilk iş kalkanlarını yere indirip namaz kılmak olmuştur. Ardından bu yerde Mescidü'l-etras(Kalkanlar Mescidi) adıyla bir cami inşa etmişlerdir. Ebu Hudeyde'nin vefatından sonra makamına Muaviye bin Ebu Süfyan getirilmiştir. Şehir önce Cündü Hıms'a daha sonraları da Cündikın-nesrine bağlanmıştır. Emeviler döneminde bazı eyalet valilerinin şehir civarına yerleşmelerine rağmen şehir hiçbir zaman siyasi ve idari merkez haline gelmemiştir. Bu dönemde sadece iktisadi ve mimari olarak gelişmişse de Emevilerin yıkılmasından sonra diğer şehirler gibi ihmal edilmiştir⁴¹.

Mısır valisi Ahmet bin Tolun 878 yılında Halep'i işgal etmiş ancak Abbasiler daha sonra geri almışlardır. 903'te Karmatiler tarafından alınan şehir 936 yılında İhşidiler'in eline geçmiştir. Muhammed bin Tuğc el-İhşid buraya Beni-Kilab reisini vali olarak göndermiştir⁴². Hamdani Emiri Seyfüddevle, Kâfur el-İhşidi'nin valisi Yanis el-Mulis ile bir barış antlaşması imzalamış, ardından da Halep'i Hamdanilerin başşehri yapmıştır. Bu olaydan itibaren de şehir bölgenin tarihinde önemli rol

³⁹ Talib Yazıcı, "Halep", *TDVİA*, C.XV, İstanbul, 1997, s.239-240.

⁴⁰ Belâzürî, *Fütûh-ulbüldan*, Kahire, 1901, s.153-154; Yakut El-hamevi, *Mu'acamu-l Büldan*, Beyrut, C.II, s.285; Essahib Kemaleddin, b. Ebu Cerada, *Zübdetü-l Haleb min Tarih Halep*, İnceleyen, Süheyl Zekkar, C.I, Dimaşık 1997, s.47.

⁴¹ J. Sauvaget, "Halep", *İA*, C.V, İstanbul, 1977, s.117.

⁴² Essahib Kemaleddin, b. Ebu Cerada, *a.g.e.*, s.83-103.

oynamıştır. Seyfüddevle burayı uzun yıllar Bizans saldırılarına karşı korumayı başarmışsa da Nikephoros Phokas 962'de şehri ele geçirmeyi başarmıştır. Bir hafta süren çatışmalar sırasında binlerce kişi kılıçtan geçirilip birçoğu da esir alınmıştır. Bunca olaydan sonra şehir harabeye dönmüş ve uzun yıllar belini doğrultamamıştır. En karanlık günlerini ise Meyyafarikin'e çekilerek burayı başşehir yapan Seyfüddevle'nin ölümü üzerine yerine geçen oğlu Ebu'l-Meali Sadüddevle zamanında görmüştür.

Artık hutbeler Abbasi halifesi Nasır Lidinillah adına okunmaya başlamıştı. Bu durum Hamdani devletinin varisleri tarafından iltifatlarla karşılanırken Bizans İmparatoru tarafından 969 yılında yeniden işgaline sebep oldu. İşgal edilen şehir 975 yılında Hamdaniler tarafından geri alındı⁴³. Şehrin 1014'te Fatımilerin eline geçmesiyle Mansur bin Lülü Abbasiler adına okunan hutbeye son verdi. Ancak Salih bin Mirdas el-Kilabi 1024'te şehri ele geçirip Mirdasilerin merkezi yaptı. Zaman zaman Bizans ve Fatımilerle mücadele etmek zorunda kaldılar. Boş durmayan Bizans İmparatoru Romanos Diogenes 1068-71 yılları arasında Halep'e iki sefer düzenledi. 1069'da ise Türkmen Emiri Sanduk büyük bir orduyla Halep'e girdi ve kışı orda geçirdi. Türkmen Emirini güvence bilen Mirdasi Emiri Emir Sanduk'a kıymetli hediyeler vererek onu cihada teşvik etti. Bununla yetinmeyen Mahmud el-Mirdasi Fatımilerin zayıflığından yararlanarak Halep camilerinde Abbasi halifesi Kaim-biemrillah ve Selçuklu Sultanı Alparslan adına hutbe okutmaya başladı (31 Temmuz 1070). Alparslan'ın Mısır seferi sırasında Halep'i kuşatmasının ardından Emir Mahmud'un şehrin anahtarını teslim etmesiyle Selçuklulara bağlılığını göstermiş olmuştur⁴⁴.

Suriye Selçuklu Meliki Tutuş Halep'i kuşatır fakat Ukayli Emiri Şerefüddevle Büslim bin Kureyş ile Halep Emiri Sabık'ın Arap kabilelerinin desteklerini alması dolayısıyla başarı sağlayamamıştır. Tutuş ertesi yıl şehri yeniden kuşatınca halk Emire bir heyet gönderip anahtarı ona teslim etmek istediklerini bildirmiştir. Tutuş Emir Atsız'ın yardım çağrısı üzerine Şam'a dönünce derhal harekete geçen Şerefüddevle kalabalık bir toplulukla şehre girip 1080'de Mirdasi hanedanlığına son vermiştir. 1. Süleyman Şah'ın Antakya'yı fethine karşılık vermeye çalışan Şerefüddevle 20 Haziran 1085'de hayatını kaybetmiştir. Süleyman Şah bu zaferden

⁴³ Muhammed bin AliEl'udaymi, *Tarih-u Halep*, İnceleyen İbrahim Za'rur, Dımaşık, 1984, s.290-322.

⁴⁴ Muhammed bin Mahmut bin HaşimEt-tabah, *A'lumun Nubelâ Fi Tarih-i Haleb Eş-şehba*, İnceleyen Muhammed Kemal, Halep, C.I, 1923, s.288-310.

sonra Halep'i kuşatma altına almış buna karşılık şehri müdafaa eden kuvvetlerin kumandanı Şerif el-Huteyti şehri ancak Sultan Melikşah'ın onayını aldıktan sonra teslim edebileceğini bildirmiştir. Bunun üzerine Süleyman Şah Temmuz 1085'de kuşatmayı kaldırmıştır fakat sözün tutulmaması üzerine ertesi yılın Nisan ayında şehir tekrardan kuşatılmıştır. Şerif el-Huteyti'de bu sefer Tutuş'a haber göndererek şehrin anahtarlarını kendisine teslim edeceğini söylemiştir. 479 Muharreminde Şam'dan yol çıkan Tutuş, Halep'e yaklaşık 5. Km uzaklıktaki Aynüseylem'de Süleyman Şah ile savaşa girip onun ölümüne sebep olmuştur (4 Haziran 1086). Savaştan sonra Şerif el-Huteyti şehrin teslimi konusunda Tutuş'u da oyalamaya kalkıştı fakat 11 Temmuz 1086'da Tutuş şehri ele geçirdi. Bu gelişmeler üzerine Melikşah Tutuş'un Şam'a geri dönmesini söyledi. Emere uyan Tutuş Halep'ten ayrıldı. Sultan Melikşah bazı devlet adamları ve kumandanlarıyla 3 Aralık 1086'da şehri teslim aldı. Nizamülmülk'ün tavsiyeleri üzerine Kasimüddeve Aksungur'u Halep şahneliğine, Nuh et-Turki'yi ise kale kumandanlığına atadı.1092'de Melikşah'ın ölümünün ardından çıkan taht kavgalarını fırsat bile Tutuş Halep'i geri aldı.

Tutuş'un 1095'de ki vefatının ardından melikliğin başına oğlu Rıdvan geçti. Fatimi Halifesi Müsta'linin teklifini kabul ederek Halep ve diğer bölgelerde onun adına hutbe okuttu. Fakat aldığı tepkiler üzerine Abbasilere ve Büyük Selçuklulara geri döndü. Halep'te bulunan Bâtınilerle sıkı iş birliğine giren Rıdvan onlara iyi bir propaganda merkezi kurmaları için müsaade etti. Ardından Sultan Muhammed Tapar'ın tehditleri üzerine bazılarını öldürtmek bazılarını da şehir dışına sürmek zorunda kaldı. Haçlı ordusunun bazı stratejik yerleri ve kaleleri ele geçirmeleri üzerine Artukoğlu İlgazi ve Arslantaşoğlu Alpı ile ittifak kurdu. Haçlıların bu durumu karşısında zor durumda kalan halk şehri terk etmeye başlayınca Rıdvan'da göçü engellemek için beytülmal'a ait arazileri onlara satıp kendilerine temlikname verdi. Antakya Prinkeps'i Tancred'in şehri işgal etmeye teşebbüs etmesi üzerine Rıdvan, akil ve tüccarlardan oluşan bir heyeti Bağdat'ta bulunan Sultan Muhammed Tapar'a göndererek yardım talep ettiyse de emirler arasındaki meseleler yüzünden sonuç alınamadı⁴⁵.

Rıdvan'ın 1113'de ki ölümü üzerine yerine oğlu Alparslan el-Ahres geçti. Kısa süren liderliğinde Bâtıniler'in faaliyetlerine izin vermemekle birlikte Haçlılara

⁴⁵Faruk Sümer, "Suriye Selçukluları", *TDVİA*, İstanbul, C.XXXVI, 2009, s.385.

karşı da pek bir şey yapmamıştır. Onun 1114'te ölümü üzerine yerini alan kardeşi Sultanaşah döneminde idare tamamen Atabeg Lü'lü'nün elinde toplandı. Lü'lü de 1116'da ölünce Emir Yaruktaş idareye hâkim oldu ve zaman zaman Haçlılarla işbirliği yaptı. Bu durumdan rahatsız olan ve baskı altında kalan şehrin ileri gelenleri Artukoğlu İlgazi'ye haber gönderip şehri teslim almasını ve cihat etmesini istediler. Bunun üzerine İlgazi'de oğlu Timurtaş ile birlikte gelip şehre girdi(1117-18)⁴⁶. Onun 1122'de vefatı üzerine Emir Bedrüddevle Süleyman Halep'te yönetimi ele geçirdi. Kudüs Kralı 2. Baudouin Halep'i tehdit etmesi üzerine Artuklu Belek bin behram idareyi ele geçirip şehri Haçlılara karşı savundu. Onun ölümü üzerine de 22 Mayıs 1124'te Timurtaş şehre hâkim oldu. Bu sırada Mardin'de hapiste olan Suriye Selçuklu Melik'i Sultan Şah hapisten kaçarak Hile Emiri Dubeys Bin Sadaka ve Kudüs Kralı 11. Baudouin ile ittifak kurdu. Halep'i kesin olarak ele geçirmeye karar veren müttefikler şehri aldıklarında Dubeys'e teslim etmek üzere anlaştılar. Bu durum karşısında Timurtaş asker toplamak amacıyla Mardin'e gitti. Haleplilerin tutum ve davranışlarına öfkeleniği için geri dönmedi. Kumandayı eline alan kadı Ebul Hasan Muhammed Bin Haşşab şehri yiğitçe savundu ve Aksungur El Posuki'ye haber gönderip yardım istedi. Bu haberi alan müttefikler kuşatmaya son vererek dağılmak zorunda kaldılar. Aksungur'un ölümü üzerine Irak Selçuklu Mahmud Şehri Haçlılar karşısındaki kahramanlıklarıyla tanınan İmadüddin Zengi'ye verdi. Onun ölümünden sonra yerine geçen oğlu Nurettin Mahmud Zengi'de aynı şekilde Haçlılarla savaştı ve çok sayıda kaleyi geri aldı. Bu arada meşhur Haçlı Kontu Joscelin'i esir alarak kaleye hapsetti. Şehirde huzur ve sükûnu sağladı. İmar alanında birçok yapı inşa ettirdi. Sünniliği destekleyen medreseler kurarak Irak ve El-Cezire'den âlimler getirtti⁴⁷.

Yerine geçen oğlu El Melikus Salih İsmail zamanında Selahaddin Eyyubi Halep kapılarına dayandı. Şehir halkının karşı koyması sonucu Eyyubi kuvvetleri geri çekildi. El Melikus Salih ölümünden önce Halep'i Musul Hâkimi İzzeddin Mesud'a bıraktı. Selahaddin Eyyubi Halife Mustazi Bi-Emrillah tarafından kendisine verilen şehri ele geçirmek üzere 1182'de Mısır'dan yola çıktı. Bu sırada İzzettin Mesud Sincar'ı alarak Halep'i kardeşi 2. İmadüddin Zengi'ye bırakmıştı. Selahaddin 21 Mayıs 1183'te şehri kuşattı. Zengi bir süre dayanmaya çalıştıktan sonra Eyyubilerle anlaşmak zorunda kaldı. Anlaşmaya göre Halep'e karşılık Sincar, Habur,

⁴⁶Sümer, *a.g.e.*, s.385.

⁴⁷Muhammed Kurd Ali, *Hutat-ü Eşşam*, Dimaşık 1983, C.II, s.3-100.

Nusaybin ve Suruç 11 Haziran 1183'te İmadüddin Zengi'ye verildi. Selahaddin Eyyubi burayı oğlu El-Melikus Zahir Gazfe'ye bıraktı. Birkaç ay sonra şehir Eyyubi'nin kardeşi El Melikul Abil'in ricası üzerine Mısır'daki tüm haklarından vazgeçmesi karşılığında kendisine verildi. Oğul Zahir 3 yıl sonra tekrar Halep'e tayin edildi. Melik Gazi devrinde (1186-1212) şehir en parlak ve refah dönemini yaşadı. Ticaret canlandı, birçok mimari eser, ilim ve kültür merkezleri yapıldı. El Melikül Nasır 2. Yusuf devrinde Memlûklülerle başlatılan mücadele halifenin müdahalesiyle sona erdi. Hülagü 1260'da şehri ele geçirerek talan etti. Aynicalut Şavaşında mağlup olan Moğollar şehri Memlûklülere bıraktı. 14. yüzyılın başında Moğol kumandanı Kazan Bin Argun şehri tekrar aldıysa da 3 ay sonra terk etti. 1348'deki veba salgını pek çok kişinin ölümüne sebep olmuş, 1400'de de Timur surlar ve kale dâhil bütün şehri talan etmiş, 3 gün süren yağmalama sırasında 20.000 kadar kişi öldürülmüştür. 1500'lerde başlayan Osmanlı yönetimine kadar devam eden Memlûk döneminde şehir genel anlamda kalkınsa da açlık, kıtlık, salgınlar ve sık sık olan deprem gibi felaketlerden de kurtulamamıştır⁴⁸.

24 Ağustos 1516'da Yavuz Sultan Selim'in Memlûk Sultanı Kansu Gavri'yi mağlup ettiği Mercidabık Savaşı'ndan sonra Osmanlı hâkimiyetine giren şehir⁴⁹, doğu ile batı ticaretinde önemli bir merkez olarak gelişme göstermektedir. Osmanlı ile birlikte geçmişinde rastlanmayan büyük bir gelişme gösteren şehir tarihinin birçok bakımından en parlak dönemini yaşamıştır⁵⁰.

Suriye bölgesinin fethinden sonra Osmanlılar bölgedeki eski Memlûk idari teşkilatını bozmadılar. Eskiden olduğu gibi Halep, Şam, Beylerbeyi idari bölgesi içinde yer alıyordu. Yavuz Sultan Selim'in ölümü ve yerine Kanuni Sultan Süleyman'ın geçmesi üzerine eski Memlûk beylerinden olup Yavuz Sultan Selim tarafından kendisine Şam beylerbeyliği verilen Canbirdi-Gazali Halep'i de tesiri altına alacak büyük bir isyan başlattı. Şehri kuşattıysa da kalede bulunan Osmanlı garnizonu ile ortak hareket eden halk ona karşı direndi. İsyanın bastırılmasından sonra bölgedeki idari teşkilat değişime uğradı. Halep ve Şam adları altında iki derebeylik kuruldu, ardından bunlara Trablus ve Sayda eyaletleri ilave edildi. Bölgenin bu idari teşkilatı 18. yüzyıla kadar değişmedi⁵¹.

⁴⁸Kurd Ali, *a.g.e.*, s.100-200.

⁴⁹Muhammed Süheyl Takkuş, *Tarihu-l'osmaniyyin*, Beyrut 2008, s.168.

⁵⁰Bruce Masters, "Halep", *TDVİA*, C.XV, İstanbul, 1997, s.244.

⁵¹Takkuş, *a.g. e.*, s.208-209.

Şehrin bir eyalet merkezi haline gelmesi Kuzey Suriye'nin ekonomik ve siyasi yönden gelişmesinde önemli rol oynadı. Şehir kültür yönünden kutsal şehirlerin yer aldığı Hicaz bölgesiyle kuvvetli bağlan dolayısıyla tam bir Arap nüfusu altında kalırken siyasi açıdan da hayati bir yere sahip oldu ve güneydeki gelişmelerden çok az etkilendi. Ayrıca iktisadi yönden esnaf için hammaddelerin ve şehirde çok aranan tüketilen yiyeceklerin sağlandığı Güney Anadolu ile daha yakın bir hale geldi. Tımar sistemi vilayete etkili bir şekilde yerleştirildi. Anadolu Türk sipahilerinin varlığı bölgenin Omsalı teşkilatına uyum sağlamasına yardımcı oldu. Böylelikle Halep'te tipik bir İslam-Türk şehri haline geldi. Bu etki dönemin mimarisinde, mutfağında hatta müziğinde dahi görülmüştür.

Doğu Arabistan'ın Osmanlı hâkimiyetine girmesiyle Halep Doğu Akdeniz'in önemli ticaret merkezi oldu ve 16. yüzyılda Avrupalıların ticari faaliyetleri Şam'dan Halep'e kaydı. Nitekim 1548'de Venedik Konsolosluğu, 1558'de Fransa, 1586'da İngiltere Konsoloslukları kuruldu. Ticaret başlangıçta Avrupa'nın yünlü kumaşları, gümüşleri ile Hint baharatının takasına dayanıyordu; ancak 16. yüzyılın sonlarına doğru Avrupalı tacirler artık Halep pazarlarında başlıca doğu emtiası olarak İran İpeğini arıyorlardı. Şehrin ticari önemi Hüsrev Paşa ile Behran Paşa'nın valilikleri sırasında meydana getirdikleri vakıflar sayesinde kurulan büyük abidevi binalar, çarşılar ve hanların yapımıyla 1593'de İskenderun'da bir Osmanlı gümrük kapısının tesisi dolayısıyla daha da arttı. Trablus'un yeniden liman özelliği kazanmasıyla şehrin bölgede ticari durumunu güvence altına aldı⁵². Halep'in bu zenginlik ve refahı ilk olarak Canbolat oğlu Ali'nin isyanı sırasında (1606-1607) ve Osmanlı-İran Savaşları'nın uzaması sonucu 17. yüzyılın başlarında biraz sarsıldı. Canbolat oğlunun isyanı bu dönemdeki birçok celali isyandan biriymiş gibi gösterilse de onun Suriye'de bağımsız bir devlet kurma iddaasıyla ortaya çıktığını belirtirler. Niyetleri ne olursa olsun gerek amcası Hüseyin Paşa'nın gerekse Canbolat oğlu Ali'nin valilikleri dönemi mahalli idarecilerin şehrin yönetimini ellerine geçirdikleri kısa ve tek devreyi teşkil eder. Canbolat oğlu Ali'nin 1610'da Belgrad'da idamının ardından Halep doğrudan İstanbul'un merkezi kontrolünde kaldı. Hatta 18. yüzyılda mahalli valilerin ortaya çıkıp idareyi ellerine almaları ve merkezin bunları tanımak zorunda kalışı burada görülmemiştir⁵³.

⁵² Edhem Eldem vd., *Doğu ile Batı Arasında Osmanlı Kenti*, Çev: Sermet Yalçın, İstanbul 2003. s.85.

⁵³ Elhuri Bulus Karalli, *Canbulat Ali Paşa Vali Halep 1605-1611*, Beyrut 1939, s.19,87.

1639'da Osmanlı-İran Savaşlarının sona ermesiyle kervanlar İran İpeğini tekrar Halep pazarına getirmeye başladılar ve bu durum 17. yüzyıl boyunca devam etti. Aynı yüzyılda İzmir'in alternatif bir Pazar olarak doğmasına rağmen Halep ticari üstünlüğünü korumuştur.

Bu hüküm en azından 17. yüzyılda Halep'in içindeki Ortadoğu ticaretinin hemen hemen yarısını elinde tutan İngiltere için doğrudur. 17. yüzyıl bir Osmanlı eyaleti olarak Halep'in nüfus ve ticari zenginlikte en yüksek noktaya ulaştığı dönemdir. Ara ara uzun devreler halinde ortaya çıkıp büyük kısımlara yol açan veba salgınlarına rağmen Halep 17. yüzyılda yaklaşık 100.000 nüfusa sahipti. 16.yüzyılda da nüfusu 50-60.000 dolayında bulunuyordu. Nüfusun fazla değişmemesi sadece kısmi bir artış göstermesi Anadolu'dan Halep'e doğru görülen devamlı göçlerin bir sonucudur. Bu nüfus Halep'i İstanbul ile Kahire arasında en büyük şehir durumuna getirmiştir. Şehrin 16. yüzyıldaki hızlı fiziki gelişmesi aynı seviyede görülmemekle birlikte 17. yüzyılda İpşir Paşa ve Kara Murat Paşa gibi bazı devlet adamları büyük vakıflar kurmayı sürdürmüşlerdir. Fiziki ölçülerinin genişlemesinde şehrin varlıklı tüccarları ve esnafları boy göstermiştir. Surların kuzey doğusunda zenginlerin oturduğu mutena Cüdeyde varoşu yapılan binalarla yeni bir yerleşme yeri ortaya çıkmıştır. Halep'in tarihi 18. yüzyılda değişmeye başlamış ve çöküş dönemine girmiştir. İran Safevi Devleti'nin dağılması sonucu İran İpeğinde düşüşler görülmüş ve 1730'larda Avrupalı tüccarlar alternatif kaynaklar aramaya başlamışlardır. Bu arayışlar bir ölçüde Suriye İpeğiyle karşılandı fakat zamanla Avrupalı tüccarların ticareti azaldı. Onların yokluğu Hristiyan-Arap ve Yahudiler gibi gayrimüslim unsurların ön plana çıkmasına yol açtı. Varlıklı Hristiyan-Arap tüccar burjuvazisinin doğuşu özellikle şehir için çarpıcı bir gelişmedir. Bu tüccar zümresinden bazıları geleneksel Katolik Kilisesi'nden çıkıp reforme edilmiş Katolik Kiliseleri oluşturmuşlardır. Buda Hristiyan âlemi içinde ve Osmanlı Hükümetiyle 'beratlı' denilen yabancıların himayesindeki Katolik Hristiyanlar arasında gerginliğe yol açmıştır. Bölgedeki dengeler siyasi güç mücadeleleri ile daha da sarsılmış Sünni-Arap ticari ve dini burjuvazisinin temsil ettiği alt tabakaları oluşturan Arap, Türk, Kürt gibi gayrimütecanis grupların teşkil ettiği yeniçeri zümreleri arasındaki ayrılıkları daha da büyütüştür. Osmanlı düzeni eski hale getirmeyi başaramamış

gruplar arasındaki çekişme şehrin ekonomisini ve siyasi kurumlarını çöküşe sürüklemiştir⁵⁴.

Osmanlı merkezi gücü 2. Mahmut dönemine kadar düzeni yeniden sağlamayı başaramamıştır. Sağlanan düzen ise kısa ömürlü olmuştur. 1832’de Mısırlı İbrahim Paşa şehri işgal etmiş ve şehir 1840’a kadar Mehmet Ali Paşa’nın hâkimiyeti altında kalmıştır⁵⁵. Bu dönem şehrin iktisadi ve siyasi hayatında yıkıcı bir etki yapmıştır. Osmanlı idaresinin tekrar kurulması ve ardından Müslüman kesim üzerine askeri mecburiyet ve verginin yüklenmesini ihtiva eden Tanzimat reformlarının ilanı şehirde yeniden düzensizliğe sebep olmuştur. Bilhassa yeniçeri zümrelerinin kan kaybetmesiyle iktisadi sıkıntı içindeki fakir Müslüman halk arasında reformlara karşı tepkiler görüldü. Nitekim 1850 Ekim’inde fakir Müslüman ahali, zengin Hristiyan bölgelerine karşı saldırıya geçti ve büyük bir şehirli ayaklanması meydana geldi. Vali Mustafa Zarif Paşa Halep’ten kaçtı. İsyanın elebaşı olan yeniçeri zümrelerinin reisi Abdullah El-Babinsi iki hafta kadar şehrin kontrolünü elinde tuttu. Kasım ayında Osmanlı ordusu isyancıların bulunduğu bölgeyi topa tutarak pek çok kişinin ölümüyle sonuçlanan kanlı sokak savaşları sonucu düzeni yeniden sağladı. 1850’den sonra Tanzimat reformları küçük bir mühalefette eyalette uygulandı. Şehirde bu denli büyük sosyal karşılığa rağmen bundan sonra şehirdeki değişik dini gruplar ve etnik cemaatler arasındaki çatışmalar 1. Dünya Savaşı’na kadar sakin bir ortamda geçti. Bölgenin büyük bir kısmını etkisi altına alan Müslüman ve Hristiyanlar arasındaki mücedelelerin görüldüğü 1860 yılında bile şehir halkı sükûnetini muhafaza etti⁵⁶.

Tanzimat reformlarının bir parçası olarak geliştirilen 1864 Vilayet Nizamnamesi kısmi değişikliklerle 1866’da Halep’te de uygulandı. Bu tarihte yeni Nizamnameye göre oluşturulan ve yeniden teşkilatlandırma görevi Cevdet Paşa’ya verilen Halep vilayeti Urfa, Maraş, Kozan, Adana, Payas, Halep merkez ve Zor sancaklarından teşekkül ediyordu. Cevdet Paşa iki yıl süren valiliği döneminde Zor sancağı dışında Halep vilayetine bağlı sancaklarda ve merkezde teşkilatlandırmayı gerçekleştirdi. Kuruluşunda çok geniş tutulan Halep vilayeti sınırları 1869’da Adana, Kozan ve Payas sancaklarının çıkartılmasıyla daraltılmıştır.

19. yüzyılda Suriye bölgesinde Halep’in iktisadi ve siyasi durumu Şam ve Beyrut’un yükselişiyle sarsıldı ve çökmeye yüz tuttu. Asrın sonunda şehrin

⁵⁴ Masters, *a.g.e.*, s.245-246.

⁵⁵ J. Sauvaget, *a.g.e.*, s.122.

⁵⁶ Masters, *a.g.e.*, s.246

ekonomik hayatında Hatay ve Adana bölgelerindeki ataklıkların islah edilip tarıma verimliliğinin artırılmasının ve ticaretin canlanmasının yol açtığı kısmi bir iyileşme görülmüştür. Arap milliyetçisi

Abdurrahman El-Kevakibi hariç tutulacak olursa Halep halkı güneyinde oluşan siyasi gelişmelerin dışında kalmayı başarmıştır. Halep burjuvazisi Arap milliyetçilik hareketine katılmakta isteksiz davranmıştır. Bunun başlıca sebepleri ise Şam'ın siyasi hâkimiyetine girme ihtimali ve Anadolu'nun güneyinde bulunan bazı şehirlerle iktisadi bağın kopması endişesiydi. Sonuç olarak çok az Halepli Arap isyanına katıldı. 1917 Ekim'inde İngiliz ve Arap kuvvetleri Osmanlı kuvvetlerini Şam'dan Halep'e doğru geri çekilmeye zorladı. Aneze bedevilerinden oluşan Arap ordusu 23 Ekim'de şehri işgal etti. Böylece Halep Faysal El-Haşimi idaresindeki krallığa katıldı ve 402 yıllık Osmanlı idaresi sona erdi⁵⁷.

⁵⁷ Masters, *a.g.e.*, s.246.

BİRİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN TASNİFİ VE TERCÜMESİ

1.BELGELERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ

İncelemiş olduğumuz belgeler konularına göre ana hatlarıyla aşağıdaki gibi tasnif edilmiştir.

Tablo 1:Belgelerin Konularına Göre Tasnifi

Belge Konusu	Belge Sayısı	Belge Numaraları
Vakıf	39	1, 15, 36, 42, 47, 57, 65, 76, 134, 137, 140, 143, 178, 180, 181, 186, 194, 215, 229, 233, 267, 270, 272, 300, 325, 333, 361, 371, 374, 387, 398, 405, 416, 426, 434, 438, 474, 453, 457.
Kira	30	2, 30, 42, 66, 75, 76, 99, 137, 152, 178, 185, 205, 213, 229, 233, 236, 247, 262, 294, 296, 298, 358, 367, 378, 420, 433, 434, 453, 458, 470.
Kefalet	11	3, 132, 282, 289, 299, 308, 329, 335, 354, 385, 435.
Köle	22	4, 8, 73, 87, 98, 103, 112, 192, 195, 200, 201, 228, 237, 238, 239, 241, 242, 243, 244, 318, 419, 464.
Borç	141	5, 11, 24, 31, 32, 34, 35, 37, 40, 44, 46, 49, 51, 52, 53, 55, 60, 64, 67, 77, 80, 83, 84, 89, 92, 97, 107, 108, 110, 114, 116, 121, 123, 125, 129, 131, 132, 135, 136, 141, 146, 147, 148, 155, 162, 163, 168, 174, 175, 177, 183, 187, 188, 189, 191, 204, 206, 211, 212, 214, 216, 227, 230, 231, 240, 248, 251, 253, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 264, 265, 268, 269, 270, 284, 285, 286, 287, 288, 291, 292, 295, 297, 301, 307, 309, 312, 313, 314, 327, 334, 338, 340, 345, 346, 349, 352, 353, 357, 359, 360, 363, 368, 372, 376, 377, 379, 380, 381, 382, 384, 392, 393, 397, 399, 403, 408, 410, 413, 414, 417, 428, 436, 438, 441, 442, 445, 447, 456, 459, 460, 462, 471.
Ev Satışları	51	6, 25, 41, 54, 61, 67, 68, 64, 79, 81, 94, 95, 115, 122, 126, 149, 151, 157, 161, 171, 172, 184, 193, 197, 202, 203, 222, 223, 224, 225, 226, 245, 246, 249, 274, 276, 305, 320, 324, 365, 366, 375, 390, 400, 402, 407, 427, 430, 455, 465, 469.

Vekâlet	18	12, 20, 23, 33, 58, 63, 70, 74, 82, 133, 160, 179, 281, 303, 317, 322, 323, 386.
İbra-ı zimmet	32	19, 21, 22, 27, 56, 69, 65, 66, 78, 128, 130, 144, 154, 173, 190, 252, 279, 328, 332, 337, 373, 374, 383, 412, 424, 425, 446, 450, 451, 461, 468, 473.
Görev	18	57, 106, 140, 143, 180, 181, 182, 186, 260, 209, 283, 333, 364, 371, 387, 396, 404, 421.
Miras	14	62, 93, 105, 113, 138, 139, 153, 164, 167, 235, 306, 339, 423, 476.
Mehir	15	109, 117, 127, 145, 158, 165, 199, 290, 342, 347, 348, 394, 418, 444, 448.
Nafaka	8	59, 61, 90, 96, 102, 111, 304, 395.
Boşanma	8	38, 68, 71, 293, 391, 344, 476.
Dükkan Satışı	5	26, 120, 336, 350, 457.
Muhtelif Belgeler	83	7, 9, 10, 13, 14, 16, 17, 28, 29, 43, 45, 62, 63, 69, 72, 85, 86, 88, 91, 100, 101, 104, 118, 119, 124, 142, 150, 156, 166, 166,169, 170, 176, 194, 196, 198, 207, 208, 210, 217, 219, 220, 221, 232, 234, 250, 257, 263, 266, 267, 271, 273, 275, 277, 280, 302, 310, 311, 315, 316, 319, 321, 326, 330, 341, 343, 351, 355, 361, 369, 370, 388, 398, 409, 415, 422, 437, 439, 443, 454, 457, 466, 472.

2.BELGELERİN TERCÜMESİ

Sayfa: 1

Belge: 1

Tarih: 13 Şevval 995/16 Eylül 1587.

Belge Konusu: Vakıf.

Merhum Abdullah Aceminin zevcesi Ülfet bint Musa ve Raziye bint Abdulkerim adlı kadınlar mahkemeye gelerek Halep'in Şeriatlı Mahallesindeki evi ve müştemilatını Raziye hayatı müddeti boyunca ve sonra evladı ve zürriyeti üzerine vakf etti. Ailenin neslinin sona ermesinden sonra Harameyn-i Şerifeyn'e vakıf olunması, Raziye'nin ve onun ölümünden sonra neslinden gelen en büyük evladının vakıf nazırı olması, Hacı Şahab bin Ömer'in gerekirse azl edilebilmesi şartıyla vakıf mütevellisi olması tescil edildi. Vakfedenler vakıftan vazgeçtiler, müteveli buna itiraz etti, kadı vakfın geçerliliğine hükmetti.

Sayfa: 1 **Belge: 2** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kiralama İkrarı.

Ataullah ve kardeşi Siraceddin, Yahudi Sudki Yahya b. Sudki'ye Bizâ mahallesinde olan evini üç sene boyunca kullanmak üzere ücreti karşılığında kiraya verdiğini ikrar etmişler, senelik ücreti 9 dinar ve üç sene toplam 27 dinardır. 15 dinar peşin, kalan 12 dinar seneye verilecektir.

Sayfa: 1 **Belge: 3** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Müluk bint Abdurrahman El-yahudi, Arslan b. Aramil El-yahudi'ye kefil olmuştur.

Sayfa: 2 **Belge: 4** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Köle Olma İkrarı.

Hintli Abdullah, Yahya b. Hacı'ya şimdiye kadar kölesi olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 2 **Belge: 5** **Tarih: 14Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Yunus b. Hüseyin, Hacı Ömer b.Yusuf'a Kurban Bayramı'na kadar ödemek üzere karz-ı şer'i'den kaynaklanan 7 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 2 **Belge: 6** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Hacı Muhammed Et-tavâfi, Matuk Polat b. Abdullah'a Cubeyl Mahallesinde olan evini 200 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 2 **Belge: 7** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Tarla Satışı.

Abdulkadir ve Şahabeddin b. Abdurrahman'ın vekili olan Meşarika Mahallesinden Hacı Ali b. Yusuf, Meşhed-ül Mehker arazisindeki bina 100 dinara Sadik b. Haşim El-hakem'e sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 3 **Belge: 8** **Tarih: 10 Şevval 995/13 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı.

Hacı Ali, Resulullah'ın kim bir mümin köle azad ederse, Allah onun azalarını cehennem ateşinde azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevap kazanmak amacıyla Abdullah isimli kölesini azat etmiştir.

Sayfa: 3 **Belge: 9** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Saldırı Şahitliği.

Şer'i şerif meclisinde Ali b. Muhammed ve Kemaleddin b. Ebu Bekir, Şah Ali b. Meşe'l El-bedevi'nin Abdulaziz bin Salih'e hançer çektiği konusunda şahitlik yaptılar.

Sayfa: 3 **Belge: 10** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Neseb Şahitliği.

Şer'i şerif meclisinde Hacı Hasan b. Muhammed Al-kabbanî ve Muhammed Abdurrezak b. Ali, Altun adlı çocuğun Venedikli Andriya b. Bulus El-efrencinin oğlu olduğuna şer'i bir şahadette bulunmuşlardır.

Sayfa: 3 **Belge: 11** **Tarih: 15 Şevval 995/18 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Mahmut b. Muhammed Çelebi, Ebrac mahallesinden Hacı Derviş b. Kasım'dan deyn-i şer'iden kaynaklanan 89,5 dinar alacağı olduğunu ve bunun 5,5 dinarını kendisine ulaştırdığını iddia ederek kalan 84 dinar parayı kendisinden talep etmiş, fakat Hacı Derviş b. Kasım kendisine sadece 49 dinar borcu olduğunu, bunun 5,5 dinarı verdiğini kalan 43,5 dinar olduğunu söylemiştir. Hâkim de davacının ispat etmesine kadar ikrar edilen meblağın ödenmesine hükmetmiştir

Sayfa: 3 **Belge: 12** **Tarih: Evaâil-i Şevval 995/Eylül Başında 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Hüseyin b. Muhammed ve Muhammed b. Ali, Fatıma binti Muhammed'in bütün hakları, davaları ve bütün işlerinde kocası Ali b. Ali'yi şer'i vekili kıldığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 4 **Belge: 13-14** **Tarih: Gurret Şevval 995/Eylül Başı 1587.**
Belge Konusu: Halep Subaşısının Muhasebesi.

Muhasebe oldurki sabiken Mahruse-i Haleb Beğler beği olan Maksud Paşa hazretlerinin eyyamında subaşısı olan Haleb zu'emasından Hidayetullah Çelebi'nin 994 senesi Cemaziyelevveli'nin 18 gününde 6ay 10 günün muhasebesi görülüb ba'des-sarf zimmetinde şer' ile sabit ve zahır olan malı tahsil etmek için bu canibe müşarün ileyh canibinden vekil-i şer'i olan Halep defterdarı Yahya Efendi hazretlerine hitaben emr-i şerif-i vacibül- ittiba varid olub husus-ı mezburun görülmesi lazım ve mühim olmağın imtisalül-emr âlî müşarun ileyh defterdar Efendi hazretlerinin canibinden vekil-i şer'i ve husus-ı mezburun mübaşiri tayin olanan sabikan Bağdat Beğler Beği Ali Paşa hazretleri dame ikbalühünün canib-i şer'ilerinden vekil-i şer'isi olan züemadan Musa Ağa'nın celbi ile mezbur Hidayetullah Çelebi meclis-i şer'e ihzar olunub emr-i şerif mucibince muhasebesi görülüb müşarun ileyh Maksud Paşa hazretlerini kaymakamı vevekili mutlakı olan oğulları Çolak Beğ hazretlerine teslimleri müşarun ileyhanın üfü ile iyallerine defa'at ile teslimatı görülüb andan ma'ada şer'ile izzetine lazım ve müeccel olan mEvâhir-ive zikr olan duyunu vech-i meşruh üzere yerlerinden bihasb-i şer'i teftiş ve tefehhus olunub şer'ile yemine mucib olan yemin verüb ba'de kulli hisab bihasb-i şer'i mezkûrun zimmetinde 226,5 Filori zuhur idüb meblağ mezburdan gayri zimmetinde bir nesne lazım gelmeyüb zimmeti beri olduğuna mufassal hüccet verilüb mucib ve mücibince mahzar sureti muhasebe verilüb Evail-i Şevval 995 mal-ı muhasebe me'al bevaki Sikke 6017 floridir ziyade olmadığını yemin verilmiştir. Toplam B'adel hisab 5790,5 El-bevaki 226,5'tur.

Not: bu belge iki numara almıştır: 13-14.

Sayfa: 5 **Belge: 15** **Tarih: Gurret Şevval 995/ Eylül Başı 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Dükkanı Değişikliği.

Halep'teki Nakşibendî Medresesinin vakfı mütevellisi Maraşlı oğlu diye meşhur Ali b. Âlim Muhammed, Dâhil-i Babun Neyreb Mahallesi Cirn-i Esved'deki vakfın dükkanıatıl olduğu için, Şaban ayında Beradiye çarşısındaki Samireddin Beğ'in mülkündekidükkanla değiştirdi ve Hâkim değiştirmenin sıhhatine hükmetti.

Sayfa: 5 **Belge: 16** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Saldırı Şahitliği.

Hacı Ahmet b. Zeyineddin ve diğerleri, Ali Çelebi b. Muhammed Efendi ve diğerleri 14 Şevval Cuma günü namaz kıldıktan sonra Şeyh Ahmet b. Şeyh Davut El-imam'ı tutup dövdüklerini ve Sarbaci oğlu olarak meşhur olan Kadı Zahireddin'in zevcesinin mihri ile ilgili şahitlik yapmasından vazgeçmesini istediklerini bildirmişlerdir.

Sayfa: 5 **Belge: 17-18** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ödeme Zorluğu.

Hâkim, Ali b. Ahmet'i Muhammed Çelebi b. Muhammed'e şer'i delili olan 500 dinar borcunu ödemeye mecbur bırakmıştır.

Not: bu belgeye iki numaraverilmiştir 17-18.

Sayfa: 6 **Belge: 19** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet.

Subaşı Hüseyin b. Abdullah, Hacı Ali'yle arasında olan 50 dinar alacak anlaşmazlığı konusunda uzlaştıklarını söyledi. Bumeblağdan peşin 16 dinarı Mustafa b. Hüseyin tarafından ödendi.

Sayfa: 6 **Belge: 20** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Muhammed Çelebi b. Muhammed, bu belgeyi taşıyan Kora Beğ b. Ali'yi, Vali bu beldeye geldiğinde gelersen, Eriha'daki hanı, Halep'deki Akabe Mahallesindeki evi satarak parasını tercüman Osman'a olan borcunu ödemek üzere vekil tayin etmiştir.

Sayfa: 6 **Belge: 21** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Nasranî Hüdaverdi b. Derviş, Taynir b. Karküz Nasrani'dan hiçbir hakkı, davası kalmadığını ikrar etmiş.

Sayfa: 6 **Belge: 22** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Önceki kadı Şeyh Muhammed Taceddin, Şemseddin b. Kadı Muhammed'in huzurunda, kadılık mahsulünden 50 dinar miktarı teslim aldıktan sonra kadınların mahsulü sebebiyle onunla ne hak, ne dava, ne tartışma kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 6 **Belge: 23** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Şer'i Şerif meclisinde Mustafa b. Kasım, önceki Valinin hakları almak için Berviz b. Ali'nin vekil atandığına şahitlik yapmıştır.

Sayfa: 6 **Belge: 24** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Halep kazasındaki Cebel-i Sem'an Nahiyesi Mısratı köyünden Muhammed b. Şehade, İsa b. Yahya, Hacı Mansur b. İbrahim ve Hacı Muhammed b. Hamudi, Sandal Ağa b. Abdullah'a deyn-i şer'i olarak üç ay vadeli 50 dinar borcu olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 7 **Belge: 25** **Tarih: 15 Şevval 995/18 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Abdulhalim b. Hacı Muhammed, Hacı Ali b. Hacı Muhammed'in kendisinin malından avlu, eyvan, su kuyusunu kapsayan evinin tümünü satın aldığını ikrar etmiştir.

Not: Belge yırtıktır.

Sayfa: 7 **Belge: 26** **Tarih: 15 Şevval 995/18 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Dükkan Satışı.

Akabe mahallesinden Hacı Ebu Bekir b. Muhiddin, oğlu Şeyh Alâeddin'e Halep'teki Nuhas çarşısının kible tarafındaki dükkanın huluvv-ül örfisini 50 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 7 **Belge: 27** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Yahudi Abdulvahid b. Evsi, kardeşi Şemuvil'den babası ve kardeşi Yakut'un miraslarından hiçbir hakkı, davası, alacağı, ne ayni, ne nakdi, ne eşya, ne mal, ne altın alacağı olmadığını bütün dava, istek, hak ve husumetlerinde ibra-ı zimmet ettiğini ikrar etmiş ve ikrarı doğrulamıştır.

Sayfa: 7 **Belge: 28** **Tarih: 24 Şevval 995/27 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Mal Tahsili.

Halep defterdarı Yahya Efendi tarafından devletin baki kalan alacaklarını tahsil etmek üzere görevlendirilen Ahmet Çavuş huzurunda Havale Bali b. Ulaş, Cemaat-i Yesar gılmanlarının 994 senesi Şevval ve Zilkadevacibleri olan 3517 dinarı hazine-i amireden teslimaldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 7 **Belge: 29** **Tarih: 12 Şevval 995/15 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Mal Tahsili.

Halep defterdarı Yahya Efendi tarafından devletin baki kalan alacaklarını tahsil etmek üzere görevlendirilen Ahmet Çavuş huzurunda Baslas b. Serhan, Cemaat-i Yemin gılmanlarının 994 senesi Şevval ve Zilkade vacibleri olan 5060 dinar ve 20 Osmaniye hazine amireden teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 7 **Belge: 30** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kiraya Verme İkrarı.

Fethullah, Habibullah b. Muhammed'ten vakfa ait Eriha Nahiyesi Nacli El-samre mezrasındaki 15 kırat araziye 30 dinarı peşin olmak üzere toplam 35 dinara kiraladığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 8 **Belge: 31** **Tarih: 10 Şevval 995/13 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Zahir-i Babun Nasr Mahallesinden Hüseyin b. Bekir, Halep'teki Yahudilerin Şeyhi olan Yahudi Selim Evsi aleyhine açtığı davada, onun, kendisine mal bedeli olarak 40 dinar borcunun olduğunu iddia etti ve alacağını istedi. Davalı inkâr edip davacıdan ispat istedi. Davacı aciz olduğunu için davalıdan yemin etmesini istedi, Davalı Tevrat üzerine yemin etti, bu şekilde dava bitirildi.

Sayfa: 8 **Belge: 32** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Meclis-işer'i şerifte Kapıcı Ali b. Hamid, Hamza Çelebi'den karz-ı şer'iden kaynaklanan 292 dinar alacağı olduğunu, bunun 207 dinarını aldığını ve 85 dinar kaldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 8 **Belge: 33** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Atıke binti Ahmet, kardeşi olan Hacı Ömer'i bütün hakları, almak, vermek, davalar ve bütün işlerinde şer'i vekil kılmıştır.

Sayfa: 8 **Belge: 34** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Zahir Babün-nasr Mahallesinde Besatina Sokaktaki Abdulvehab b. Ümran, Hacı Mahmut b. Osman'a 996 Ramazan başına vadeli deyn-i şer'i den 72 dinar borcu olduğunu ve ödeme vakti gelince bu borcu ödemezse Harisi mezrasındaki bostanın tümünü şer'i olarak sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 9 **Belge: 35** **Tarih: 3 Şevval 995/6 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Hacı Ali b. Hüseyin, Hacı İbrahim'in 39dinar borcundan 12 dinar ödediğini ve 27 kaldığını iddia etmiş, davalı kabul etmiştir.

Sayfa: 9 **Belge: 36** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Mütevelliliği.

Muhammed b. Muhammed Eli'madi Halep Defterdarı Yahya Efendi tarafından getirdiği tezkire ile Halep Kûli Camiine, elinde sultani berat olan Şeyh İbrahimin yerine vakıf mütevellisi olmak istedi. Fakat Kadı vakıf mütevellisi olmak için sultani berat gerektiğini bildirdi.

Sayfa: 9 **Belge: 37** **Tarih: 6 Şevval 995/9 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Halep'te Han-ı Sebil Mahallesinden Ramazan b. Haşim, Bâb nahiyesinden Ali Hasan b. Ali aleyhine açtığı davada, onun zimmetinde karz-ı şer'iden 35 dinar alacağı olduğunu iddia etti ve alacağını istedi. Davalıise 25 dinar borcu olduğunu ve bu bedeli 3 mekkûk buğday vererek ödediğini belirtti.

Sayfa: 9 **Belge: 38-39** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Boşanma.

Ahmet b. Şeyh Ahmet El-imam, mecliste olan eski zevcesi Fatma binti Hacı Ahmet'i boşadığını, onun mihrinden 10 dinar verdiğini ve 5 dinar kaldığını belirtmiştir. Bu husus Fatma binti Hacı Ahmet tarafından doğrulanmıştır.

Not: bu belge iki numarayı almıştır.

Sayfa: 10 **Belge: 40** **Tarih: 15 Şevval 995/18 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Abdurrahman Halife, Mustafa Çavuş aleyhine açtığı davada, onun 58 dinar borcu olduğunu ve 41 dinar verdiğini kalan 17 dinar alacağını istedi, Davalı ise sadece 4 dinar borcu kaldığını belirtmiş ve Onda kılıcının rehin bulunduğunu ifade etmiştir. Buna göre taraflar mahkemeden ayrılmışlardır.

Sayfa: 10 **Belge: 41** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Şeyh Ebu El-yemen b. Abdurrahman Elbetrüni, Cebel Sem'ân Nahiyesinden Ebu Bekir b. Muhammed Rahmun'dan evinin 6 kırat hissesini, güvercin yuvasını ve ziraat arazisini 18 dinar'a satın almıştır.

Sayfa: 10 **Belge: 42** **Tarih: 13 Şevval 995/16 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Ahmet b. Yusuf Elhamevi, Havace Mansur vakfının mütevellisinden vakfın Haric-i Bab-ı Antakya'da sahip olduğu hanın 1/4'ünü hissesini kiralamıştır. Aynı hanın 3/4 hissesini ise sahibi Hacı Derviş'ten kiralamıştır. Günlük 8 kıt'aya 3 yıl müddetle kiralanın hanın, gelirlerinden günlük 2 kıt'a vakfa, 6 kıt'a Hacı Derviş'e ödenecektir.

Sayfa: 10 **Belge: 43** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Tellâliye Ücreti.

Halep Kadısı, Gazel Çarşısında satılan rıtl yün için 1 osmanî dellaliye alınmasının eskiden beri genelek olduğunu belirtmiştir.

Sayfa: 11 **Belge: 44** **Tarih: 8 Şevval 995/11 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Babun Nasır Mahallesinden Abdulkarim b. Muhammed, Hasan b. Abdullah'a 84 dinar borcu olduğunu ve O'na Zahir-i Halep'teki evini bu borç karşılığında sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 11 **Belge: 45** **Tarih: 28 Şevval 995/1 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Değirmen Satışı İkrarı.

Dâhil-i Bab-ı Kınnesrin Mahallesinden Ali b. Şahabeddin, Sandal Ağa b. Abdullah'a Hantuman yakınındaki Mustemi'ye Mahallesindeki Delba adlı değirmenin 4 kırıatını, 150 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 11 **Belge: 46** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Şahitliği.

Şeyh Ni'metullah b. Ebu Bekir ve Şeyh Musa b. Hasan, Necmeddin b. Osman Belgrad'ta otururken, Ebu Bekir b. Abdülaziz'e, 984 senesinde 252 zira' kumaş karşılığında 279 dinar borcu olduğuna şahit olmuşlardır.

Sayfa: 11 **Belge: 47** **Tarih: 13 Şevval 995/16 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Mütevelliği.

Mevlana Hâkim, Tac Şeref bint Ahmet'e vekilinin elinde olan sultan beratıyla Dedesi İzzeddin'in vakfının mütevelliğine ve vakıf işlerine başlamasına izin verdi.

Sayfa: 12 **Belge: 48** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vakıf.

Hacı Ahmet b. Hüseyin, Cub Esedullah Mahallesinde olan evini, 3 eyvan, sedirleri, taşları, kuyu, oturma yeri, mutfak ve müştemilatını mahallenin camisine vakıf etti. Burada sarf edilmede sorun yaşanırsa Şeyh Ebul-burkan'ın neslinin erkekleri ve kızlarına, nesil biterse mahalledeki Şeyh Ebul-burkan'ın dedesinin defnedildiği zaviyeye, olmazsa Harameyn-i Şerifeyn'e, sonra fakir ve dervişlere vakfedilmesini belirtti. Şeyh Bedreddin Mahmut bin Ebul-burkan'ın mütevelli ve nazır olmasını şart etti. Sonra evladlarının en büyüğünün mütevelli ve nazır olması şart etti. Sonra vakıftan rücu etmek istedi, fakat vakfın sıhhatına hükmedilmiştir.

Sayfa: 13 **Belge: 49** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ahmet b. Hacı Derviş Essabbağ, Hacı Bekir b. Abdülaziz'in vasiliğinin altında olan Şeyh Ataullah b. Merhum İbrahim'e deyn-i şer'i kaynaklanan, 996 senesinin muharrem'ine kadar vadeli 100 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 13 **Belge: 50** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet Şahitliği.

Şam'da Yunus Çelebi b. Muhammed Al-Baytar ve Kemal b. Abu Bekir Al-askeri, Muhammed Bölükbaşı'nın Dâhil Babün-neyreb Mahallesindeki evini satmak için, Hacı İbrahim b. Ahmet El-tercümanı vekil ettiğine şahit oldular.

Sayfa: 13 **Belge: 51** **Tarih: 19 Şevval 995/22 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hüseyin b. Muhammed, Ahmet b. Ali Erretavi'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 16 dinar borcu olduğunu ve bu borcu ödemek için ona kendisinin evini sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 13 **Belge: 52** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Şahitliği.

Havace Osman b. Osman, Merhum Hacı Ömer'in yetimlerinin vasisi ve hısımlar'isi olan Zeyneddin b. Hacı Muhammed huzurunda Ganime bin Avvad Elaniye davasında, davacıya Hacı Ömer'in yetimleri olan iki oğlu Hacı Ömer ve Hacı Muhammed'in 1880 süleymani şahiye borçları olduğuna şahitlik yapmıştır.

Sayfa: 13 **Belge: 53** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Derviş b. Hacı Muhiddin ve oğlu Ebu Bekir, Hacı Bedireddin b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan toplam 63 dinar borçları olduğunu, Derviş'in kendisinin borcundan 46 dinar ve oğlunun borcundan 17dinar borçlu olduklarını ikrar ettiler.

Sayfa: 14 **Belge: 54** **Tarih: 13 Şevval 995/16 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Muhammed Bölükbaşı b. Ömer'den vekil olan İbrahim b. Muhammed, Muhammed Salih Al-haccer'a Dâhil-i Babun Neyreb mahallesindeki evi ve müstemilatını 40 dinara sattığını ikrar etti.

Sayfa: 14 **Belge: 55** **Tarih: 4 Şevval 995/7 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Anlaşması.

Vasi Muhammed b. Hüsameddin, Tüccar adlı kadına ödenmek üzere Muhiddin b. Muhammed 'e 70 dinar havale etmiştir. Muhiddin b. Muhammed, Tüccar'ın vekili vebüyük kardeşi Ahmet b. Abdulkadir'e, bir sene vadeli 70 dinar borcu olduğunu, Zahiriya çarşısındaki dükkanın huluvv-ül örfisini borç ödeninceye kadar Ahmet b. Abdulkadir'a sattığı(rehin) konusunda anlaşmışlardır.

Sayfa: 14 **Belge: 56** **Tarih: 13 Şevval 995/16 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Gülsüm bint Sa'deddin vefat eden Gülsüm'ün kızı Tüccar bint Burhan'ın eşi olan Hüseyin b. Alumiddin, birbirlerinde ne hak, ne dava, ne altın, ne gümüş hiçbir borç ve davalarının olmadığını ikrar ettiler.

Sayfa: 14 **Belge: 57** **Tarih: 25 Şevval 995/28 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, bu belgeyi taşıyan Abdullah b. Rüstem'i Kilis'te Nebiyullah Evliya' vakfında mütevellilikve Mahmut Ağa yerine günlük 6 Osmaniücretle atandı. Göreve başlamaya ve ücretini almaya izin verildi.

Sayfa: 15 **Belge: 58** **Tarih: 25 Şevval 995/28 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Hacı Ebu Bekir b. Abdullah, kendisinin işleri için Şeyh Bedireddin b. Ali'yi, Mahallenin ahalisinden Hacı Abdulkadir b. Ali, Hacı Muhammed b. Bedireddin ve diğerlerinin talebi ile vekil etti.

Sayfa: 15 **Belge: 59** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Boşanan Huriye bint Burhan vasiliği altında olan Fahrüş-şeref bint Hüseyin b. Alimüddin'e her gün için, nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere Hâkim 2kıt'agümüüş nafaka verilmesine hükmetmiştir ve Hüseyin b. Alimüddin adına borç almaya izin vermiştir.

Sayfa: 15 **Belge: 60** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Muhammed b. Havace Ali Al-acemi, Abdalbaki Çavuş b. İbrahim Al-acemi'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan Şevval'in başından altı aya kadar vadeli bin dinar borcu olduğunu ikrar etti.

Sayfa: 15 **Belge: 61** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı Şahitliği.

Beyyada mahallesinden Hasan b. Ümran, Şeyh Mustafa b. Hasan El-üveyisi ve Cemal b. Muhammed El-cundi, kadın Mereh bint Hacı Ali'nin huzurunda Mereh'in babası kendi hayatında iken Oğulbeg Mahallesindeki evi ve müstemilatını bu belgeyi taşıyan Muhammed Çelebi b. Sadullah'a 282 dinara sattığını, bunlardan 60 dinar ve değeri bilinmeyen taşlı bir yüzüğü peşin ve 222 dinar deyn-i şer'i kaldığına şahitlik yapmışlar ve Mereh ve kardeşi Mansur gelip bunu tasdik etmiştir.

Sayfa: 15 **Belge: 62** **Tarih: 22 Şevval 995/25 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Varislik Şahitliği.

Şeyh Yusuf b. Maruf El-imam, Hacı Muhammed b. Yusuf, Derviş b. Yunus ve Alâeddin, yetim Uluk bint Muhammed'in vasisi kadın Yumna bint Hacı Ali'nin huzurunda Abdulkadir b. Yusuf Elbabili'nin, vefat edenin amcaoğlu ve varisi olduğuna şahit olmuşlar.

Sayfa: 16 **Belge: 63** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Hırsızlık Davası.

Bab-1 Ali Çavuşlarından Abdalbaki Çavuş'un hizmetinde olan Kürt Ali b. Şah Bereke ve kölesi, 7 Şevval'de Abdalbaki'nin evinde dirhemler olan bir kese çaldıklarını ve El-basim camisine gittiklerini, Subaşının adamlarının kendilerini

gördüğünü ve yakaladığını itiraf etmiştir. Kese istenildi ve Subaşıkeseyi mahkemeye getirdi.

Sayfa: 16 **Belge: 64** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Havace Ali b. Ahmet, Ebu Bekir b. Şeyh Abdullah'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 290 dinar borcu olduğunu ikrar etti ve kardeşi gelip ona kefil oldu.

Sayfa: 16 **Belge: 65** **Tarih: 22 Şevval 995/25 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Mütevelliliği.

Hâkim, Şahabeddin b. Yusuf vakfında hak sahibi Hacı Şahap b. Yusuf, Ahmet b. Ebu Bekir, Ahmet Ar'ud, Mansur b. Muhammed ve diğerleri "vakfin mütevellisi İsmail b. Cemaleddin vakfin hizmetinde kusur ettiğini ve burada olmadığını" bildirdikleri için İsmail'in yerine Hasan b. Mari'yi atamış, bu vakıfdaki işine başlamasına izin vermiştir.

Sayfa: 16 **Belge: 66** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Ferafira Mahallesinin Ayanından Hataboğlu diye meşhur olan Muhammed Çelebi b. Mansur, Muhammed b. Mahmut'a Antakya'daki Vadi-i Ez-zeheb Nahiyesinde Zenkiye Köyündeki hissenin 6 kıratını 15 dinara 1 sene müddetle kiraya verdi.

Sayfa: 16 **Belge: 67** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Kız kardeşler Can Aziz ve Ferah bint Hacı Hüseyin, Akyol Mahallesinden Sakine bint Hacı Yunus'a Aynı mahalledeki evini, mutfak, bahçe, kuyu ve müştemilatını 38 dinara sattığını ikrar etmişler.

Sayfa: 17 **Belge: 68** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Kız kardeşler Âmine ve Amire bint Abdulkadir, Salman b. Cabir'e Sem'ân Nahiyesi Belliremün köyündeki evinin 1/4'ünü, bahçe, kuyu, 5 oda ve müştemilatını 30 dinara sattığını ikrar etmişler.

Sayfa: 17 **Belge: 69** **Tarih: 25 Şevval 995/28 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Muhammed b. Ahmet El-kal'i, mecliste hazır olan Muhammed b. Abdullah'la ne davası ve ne hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 17 **Belge: 70** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Mevacib İkrarı.

Halen mezbure-i Erzurum mevacibinehavale olan Hafız Mustafa Yüzbaşı yine mahruse-i mezburedeHamza Çelebi bin Ahmed nam kimesne meclis-i şer'-i şerife ihzar idüb muvacehesinde şöyle takrir kelim eyledi ki mezbür Hamza Çelebi pederi Ahmed'in zimmetinde gilman-ı mezburenin sene 993 Rebi'ül-Ahir ve Cemaziyeleynaylarının mevacibi gilman-ı mezburede kain mahmul memhür temesük mucebince yüz yetmiş üç flori ve yine mezbürkatibin memhür temesükmucebince Latif Yüzbaşı'nın sene 994 Muharrem ve Safer ve Rebi'ül-Evvel aylarının mevacibi ki otuz bir flori ider. Cemi'ni mezbur Hamza Çelebi'den kabz eyledim deyu itiraf ittü ki mezbur Hamza Çelebi de mezbur Hafız Mustafa'nın ikrar ve itirafını vicahen ve tamamen tasdik idüb kayd-ı sicil olundu. Tahriren fi samın aşer şehri Şevval 995.

Sayfa: 17 **Belge: 61** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Kadı, Nasranî kadın Hatun bint Marlas'a mecliste eşi olan Nasranî Behram b. Evidis'ten her gün için, nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere 4Osmanî verilmesine hükmetmiştir.

Sayfa: 17 **Belge: 62** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Şartlı Boşama Lafzı.

Nasranî Behram b. Evidis, mahkemede zevcesi Hatun bint Marlas'ın huzurunda yolculuğa çıkar ve bir yıl gaib olursa, zorunlu olan yiyecek ve elbisesine ait nafakasını göndermezse karısının boş olacağını söyledi ve zevcesi de kabul etti.

Sayfa: 17 **Belge: 63** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Hasan b. Hasan ve Cevher b. Abdullah, Ahmet b. Hacı Muhammed'in huzurunda, Bedr-i Eş-şeref bint Hacı Mahmut, eşinin mirasından hakkını almak için amcası Eminateddin b. Muhammed Şah'ı vekil ettiğine şahit olmuşlar.

Sayfa: 17 **Belge: 64** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Nasranî Yasıf b. Burhan, Nasranî Derviş b. Abdullah'a Haric-i Babu-n Nasr'daki bahçenin içindeki evi ve bahçenin yarısını 60 dinara satmıştır.

Sayfa: 18 **Belge: 65** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Muhammed b. Şeyh Şahabeddin, Mağarat-ül- Erbain köyünden Hassan b. Abbas, Ali b. Salim vekardeşi Muhiddin'in 72 dinar ve yazılı borç olan 80 dinardan ne davası, ne hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 18 **Belge: 66** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Nasranî Sait b. Mansur ve Venedikli Nikola, birbirlerinden ne dava, ne hak, ne altın ve ne gümüş hiçbir alacağıının kalmadığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 18 **Belge: 67** **Tarih: 1 Şevval 995/3 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Mahmut b. Muhammed Çelebi, babası'na Şeyh Muhammed El-imam'ın deyn-i şer'iden kaynaklanan 18,5 dinar borcu olduğunu ve Muhammed'in kendisi Müslüman cemaatin önünde ikrar ettiğini iddia etti. Davalı inkâr etti ve dava'nın ispatını istedi. Davacı şahitleri getirerek ispat etti.

Sayfa: 18 **Belge: 68** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Talak Davası.

Zevcesinin kız kardeşi Cüveyre bint Burhan'ın vekili soğancı Abdülkerim b. Muhammed, Cüveyre'nin eşi Hüseyin b. Alimiddin'in başka kadınla evlenirse Cüveyre'yi boşamış olacağı sözünü verdiğini ve başka kadınla evlendiğini iddia etti. Davalı bunu ikrar etti ve Hâkim buna göre hükmetti.

Sayfa: 19 **Belge: 69** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Hamam Satışı İkrarı.

Hatice bint Hacı Mansur'un vekili olan Ahmet b. Muhammed, Havace Ali Can'ın azatlısı Hacı Mübarek b. Abdullah'a Cubeyl Mahallesiindeki aslı 6 kırat olan hamamın bir kıratını ve müştemilatını 40 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 19 **Belge: 70** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet Şahitlik.

Hacı Muhammed b. Hamza ve Ömer b. Muhammed, vefat eden Yusuf b. Muhammed'in zevcesi Uluk bint Ahmet ve çocukları Ma'tuk, Yusuf, Rahme ve Ayda'nın vasileri olan Uluk bint Ahmet'in eşinin mirasından hakkını ve çocukların hakkını almak için Şeyh Ahmet b. Diyab'ı vekil atandığına Şahit olmuşlar.

Sayfa: 19 **Belge: 71** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Talak.

Hasan b. Abdullah, zevcesi Ayda bint Hacı Yezit'i bir bain talak etti. O, mehrinden 10 dinar aldığına şahitlerin huzurunda hükmedilmiştir.

Sayfa: 19 **Belge: 72** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Hamam Satışı İkrarı.

Fatma bint Hacı Mansur'un vekili olan Ali b. Muhammed, Havace Ali Can'ın azatlısı Hacı Mübarek b. Abdullah'a Cubeyl Mahallesiindeki aslı 6 kırat olan hamamın bir kıratını ve müştemilatını 40 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 20 **Belge: 73** **Tarih: 5 Şevval 995/8 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Köle Teslimi.

Muhammed Ağa'dan Behram b. Abdullah'a mektup gelince Havace Alâeddin'de bulunan Rus köle Rıdvan b. Abdullah'ı Halep valisi Hasan Paşa'nın adamları Hasan Elcündi ve Behram Bey'e hediye olarak verdi.

Sayfa: 20 **Belge: 74** **Tarih: 5 Şevval 995/8 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Nasranî Hatun bint Evyis, Hasan b. Abu Bekir'i şer'i haklarını almak için vekil atamıştır.

Sayfa: 20 **Belge: 75** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kiradan Vazgeçme İkrarı.

Muhammed Çelebi b. Muhammed Canbeğ, Cebbul Nahiyesi Fa'vura Mezrasını Âltın Boğa Camiinin eski mütevellisinden kiralamış, ancak kiralama işinden vazgeçince yeni müteveli Molla İbrahim b. Ebu Bekir'den icar için ödediği 40 dinarı geri teslim almıştır.

Sayfa: 20 **Belge: 76** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Sandal Ağa Cemaatinden Ali b. Abdullah, Harameyn-i Şerifeyn vakfının mütevellisi olan Hüseyin b. Muhammed'den vâkfa ait üzüm bağını 120 dinara kiraladıktan sonra, Yusuf b. Ferhud, 5 dinar ziyade verdiği için bağ ona kiralanmış, peşin 5 dinarı alınmış ve kalanı iki ay vadeli olarak ödeyecektir.

Sayfa: 21 **Belge: 77** **Tarih: 14 Şevval 995/17 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Cebel Sem'ân Nahiyesi Me'ara köyünden Ömer b. Musa, Ömer b. Havace Yahya'ya siyah eşek fiyatından 5 dinar borcu olduğunu ikrar etti.

Sayfa: 21 **Belge: 78** **Tarih: 25 Şevval 995/28 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Biza mahallesinden Ahmet b. Şeyh Ahmet Davut El-imam'dan boşanmış olan Fatima bint Ahmet, evlilikten dolayı nafaka ve hiçbir hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 21 **Belge: 79** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Kilislilioğlu diye meşhur olan Ahmet b. A'laeddin, Sürur b. Hacı İsmail'e Zahir Babün-nasr Mahallesindeki evini 200 dinara sattığını ve 500 dinar olan borcundan düşüldüğünü ikrar etti.

Sayfa: 21 **Belge: 80** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Molla İbrahim b. Hacı Ebu Bekir b. Er-rumi, Marunî Hacı Abdürahman b. Ahmet'e deyn-işer'iden kaynaklanan 4 dinar borcu olduğunu ikrar etti.

Sayfa: 21 **Belge: 81** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Muhammed Efendi b. Ahmet El-kadı, Nasranî Sinan b. Aksnur'a Gürcü Hamamı civarındaki evini ve müstemilatını 27 dinara sattığını ikrar etti.

Sayfa: 21 **Belge: 82** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Frenk Nikola b. Kibrulu, Venedikli Frenk Enzilü Daryu'yu davada şer'i haklarını almak için vekil etti.

Sayfa: 22 **Belge: 83** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hüseyin b. Abdullah ve Muhammed b. Hasan, Bab-ı Alî çavuşlarından olan Hüseyin Çavuş b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 390 dinar borcu olduğunu ikrar ettiler.

Sayfa: 22 **Belge: 84** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı Abdurrahman b. Ahmet, Muhammed Çelebi b. Mahmut'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 40 dinarborcu olduğunu ikrar etti.

Sayfa: 22 **Belge: 85** **Tarih: 28 Şevval 995/1 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İltizam.

Maraşlızade cemaatinden olan Hacı Cafer bin Abdullah, Halep'teki Hameyn Şerifeyn Vakfının mütevellisi olan Habibullah bin Mahmut'tan ve vakfin nazırı Şeyh Abdulaziz'den Antakya kazasındaki vakfın Tababiyye köyünün mahsulünü ve Harim kazasındaki yazlık ve kışlık mahsulün 994 – 995'a ait kısmının üçte ikisini 360 dinara iltizam olarak almıştır. Bu para 996'da ödenecektir.

Sayfa: 22 **Belge: 86** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Şahitlik (kötü söz).

Şeyh Abdurrahman b. Zekeriya El-imam ve Hacı Muhammed b. Kasım, Ma'adi Mahallesinin Şeyhi olan Haydar b. Al'aeddin huzurunda, Şems b. Ali davasında, Şeyh Haydar'ın hasımını Şems hakkında çok kötü sözler söylediğine şahit oldular.

Sayfa: 22 **Belge: 87** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Cariye Satın Alma İkrarı.

Ömer Çelebi b. Osman, Muhammed b. İbrahim'den siyah cariye olan Can bint Abdullah'ı satın aldığını ve sonra geri verdiğini, 58 dinar parasını aldığını ikrar etti.

Sayfa: 23 **Belge: 88** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Üzüm Tiyeğini Satışı İkrarı.

Haleb'in Ebrac mahallesinden Hacı Kasım b. Selama, Cuma b. Süleyman'a Azaz Nahiyesi Ehris köyündeki 21 siyah üzüm tiyeğini ve müştemilatını 80 dinara peşin olarak sattığını ikrar etti.

Sayfa: 23 **Belge: 89** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Zahir Babün-nasr mahallesinden Kilisli Ahmet b. Al'aeddin, Sürur b. Hacı İsmail'e 500 dinar borcu vardı. 200 dinara evini sattığı için 300 dinar borcu kaldı. Bu borcu her sene 60 dinar taksitle ödeyeceğini ikrar etti.

Sayfa: 23 **Belge: 90** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Bedir Eşü'vür bint Cemal'a Mekke Mukerme'ye giden kocası Hacı Zeyneddin b. Ramazan'dan her gün için, nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere Hâkim 2kıt'a (gümüş) nafaka verilmesine hükmetmiştir.

Sayfa: 23 **Belge: 91** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Hamam Satışı İkrarı.

Sakine bint Hacı Mansur'un vekili olan Ali b. Muhammed, Havace Ali Can azatlı kölesi olan Hacı Mübarek b. Abdullah'a Cubeyl mahallesindeki hamamın 6 kıratından bir kıratını ve müştemilatını 40 dinara sattığını ikrar etti.

Sayfa: 24 **Belge: 92** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Dâhil Bab-ı Kinnasrin Mahallesinden Hacı Ebul-yemen b. Şeyh Ali, vefat eden Ümrân b. Muhammed ve kardeşi Muhammed Et-tavîl'in 60 dinar ve 120 kuruş borcu olduğunu ve elinin altında bu borca karşılık 210 şaş(kumaş) rehin bulunduğunu

söyledi. Ebul Yemen bu meblağı aldığıında elindeki rehin bulunan kumaşları geri verdi.

Sayfa: 24 **Belge: 93** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Miras İkrarı.

Vefat eden Hacı Zeyneddin'in kardeşi ve varisi olan Osman b. Hacı Muhammed ve amcası Fahreddin'in vekili Salaheddin b Osman, Hacı Zeyneddin'in hamalı Hacı Nasır bin Şeyh Muhammed'den idda ettikleri miras için 20 dinar aldıklarını ikrar ettiler.

Sayfa: 24 **Belge: 94** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Derviş Muhammed b. Muhammed, 7 sene önce vefat eden Amcasına Halep'teki Türbetü'l-Gureba mahallesindeki evinin 5 kırat ve sülüs hissesini 10 dinara sattığını, 5,5 dinar peşin ve kalanını amcasının zevcesinin vekilinden teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 24 **Belge: 95** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Belkıs bint Hacı Bekir'in vekili ve eşi olan Abdurrahman b. Molla Ali El-A'kkad, Hacı Yahya b. Salih'e Avniya sokaktaki iraki odayı, odayı, eyvanını, mutfağını, kuyusu ve müstemilatını kapsayan evini 215 dinara sattığını ikrar etti.

Sayfa: 25 **Belge: 96** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Hâkim, Hatice ve süt bebeğine, kocası Taha b. Yusuf'un günlük ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere 2 kıt'a ve 1 Osmanî akçe nafaka verilmesine hükmetmiştir.

Sayfa: 25 **Belge: 97** **Tarih: 28 Şevval 995/1 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Şahitliği.

Mekke'de vefat eden Hacı Ömer bin Muhammed'in yetimlerinin vasisi Zeyneddin bin Muhammed ve nazırı Hacı Kamil'in huzurunda iki kardeşin Hacı Mahrum bin Fas'a 380 dinar borcu olduğuna (8 şahiye bir dinar hesabı üzere) Şeyh Muhammed bin Feyyad ve Ebu Bekir Kasım El-ka'ikâti şahit olmuşlardır.

Sayfa: 25 **Belge: 98** **Tarih: 28 Şevval 995/1 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kölenin Hürriyetine Kavuşması.

Belkis bin Hacı Bekr'in vekili olan kocası Hasan bin İbrahim, müvekkili adına Rus kölesi Rıdvan bin Abdullah'in 200 seraser kumaş dokuması şartıyla serbest bırakması hususunda anlaşmışlar, köle 115 kumaş dokuduktan sonra 50 dinar da para vermiş ve hürriyetine kavuşmuştur.

Sayfa: 25 **Belge: 99** **Tarih: 29 Şevval 995/2 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Halep'te Müftü olan Mahmut Efendinin vekili Şeyh Kemaleddin b. Ahmet Er-rumi, müvekkili adına Antakya'da 1 sene boyunca 230 dinar ücretle değirmen kiraladığını ve değirmenin tamirine 20 dinar sarf ettiğini ikrar etti.

Sayfa: 26 **Belge: 100** **Tarih: 6 Şevval 995/9 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Uzlaşma.

Fatma bint Muhammed Beğ'in vekili olan Ahmet Çelebi b. Hacı Ömer, Sit El-farah bint Muhammed Beğ'in vekili olan İbrahim b. Hacı Hasan, müvekkillerinin babası ve anası Can Sukar'ın mirası olan Zahir Halep'teki bağ, Beyaza mahallesinde dükkanve kapı arasındaki küçük bağ arazisi, büyük ve küçük evi, küçük ahır, Antep Kazasında Kuveyk Nehrinin üzeresindeki değirmen, Harim Kazasında Dayr-ı Sıbatadaki arazideki bahçe'nin ¼'ü ve Binan köyündeki 1 kıratın yarısında hakkı olduğu konusunda anlaşmışlardır.

Sayfa: 26 **Belge: 101** **Tarih: 6 Şevval 995/9 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Uzlaşma.

Fatma bint Muhammed Beğ vekili olan Ahmet Çelebi b. Hacı Ömer, Sit El-farah bint Muhammed Beğ vekili olan İbrahim b. Hacı Hasan'la, Attarin Çarşısında dükkanın huluvv-ül örfisini kızların arasında ortak vedükkada oturan Zekeriya'nın elinde bulunan 280 dinara ortak olmaları konusunda anlaşmışlardır.

Sayfa: 26 **Belge: 102** **Tarih: 22 Şevval 995/25 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Kadı, Rumiya bint Hasan ve çocuklarına, eşi Şeyh Muhammed b. Abu Bekir'in her gün için giyim ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere 1 Şahi Süleymani nafaka verilmesine hükmetmiştir.

Sayfa: 27 **Belge: 103** **Tarih: Evâhir-i Şevval 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Cariye Davası.

Terzi Ali bin Abdullah, Mahmud bin Hacı Hüseyin Akkad'da bulunan siyahî cariye Mürcane bin Abdullah'ın kendi mülkü olduğunu ve 4 sene önce kaçtığını idda etti. Mahmud bin Hacı Hüseyin'e sorulduğunda bir hafta önce Ömer Çelebi bin Osman'dan cariyeyi 55 dinara satın aldığını söyledi. Ömer Çelebi bin Osman'a sorulduğunda Muhammed bin İbrahim'den 60 dinara satın aldığını ve Mahmud bin Hacı Hüseyin'e sattığını söyledi. Muhammed bin İbrahim'e sorulduğunda Ahmed bin Muhammed'den 53 dinara satın aldığını ve Ömer Çelebi bin Osman'a 58 dinara sattığını söyledi. Ahmed bin Muhammed'e sorulduğunda cariyeyi 52 dinara sattığını söyledi. Terzi Ali bin Abdullah şahitlerini getirdi ve cariyenin kendisinin olduğunu ispat etti. Hâkim her paranın hak sahibine geri iadesine hükmederek cariyenin Terzi Ali bin Abdullah'ta kalmasına karar vermiştir.

Sayfa: 27 **Belge: 104** **Tarih: 10 Zilkade 995/11 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Tay Satışı.

Kefer Taharimnam karyede El Hac Abdulbasıt bin El Hac Osman dergâh-ı Ali bevablarından Mehmed Ağanın hayatında vekili olan Yusuf bin Bahadır Nam kimesne ile meclis-i şer-i şerife galib benim tasarrufumda olan gök tayımı müşarun ileyh Mehmed Ağa'ya 19 Floriye Bey idüb meblağ-ı mezburu bittemam kabz-eyledim deyu ikrar ve itiraf etti.

Sayfa: 27 **Belge: 105** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Miras Alımı İkrarı.

İhsan bint Şeyh Takiyuddin'in eşi vevekili Şeyh Abdülvehab b. Muhammed, müvekkilinin kardeşi Şeyh Abdurrahman'dan babasının mirasından 30 dinar aldığını ve Suveykat-ül Haccarin Mahallesinde iç ve dış bahçe, Azaz Nahiyesi Ma'riyin arazisinde incir ve zeytin ağacı, Azaz'da evin üççeyreği ve Hacı Hümaydan ve çocuklarının borcundan 38 dinar hissesinin kaldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 27 **Belge: 106** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Bab-ı Kınnesrin Mahallesinde Tarsusi Mescidinin imamı İbrahim bin İsmail bir Osmanî yevmiye ile imamlık yaparken sefere çıkmış ve vazifesini terk etmiş. Mescid boş kalmıştır. Şahitlerin şهادetiyle Şeyh Mustafa bin Şeyh Muhammed'in

salih bir kimse ve bu vazifeye layık birisi olduğu için mescidin imamlığına atanmış ve ücretini caminin mütevellesinden almasına izin verilmiştir.

Sayfa: 27 **Belge: 107** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Havace Ali b. Ahmet, Sâhat Biza mahallesinden Abu Bekir b. Şeyh İzzeddin'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 270 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 27 **Belge: 108** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Muhammed b. Hacı Muhammed, Zahir Bab-ı Elcinan Mahallesinden Kasım b. Abdülkerim'in zimmetinde deyin şer'iden kaynaklanan 20 dinar borcu olduğunu iddia etti. Davalı 18 dinar borcu olduğunu ikrar etti. Ziyadenin ispatına kadar 18 dinarın ödemesine hükmedilmiştir.

Sayfa: 27 **Belge: 109** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Mehir Ödemesi.

Curiye bint Burhan'ın vekili Abdülkerim bin Muhammed müvekkilini boşayan Seyyid Hüseyin bin Alemüddin'den 13 dinarı mehr-i muahhardan olmak üzere 100 dinar teslim almış, birbirlerinden hiç bir hak iddalarının ve aralarında davaları kalmadıklarını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 28 **Belge: 110** **Tarih: 23 Şevval 995/26 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Diyab b. Musa, Şeyh Beşr El-imam'a 60 dinarı 10 mekkük buğdaydan ve 40 dinarı sabana koşulan sarı ve siyah öküz fiyatından olmak üzere toplam 100 dinar borcu olduğunu ve buna karşılık köyden bağ ve yarım feddan araziyi rehin bıraktığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 28 **Belge: 111** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Kadı, Şame bint Abdullah'a boşayan Mustafa Es-süveyhati'nin iddet nafakası için hergün 2 Osmanî gümüş verilmesine hükmetmiştir.

Sayfa: 29 **Belge: 112** **Tarih: 28 Şevval 995/1 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Davası.

Hasan Çavuş bin Muhammed'e Kemal bin Ebubekir Sabbağ, köle satıcısı olan Mustafa bin Hüseyin'in Darendede beldesinde Süleyman bin Berri'ye 122 dinara Uluf Ayni bint Abdullah adlı beyaz cariyeyi sattığına şahit olmuşlardır. Ancak satılan cariyenin gerçek adının Nefise bint Seyyid Ali olduğu ve asla köle olmadıkları ortaya çıkmıştır. Kadı bunun üzere cariyenin hürriyetine kavuşturulmasına ve Berri bin Süleyman'ın parasının geri verilmesine karar vermiştir.

Sayfa: 29 **Belge: 113** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Miras Zabtı.

Bağdat'ta oturan Ayni Ali Çelebi'nin cemaatinden Subaşı Hüseyin b. Muhammed, Bab-ı Âli Kapıcısı Ali Ağa, Halep Kalesinde tercüman olarak meşhur olan Osman Ağa'nın mirasını satmak için geldiğinde, Osman Ağa'nın eşyalarının arasında ağırlığı 261 dirhem olan gümüşlü Şam kılıcının olduğunu söyledi. Bu kılıcı Emir-ul Ümera Ömer Ağa'nın evinin bazı eşyalarla yandığı zaman, Ömer Ağa'dan aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 29 **Belge: 114** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Şamlı Muhammed b. Şahap, Ez-zeynati diye meşhur olan Hacı Ahmet b. Hüseyin'e 76,5 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 30 **Belge: 115** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satın Alması.

Bab-ı Kınnesrin mahallesinde Havace Abdulcelil b. Muhammed, alacağına karşılık Abdullatif b. Şahabeddin yetimlerinin vasisi olan Abdülkerim'den oturma eşyalı oda, kiblesinde eyvan ve açık bahçesi olan evi ve müştemilatını şahitlerin huzurunda 600 dinara ve yetimlerin menfaatine satın almıştır.

Sayfa: 30 **Belge: 116** **Tarih: 25 Şevval 995/28 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Sürur b. İsmail, Yahudi Yasıf b. Hatar'dan deyn-i şer'iden kaynaklanan 30 dinarı teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 30 **Belge: 117** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Mehir.

Sükker Ağa mahallesinden Hüseyin b. İlyas'ın vefat eden zevcesi Sultanın babası Tengriverdi b. Abdullah, kızı Sultan'ın kocasından 20 dinar muahhar mehrinden dolayı ne hakkı, ne davası olmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 30 **Belge: 118** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ölüm ve Nesep Şahitliği.

Dellalin mahallesinden Züreyk bin Hüseyin ve Hamade bin Ahmed, İmadioğlu diye meşhur olan Alaaeddin bin Cemaleddin'in huzurunda, Alaaeddin bin Cemaleddin'in evinde çalışırken ölen Ahmed bin Hüseyin'in merdivenden düşüp evin kapısına kadar gittikten sonra öldüğüne ve Hüseyin bin Ferhad'in kardeşinin oğlu olduğuna şahid olmuşlardır.

Sayfa: 31 **Belge: 119** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ölüm Şahitliği.

Şeyh Hüseyin bin Taceddin ve Şeyh Nasır bin Ahmet, Ahmet bin Ferhad'in huzurunda amcası Ahmet bin Hüseyin'in Alaaeddin'in evinde merdivene çıkarken düştüğüne ve kapıya kadar yürüdüktan sonra öldüğüne şahid olmuşlardır.

Sayfa: 31 **Belge: 120** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Dükkan Satışı.

Yahya Çelebi b. Muhammed oğlu Nurullah'a, Acem çarşısındaki dükkanın huluuv-ül örfisini peşin 40 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 31 **Belge: 121** **Tarih: 6 Ramazan 995/9 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Şeyh Muhammed b. Muhammed Kevakibi, Hacı Ömer b. Muhammed Et-tahan'a 15 mekuk buğdayı her mekukunu 7 dinara sattığını, O'ndan 20 dinarını alarak 115 dinar alacağı kaldığını iddia etti ve alacağını istedi. Davalıya sorulduğunda Şeyh Muhammed ve kardeşine 90 dinarı verdikten sonra 4,5 dinarı da verdiğini söyledi, bir de borcun Ramazan ayına kadar vadeli olduğunu söyledi. Davacı borcun Şaban ayına kadar vadeli olduğunu ve sadece 20 dinarı teslim aldığını iddia etti.

Not: Belgede hesap hataları bulunmaktadır.

Sayfa: 32 **Belge: 122** **Tarih: 6 Ramazan 995/9 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Afamyalı Livasının Emiri olan Derviş Beğ b. İlyas Çelebi ve anası Fatma bint Sinan'ın vekili olan Ferhad b. Abdullah, müvekkilleri adına Halep'te mukata'acı olan Kavvad Çelebi bin Hamza'ya Ferafire Mahallesi'ndeki iki iraki odayı, kuyuyu ve bahçeyi kapsayan evi ve müstemilatını 125 dinara sattığını ikrar etti.

Sayfa: 32 **Belge: 123** **Tarih: 2 Zilkade 995/4 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Meşarık Mahallesinden Hacı Nuruddin b. Ahmet, Fahreddin b. Cemaleddin'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 66 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 32 **Belge: 124** **Tarih: 2 Zilkade 995/4 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Pamuk Satışı İkrarı.

Altınboğa Camisinin mütevellisi olan Rumî Şeyh İbrahim b. Ebu Bekir, Emirül-Ümera Ahmet Paşa'ya Merdğin Köyündeki vakıf arazisindeki pamuk mahsulünün 1/6'sini bu tarihten bir aya kadar vadeli 120 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 32 **Belge: 125** **Tarih: Şevval'in sonu 995/Eylül'ün Sonu 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kefer Abir Köyünden Şeyh Muhammed b. Şeyh Mahmut, İsmail b. İbrahim ve Cuma b. Ömer, Hüseyin Çavuş b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 115 dinar borcu olduğunu ikrar etmişler.

Sayfa: 33 **Belge: 126** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Yahya Çelebi b. Havace Muhammed, oğlu Nurullah'a Cübeyl mahallesi'ndeki evi ve müstemilatını 600 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 33 **Belge: 127** **Tarih: 15 Ramazan 995/19 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Mehir Davası.

Azez Nahiyesi Tel Ramad Köyünden Yunus b. Ramazan'ın vefat eden zevcesi Ferah bint Hacı Muhammed'in anası Halime bint Ahmet, kızının mehrinden 55 dinar hissesi olduğunu iddia etti ve kızının eşinden alacağı istedi. Davalı mihrin 40 dinar

olduğunu ve davacıya değeri 10 dinar olan ipek bir gömlek ve 10 şümbül buğday verdiğini söyledi. Davacı bunu red etmiştir.

Sayfa: 33 **Belge: 128** **Tarih: 15 Ramazan 995/19 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Leyla, Halime, Cemile ve Fatma'nın amcaları vevekilleri olan Muhammed Çavuş b. İbrahim, onların anası Safiye bint Ömer ve Ahmet b. Şehap'la analarının mirası konusunda ne dava, ne istek, hiçbir hakları kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 33 **Belge: 129** **Tarih: 15 Ramazan 995/19 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Humuslu Osman bin Ahmet, Yusuf bin Abdurrahman Ümran'ın şaş kumaşdan dolayı 13 dinar ve bir şaş borcu kaldığını iddia etti ve alacağı istedi. Davalıya sorulduğunda şaşı inkâr etti ve borcu olan parayı Halife bin Elimad eli ile gönderdiğini söyledi. Davacı bunu reddetti ve ispat etmesine istedi. Buna göre davalı yemin etti.

Sayfa: 33 **Belge: 130** **Tarih: 2 Zilkade 995/4 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İbra-I Zimmet İkrarı.

Eşine vekâleten Rıdvan b. Abdullah, Emşatiye çarşısında Ali b. Ali Attar'ın elinde bulunan dükkanın huluvv-ül örfisinde Muhammed bin Ali'nin yetimleri ile beraber hiçbir hakları kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 34 **Belge: 131** **Tarih: 7 Şevval 995/10 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Cellum Mahallesinden Muhammed bin Hacı Şaban, El'ukayli oğlu diye meşhur olan Zeyneddin bin Ebu Bekir ve kardeşi Nasireddin'in buğday ve arpadan dolayı 36 dinar borcu olduğunu iddia etti. Davalı geçen yıl 1 mekkuk ve 6 şümbül buğdayı 13 dinar ve 30 kıt'a, 90 rıtl pamuk kozasını 13,5 dinar karşılığında olmak üzere toplam 27 dinar 10 kıt'a 30 kıt'a verdiğini ikrar etti. Davacı sadece buğday şümbüllerini ve 40 rıtl pamuk kozası aldığını iddia etti. Davacıya 8 dinar ve 30 kıt'a ödenmesine karar verildi ve davalının fazla ödediğini söylediği kısmı ispat etmesi kararlaştırıldı.

Sayfa: 34 **Belge: 132** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Ve Kefalet.

İki Kardeş İzzeddin ve Halil b. Muhammed, Ali Kethüda b. Ömer Zaim'den deyn-i şer'i olarak 174 dinar teslim aldılar, her birisi meblağın yarısını aldı ve babaları onlara kefil oldu.

Sayfa: 34 **Belge: 133** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Hacı Bekir b. Abdulaziz, haklarını almak için Seyyid Derviş Çavuş b. Muhammed'i vekil kılmıştır.

Sayfa: 35 **Belge: 134** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Tamirati.

Kadı, Hacı Halil bin Muhammed Kattan, Kasım bin Selame, İbrahim bin Karabaş ve diğerlerinin bildirmesiyle Muhammed Haznedarı vakfının mütevellisi Seyyid Nasıreddin bin Muhammed Tıbış'ın vakfın damının tamiri ve bu tamirin vakıf gelirlerinden ödenmesine izin verdi.

Sayfa: 35 **Belge: 135** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

İsa b. Şuayb, Hacı Ebu Bekir b. Abdülaziz'in vasiliği altında yetim olan Ataullah'a deyn-i şer'idan kaynaklanan 996 Receb ayına vadeli 150 dinar borcu olduğunu ve Cebel Sem'an Nahiyesi Haritin köyündeki arazisi, öküzleri ve mandalarını vasiye rehin bıraktığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 35 **Belge: 136** **Tarih: 27 Şevval 995/30 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Hacı Cemal b. Muhammed El-baytar, Hacı Zümrüd b. Ali Mamuri'nin sabun borcundan 25 dinar ve Maksut b. Ali El-mamuri'nin kefaletinden dolayı 15 dinar borçlu olduğunu iddia etti ve alacağı istedi. Davalı, davacıdan 20 rıtl sabunu 8 dinara aldıktan sonra 10 rıtl sabunu 4 dinara aldığını ve 11 dinar verdiğini söyledi 1 dinar borcu kaldığını belirtti. Davacı, sedaca 3 dinar aldığını tasdik etti. Davacıdan davasının ispatı istenildiğinde davacı şahitlerini getirdi ve davasını ispat ettiler. Buna göre kalan borcun ödemesine hükmedilmiştir.

Sayfa: 35 **Belge: 137** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Alâeddin b. Bedreddin'in vakfında hak sahibi olan Zeynelabidin b. Muhammed ve Subhiye bint Bedreddin, Muhammed b. Bedireddin ve Abdülaziz b. Ataullah'a Cebel Sem'an nahiyesi Abzuma köyündeki hissesini üç sene boyunca peşin 56 dinara kira verdiğini ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 35 **Belge: 138** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Miras Davası.

İki kız kardeş Hatun ve Setite'nin vekilleri Mahfuz bin Derviş, Zaviye Mahallesinden Müna bint Ömer'in elindeki evin kendine ve kız kardeşlerine babalarının mirasından 8 kırat hakları olduğunu iddia etti. Davalıya sorulduğunda Derviş'in hissesinin karşılığında Zahir-i Halep'te Hamra arazisindeki bağdan bir hisseyi aldığını söyledi. Davacı bunu red etti ve buna göre ayrıldılar.

Sayfa: 35 **Belge: 139** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Miras Teslimi İkrarı.

Ayşe bint Hüseyin'in Amcası vevekili olan Ramazan b. Ahmet, Abdullah b. Fadlullah'dan Ayşe'nin babasının mirasından hakkı olan 88 dinardan birinci defa 43 dinar ve ikinci defa 2,5 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 36 **Belge: 140** **Tarih: 4 Zilkade 995/6 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, Abdulvahap b. Şeyh Muhammed'i merhum Şeyh Takiyuddin b. Yusuf'un yerine Mihmandar Camii hatibliği görevine her gün için vakfın mütevellisinden alacağı 5 Osmanî ücretle atamıştır.

Sayfa: 36 **Belge: 141** **Tarih: Gurret Zilkade 995/ Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç Teslim İkrarı.

Osman Beğ b. Ahmet, Hacı Yakup b. Ramazan, Yakup'un babası Ramazan ve Hacı Ahmet b. Muhammed'den her 60 gümüş kıt'a bir altın dinar hesabıyla 605 altın dinarını aldığını ve hiç hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 37 **Belge: 148** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ali b. Salim ve İsmail b. Cuma, Abdullah b. Muhammed b. Şeyh Şahabeddin'e 72 dinar borcundan 33 dinar kaldığını ikrar etmişler.

Sayfa: 38 **Belge: 149** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Cellum El-suğra mahallesinden Hayat oğlu diye meşhur olan Şemseddin b. Hacı Kasım, oğlu Muhammed ve zevcesi Cüveyriye bint Muhammed'e aynı mahalledeki evinin yarısını 60 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 38 **Belge: Numarasız** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

İsa b. Razvan, Osman b. Hasan ve kardeşi Ömer, Zeyneddin b. Ali'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 180 dinar borçları olduğunu ve bu borcun 85 dinarı yıllığı 15 dinar olmak üzere gelecek seneye ertelenmiştir.

Sayfa: 38 **Belge: 150** **Tarih: 24 Ramazan 995/28 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Bağ Satışı.

Rahme bint Ali'nin vekili ve eşi olan Hızır Çelebi b. Mustafa Çavuş, Salaheddin b. Osman'a Zahir Halep'te Hakl-ı Ennez arazisindeki bağın üçte biri ve müştemilatını 200 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 38 **Belge: 151** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Nasranî Uvayis b. Damıs, Abdullah b. Halife'ye Zahir-i Babün-Nasr mahallesindeki evin yarısını 75 dinara peşin olarak sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 38 **Belge: 152** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Abdullah Usta b. Şahab, Dedesi Sankur'un vakfının mütevellisi olan Hasan b. Yusuf'tan vakfın değirmenini bir seneliğine 250 dinar ücretle kiralamıştır.

Sayfa: 38 **Belge: 153** **Tarih: 26 Şevval 995/29 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Miras Davası.

Sa'deddin b. Yunus, vefat eden anasının şer'i mirasının kendisine, kız kardeşleri Sadiye ve Tüccar'a ait olduğunu belirterek babası Yunus'tan Cellum mahallesindeki evi talep etti. Davalı ikrar etti ve gereğine göre hükmedilmiştir.

Sayfa: 39 **Belge: 154** **Tarih: Şevval'in Sonunda 995/Eylül'ün Sonunda 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Binniş köyünden öldürülen kişilerin velilerinin vekili İsmail bin İsmail ve öldürülen kişilerin yetimlerinin vasisi, Binniş köyünün halkından ne hak ne dava ne de başka bir sorumluluklarının kalmadığını ikrar ettiler.

Sayfa: 40 **Belge: 155** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Yetim Ataullah b. Hacı Hasan'ın şer'i vasisi olan Hacı Ebu Bekir b. Abdülaziz, yetim Ataullah'a Havace Osman b. İbrahim'in 500 dinar borcu olduğunu ve yetimin eline teslim ettiğini ve hiçbir hakkının kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 40 **Belge: Numarasız** **Tarih: 20 Şevval 995/23 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Yetim Ataullah b. Hacı Hasan'ın şer'i vasisi olan Hacı Ebu Bekir b. Abdülaziz, Yetim Ataullah'a Hasan b. Abdullah'ın müdarabe ortaklığından kaynaklanan 55 dinar borcu olduğunu iddia etti, Davalı borcunun 40 dinar olduğunu ikrar etmiş ve mahkmeden ayrılmışlardır.

Sayfa: 40 **Belge: 156** **Tarih: 5 Zilkade 995/7 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Fakirliğe Şahitlik.

Hacı Abdulkerim bin Zeyneddin, Hacı Ahmed bin Hüseyin ve Hacı Abdunnebi bin Ebi Bekir, Yusuf bin Nasır'a 30 dinar borcu karşılığında mahpus olan Muhammed bin Abdurrahman bin Sabbağ'ın parasız fakir ve güç durumda olduğuna şahit olmuşlardır.

Sayfa: 40 **Belge: 157** **Tarih: 2 Zilkade 995/4 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Esmâ bint Muhammed, Muhammed b. Ömer ve oğlu Ali'ye Hendek Baluc mahallesindeki evinin odalarını ve menfaatlerini 47 dinara peşin sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 40 **Belge: 158** **Tarih: 9 Zilkade 995/11 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Mehîr İkrarı.

Hacı Musa b. Mint, Ahmet b. İsmail'den Allah ve Resulünün sünnetiyle kız kardeşi Rahme'yi evlendirmek için mehrinden 120 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 40 **Belge: 159** **Tarih: 4 Zilkade 995/6 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekalet.

Ahmet b. Hacı Şahabeddin ve Muhammed b. Cemaleddin, Cuveyrîre bint Burhan'ın şer'i haklarını almak için Abdülkerim b. Muhammed'i vekil ettiğine şahit olmuşlardır.

Sayfa: 40 **Belge: 160** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Sebeb-i huruf oldurki Mahruse-i Revan Gilmanından Mustafa Yuzbaşı bin Burak işbu hamıl-ı huruf Maksud bin Abdullah nam kimesneyi meclis-i şer'i şerife ihzar idüb halen benim neferimden olub Payas ili Kuzukulağı yanında maktul olan nam kimesnenin Antakya Subaşı ve gayrisinin zabt ettikleri esbab ve tavarları ve cumle metrukatını mezbur subaşından ve gayrinden bıttemam alub kabz idüb bu canibe getürüb bana isal etmek için mezbur Maksud'u vekil nasb eyledim deyu ikrar ve itiraf etmeğin mezbur Maksud vekaleti kabul etti.

Sayfa: 41 **Belge: 161** **Tarih: 22 Şevval 995/25 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Ali b. Nasreddin, Zeyneddin b. Ali'ye Benî Nüsayir mahallesindeki evi ve müstemilatını 120 dinara sattığını ve deyn-i şer'iden kaynaklanan 45 dinarı borcuna sayıp kalan 75 dinarı da peşin aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 41 **Belge: 162** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Teslimi İkrarı.

A'cemî Havace Miri Han b. Rüşd'in vekili olan A'cemî Merzehan b. Sencer, A'cemî Kara b. Bir Muhammed'den deyn-i şer'iden kaynaklanan 1075 dinarı teslim aldığı ikrar etmiştir.

Sayfa: 41 **Belge: 163** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Muhammed Ali b. Ahmet, Hacı Ataullah b. Ahmet'e deyn-i şer'iden kaynaklanan iki aya kadar vadeli 600 dinar borcu olduğunu ve Hacı Ataullah'ın elinde bulunan bir küçük sandık altın bileziğini, bir çift bileziğini, altın çift halhahını, altın kolyesini, inci kaplı altın takısını ve bir bileziğini değeri 400 dirhemden ve değeri 200 dirhemden altın takı grubunu rehin bıraktığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 41 **Belge: 164** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Varislik Şahitliği.

Hacı Muhammed b. Ahmet ve Hacı Salim b. Mübarek, Halep'te Beytul Mal Emininin nazırı olan Hidayetullah Çelebi b. Fadlullah'ın huzurunda Hacı Kasım b. Mübarek'in öldüğüne ve varisi çıkmadığı için Hidayetullah Çelebinin ölenin malına el koyduğuna ve amcası olan Hacı kasım b. Halife ve Halifenin zevcesi Kamer bint Abdullah dışında varis olmadığına şahitlik yapmıştır.

Sayfa: 41 **Belge: 165** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet Şahitliği.

Havace Osman b. Ahmet ve Haşım İbrahim b. Cemaleddin, Selma'nın matuku olan Çerkez Naztin bint Abdullah'ın kendisini 40 dinar mehir ile yarısı peşin ve yarısı vadeli Ali b. Ömer'le evlendirmek için Ömer b. İbrahim'i vekil atadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 42 **Belge: 166** **Tarih: 24 Ramazan 995/28 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Satış İkrarı.

Semman oğlu diye meşhur olan Hacı Ömer b. Ali, kız kardeşleri Setite, Halime ve Hatice'ye büyük evin 6 kıratını, küçük evin 6 kıratını, El-kasile mahallesinde büyük ma'sere, Beradiya çarşısındaki iki dükkanın ve El-kasile mahallesindeki dükkanın 6 kıratını, El-kasile mahallesindeki ma'serenin 3 kıratı, evin yanındaki iki dükkanın,

El-kasile mahallesinde harap evin ve Bab-ı El-makam'daki dükkanın yarısı ve Cebel Sem'an nahiyesi Akdar köyünde iki feddanı 360 dinara peşin sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 42 Belge: Numarasız Tarih: 24 Ramazan 995/28 Ağustos 1587.
Belge Konusu: Vekâlet Şahitliği.

Yahya b. Ahmet ve Kabakıbi Muhammed b. Hacı Ömer, kız kardeşler Setite, Hatice, Halime ve Nesep bint Hacı Ömer'in haklarını almak için Sürur b. Abdülaziz'i vekil atadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 42 Belge: 167 Tarih: 24 Ramazan 995/28 Ağustos 1587.
Belge Konusu: Miras İkrarı.

Taha b. Hacı Ömer, kız kardeşleri Setite, Halime, Hatice ve Nesep'le beraber babalarının ve anaları Sittülmüne'nin mirasından hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 42 Belge: 168 Tarih: 22 Şevval 995/25 Eylül 1587.
Belge Konusu: Borç Davası.

Nasreddin b. Ahmet, babasına Muhammed b. Hilal'in şer'i delille 110 dinar borcu olduğunu iddia etti ve alacağını istedi. Davalı, kendi kardeşleri Ali ve Yusuf Nasıreddin'in Nasreddin'in babasına yaşarken bu meblağı ödediğini söyledi. Davacı sadece 30 dinarın ödendiğini tasdik etti ve kaydedildi.

Sayfa: 43 Belge: 169 Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.
Belge Konusu: Şarhı Boşama Lafzı.

Ali Kethüda bin Ömer, Cub Essedullah mahallesinde oturan eşleri Naztin bint Abdullah ve Selma bint Ahmet'i başka bir mahalleye götürdüğünde veya onların izni olmadan yolculuğa çıkarttığında onların boş olacağını söyledi ve kendi kendisini şahit kıldı.

Sayfa: 43 Belge: 170 Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.
Belge Konusu: Satın Alma Şahitliği.

Yahya bin Kasım ve Cafer bin Abdullah, Hüseyin Elbedevi ile kapıcı adı ile meşhur Ali'nin Beni Zahran adıyla meşhur asma sarmaşıklarının üç hissesini, Essekine adıyla meşhur asma sarmaşıklarının yarısını, arazinin bir kısmını ve hurmalığın bir hissesini peşin 100 dinara satın aldıklarını idda ettikleri davada davacı Ali

Kethüda'nın Mustafa bin Hasan'dan davada adı geçen şeyleri onlardan önce 100 dinara satın aldığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 43 **Belge: 171** **Tarih: 8 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Fatma bint Es-sariti Usta, Zenbilli Ahmet'e Dâhil Bab-ı Nasır mahallesindeki 5 odalı evinin 5 kıratlık hissesinin 4,75 ini ve müstemilatını peşin 30 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 43 **Belge: 172** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Derviş b. Hacı İbrahim, Subaşı Mustafa bin Hüseyin'in zevcesi Büşür bint Hacı İbrahim'e Ben-i Nüsair mahallesinde bulunan kuyuyu, bahçeyi, iraki evi ve müstemilatını 130 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 43 **Belge: 173** **Tarih: 22 Şevval 995/25 Eylül 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Kale't-üş-şerif mahallesinden Hacı İbrahim b. İbrahim ve Halife b. Muhammed, Azez Nahiyesi Kefer Taya köyünün buğdayı sebebiyle Mahmut b. Muhammed'den ne dava, ne altın, ne gümüş ve hiç bir haklarının kalmadığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 44 **Belge: 174** **Tarih: 8 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Muhammed b. Allam, Ferafire mahallesinden Hacı Abdurrahman b. Abdullah'a süslü debbus ve kılıcın fiyatının dışında 1050 dinar borcu kaldığını, 560 dinarını dört buçuk aya kadar ödeyeceğini, 142 dinarını bir aya kadar ödeyeceğini, Abdurrahman'da kalkanının rehin olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 44 **Belge: Numarasız** **Tarih: 8 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İkrarı.

Tarezani Camisi vakfının günlük 4 kıt'a gümüş ücretiyle nazrı olan Hacı Osman b. Yusuf El-sekakini, nazırlığı bıraktığını ve Şeyh Muhammed b. Nureddin'le hakkı kalmadığını ikrar etmişti.

Sayfa: 44 **Belge: 175** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Süresi.

Muhammed bin Hacı Muhammed, Kara Sankur vakfindan alacağı 190 dinar için vakfin mütevellisi Hasan bin Hacı Yusuf'a bir ay süre vermiştir.

Sayfa: 44 **Belge: 176** **Tarih: 8 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ödeme Şahitliği.

Muhammed Şemseddin'in vasisi Şeyh Ahmed El İmam, Sahatu Bizze mahallesindeki evin hissesinden dolayı Muhammed Şemseddin'e 145 dinar vereceklili olduğunu, şimdiye kadar Muhammed Şemseddin'e verdiği paraların toplamının 25 dinar olduğunu vermesi gereken 120 dinarında 20 dinarını peşin kalan 100 dinarında senenin sonuna doğru vereceğine şahitlik etmiştir.

Sayfa: 44 **Belge: 177** **Tarih: 9 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Cemaleddin b. Hacı Muhammed, Osman b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan dört ay vadeli 16 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 44 **Belge: 178** **Tarih: 2 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Ablak Abdullah b. Şahap, Kara Sankur vakfının mütevellisi olan Hasan b. Yusuf'dan, El-Vudihi köyündeki vakıf değirmenini ve arazisini, El-Geyire köyündeki dört feddanı ve Şemii çarşısındaki dükkanını seneliği 450 dinara kiralamıştır.

Sayfa: 44 **Belge: 179** **Tarih: 3 Şevval 995/6 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Sipahi Muhammed b. Hacı Cuma, Kilis kazası Mezra'atül-lu'la köyünde ve Şin kazası Sar köyündeki arazinin mahsulünü alması için Ahmet b. Hassan Ağa'yı vekil atamıştır.

Sayfa: 45 **Belge: 180** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, 'Alemiyye Camisinde akşam ve yatsı vaktinin imamı Şeyh Muhyiddin'in yerine her gün iki Osmanî ücretle Nabülsi Şeyh Cemaleddin b. Yusuf'u atamış, cami vakfının mütevellisinden ücretini almasına ve işine başlamasına karar vermiştir.

Sayfa: 45 **Belge: 181** **Tarih: 5 Zilkade 995/7 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Hakîm, Tevbe Caminin mütevellisi Şeyh Muhibbeddin'in yerine her gün bir Osmanî ücretle Sekekinî Hacı Osman b. Yusuf'u atamış ve vakfın gelirlerinden ücretini almasına ve işe başlamasına karar vermiştir.

Sayfa: 45 **Belge: 182** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

El Alemiyye Camisinde Kur'an'ın bir cüzünü okumak için Şeyh Muhibbeddin'in yerine her gün yarım kıt'a gümüş ücretle Sekekinî Hacı Osman b. Yusuf atanılmış ve vakfın mütevellisinden ücreti almasına ve işe başlamasına karar verilmiştir.

Sayfa: 45 **Belge: 183** **Tarih: 9 Zilkade 995/11 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ahmet b. Hacı Muhammed, Ahmet b. Hacı İsa'ya deyn-i şer'iden kaynaklanan 8 ay vadeli 31 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 45 **Belge: 184** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satın Alımı.

Muhammed b. Muhammed Usta, çocuk yaşındaki kız kardeşi Zeyine'nin vasiliği ve vekâletiyle Ataullah Çelebi b. Havace Bedreddin'den Cellum mahallesindeki evinin 8 kıratını, alt katını, eyvanını, geçidini, bahçesini, mutfagını, kuyusunu ve müştemilatını 130 dinara satın almıştır.

Sayfa: 45 **Belge: 185** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

İki kardeş Zeyneddin ve Osman b. Muhammed El-huderi, Bedevi oğlu diye meşhur olan Eveyis b. Arslan'a Bahsita mahallesindeki evlerinin iki bodrumunu, eyvanını ve müştemilatını 3 seneliğine 60 dinara kiraya verdiklerini ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 46 **Belge: 186** **Tarih: 8 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, Akboğa Elatruş'un vakfın mezarlığında Pazartesi ve Perşembe günlerinde sabah namazından sonra kur'an okumak için Şeyh Muhibbeddin'in yerine aylık on

kıt'a gümüş ücretle Şeyh Muhammed bin Ali'yi atamış, vakfın mütevellisinden ücreti almasına ve işe başlamasına karar vermiştir.

Sayfa: 46 **Belge: 187** **Tarih: 5 Zilkade 995/7 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kabtan Ec-cebel köyünden Adnan b. Muhammed El-felah, Ömer b. Yahya'ya 1 ay vadeli iki mekuk buğday borcu olduğunu ikrar etmiş, mütevellisi olan Reslan b. Süleyman da bunu tasdik edip ve almaya kefil olmuştur.

Sayfa: 46 **Belge: 188** **Tarih: 2 Zilkade 995/4 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ali b. Ömer, Ömer b. Muhammed'in satılan evininin hissesinden dolayı 9 dinar borcu olduğunu iddia etti ve alacağını istedi, davalı ikrar etti.

Sayfa: 46 **Belge: 189** **Tarih: Şevval'in sonu 995/Eylül'ün sonu 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Cebel Sem'an nahiyesi Haritan köyünden Ahmet b. Kesab, Ali ve Ahmet b. İbrahim Eşema'ya babalarının mirasından 10 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 46 **Belge: 190** **Tarih: 4 Zilkade 995/6 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Müna bint Ömer, komşusu Ahmet ve kardeşi Abdulkarim b. Muhammed'e ne dava, ne altın, ne gümüş ve hiç hakkı olmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 46 **Belge: 191** **Tarih: 5 Zilkade 995/7 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ömer bin Yahya Elufi, Kefer Bessin köyünden Kemal bin Şahade'nin kirada olan köyün geçen seneki mahsülünden iki mekuk buğday, bir buçuk kantar pamuk, örfi vergilerden 9 dinar borcu olduğunu iddia etti ve alacağını istedi. Davalıya sorulduğunda borcu olduğunu ikrar etti ve pamuk ve buğdayı ödediğini, ayrıca örfi vergilerin bir buçuk dinar olduğunu ve Hatip Muhammed'e verdiğini söyledi. Davacı tasdik etmedi bunun üzerine Hüseyin bin Ali üç gün süre ile kefil olmuştur.

Sayfa: 46 **Belge: 192** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı.

Ali Kethüdahda'nın zevcesi Selma bint Ahmet'in vekili Ömer b. Havace İbrahim, müvekillinin Allah rızası için kölesi hafif sakallı, orta boylu Rus Pervana b. Abdullah'ı bu tarihten itibaren üç sene boyunca hizmet ederse özgür bırakacağına söz verdiğini ve Pervana'nın bunu kabul ettiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 47 **Belge: 193** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Hüccac mahallesinden Hacı Zekeriya b. Mansur, Kadın Sitü-le'yiş bint Nasır'a aynı mahalledeki evini ve müstemilatını değeri bilinmeyen altın yüzük ve 70 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 47 **Belge: 194** **Tarih: Şevval ortasında 995/Eylül ortasında 1587.**
Belge Konusu: Müderis Tayini.

Mahruse-i Tabık Atabeği Cevaniye Medresesinde Abdurrahman sabıkan medres-i mezbure müderrisi mevlana Taceddin bin Muhammed bin El-kurani ile me'a meclis-i şer'i şerife gelüb müşarun ileyh Mevlana Taceddin'nin vazifesi hususu için beynlerinde kulli niza' olub merfu' etmek için Abdurrahman şöyle ta'riz eyledi; medrese-i mezbure ruzname-i humayun ile üzerine tekayyid iken mezbur mevlana Taceddin bana yevmi altmış akça ile tevcih olundu ol ecilden mutasarrıf oldum deyu cevap verib ve tasarruf ettiği zaman vazifesi kendüye düşmez iken olmayasız bu takdir bana kulli hayf olur deyu hususa mütealik emr-i şerif ibraz itmeyin yevmi elli olan Taceddin'den sual olduğunda Anadolu kadıaskeri olan Ahmet Efendi bin Rıf'atullah hazretleri Padişah-ı Âlem penah medrese-i mezbureye sana altmış akça ile tevcih eylediler varub medrese-i mezburenin mutasarrıfı olası deyu mektub-ı şerifleri ile i'lam idüb ona binaen biz dahi varub 994 senesinin Evâhir-iinde 3 ay, 995 senesinin evailinde 2 ay, 14 gün tasarruf ettim deyu cevap verdikte mezkûr mektub ile mühürlü ruzname ibraz ettiğinde nazar olub müşarun ileyh kadıasker hazretlerinin fahs ve mühürü olub sahih ruzname-i sureti olduğu zahir ve muhakkak olmak mazmunlarıyla amel olunub omezbur Taceddin'in yed-i mezburun le yestehak olan ulufesini bittemam vermek vakf-ı mezburun mütevellisine emr edüb ve Padişah-ı âlem penah hazretlerinin bir mansıbı bir kimesne tevcih ettikte kadıasker efendi mektub-ı şerifi ile i'lam ile tayin idib ruzname-i humayun almak lazım değildir bâ

husus ki mezbur Taceddin'in elinde ruzname sureti mevcuddur diye mezbur Abdurrahman i'lam etmeğin ma hüvel vak'a kayd-ı sicil olundu.

Sayfa: 47 **Belge: 195** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı.

Ali kethüdanın zevcesi Selma bint Ahmet'in vekili Ömer b. Havace İbrahim, Selma'nın Allah için kölesi mavi gözlü, sağ kulağı delik, kumral sakallı, uzun boylu Rus Rıdvan b. Abdullah'ı bu tarihten itibaren üç sene boyunca hizmet ederse özgür bırakacağına söz verdiğini ve Rıdvan'ın bunu kabul ettiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 47 **Belge: 196** **Tarih: 2 Zilkade 995/4 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ma'aş Teslimi İkrarı.

Revan gılmanlarından Abdullah bin Muhammet Defterdar Yahya Efendi'den gılmanların vacibatları olan 6675 dinar ve 24 kıt'ayı 995 senesi Şevval ve Zilkade 3691 dinar ve bir kıtasını müteferrika askerlerine, 2984 dinar ve 23 kıt'asını ise çavuşlara vermek için teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 48 **Belge: 197** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

İpekci Hacı Abdullah b. Bayezid, matuku olan kadın Uluk bint Yahya Çelebi'ye Cübeyl mahallesindeki iki odayı, eyvanı, üç kubbesi ve bahçesi olan evini peşin 200 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 48 **Belge: 198** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Hak Teslimi İkrarı.

Ali Kethüda'nın zevcesi Selma bint Ahmet'in vekili Ömer b. Havace İbrahim, Ali Kethüda'nın kale altında satın aldığı odayın, Ceziretül-Baka'daki bağın hissesinin, hamamın, Mustafa'nın satın aldığı mezraların, Selma'nın dedesinin vakfının mahsülünün, Tavaşi El-hindi ve Haric-i Bab El-cinan'daki Ali Paşa'dan satın aldığı havuzun hissesinden dava ve hakkı kalmadığını, 250 dinar kalan parayı teslim aldığını ikrar etmiştir. Ali Kethüda da zevcesinde hiç hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 48 **Belge: 199** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Evlenme Vekâleti.

Osman b. Havace Ahmet ve İbrahim b. Cemaleddin Elhaşimi, Selma bint Ahmet'in matuku olan Rus kadın Yasemin bint Abdullah'a yarısı mukaddem yarısı müeccel 40 dinar mehirle Rus Pervana b. Abdullah'la kendisini evlendirmek ve nikâh kıymak için Ömer b. İbrahim'i vekil tayin ettiğine şahit olmuşlardır.

Sayfa: 49 **Belge: 200** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Kethüda'nın zevcesi Selma bint Ahmet'in vekili Ömer b. Havace İbrahim, Selma'nın Allah'tan ecir ve sevab amacıyla şakağı yaralı Çerkez Naztin bint Abdullah isimli cariyesini azad ettiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 49 **Belge: 201** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Kethüda'nın zevcesi Selma bint Ahmet'in vekili Ömer b. Havace İbrahim, Selma'nın Allah'tan ecir ve sevab amacıyla Rus Yasemin bint Abdullah isimli kölesini azad ettiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 49 **Belge: 202** **Tarih: 9 Zilkade 995/11 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Ebu Bekir b. Muhammed, Ataullah Çelebi b. Bedreddin'e Cellum El-kübra Mahallesindeki iraki odayı, eyvanı, dehlizi, kubbesi ve bahçesi olan evi 120 dinar ve sayılmayan bir miktar fülus paraya sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 49 **Belge: 203** **Tarih: 8 Zilkade 995/10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Ahmet b. Muhammed El-Hayik, Muhammed Çavuş b. Mahmut Çavuş El-Veznedar'a beş odayı, su kuyusunu ve şer'i hakları kapsayan bahçeyi peşin 90 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 49 **Belge: 204** **Tarih: 9 Zilkade 995/11 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Acemli Ali Rıza b. Berem, Ahmet Çelebi b. Abdüllatif'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 6 ay vadeli 508 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 50 **Belge: 205** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kira.

Beyyada Mahallesiindeki Muhammed b. Hasan, Hasan b. Ali'den aynı mahalledeki bahçe, kubbe, odave ahırını kapsayan evi üç yıllığına peşin 30 dinara kiralamıştır.

Sayfa: 50 **Belge: 206** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Beyyada Mahallesiinden Hasan b. Ali, Muhammed Çelebi b. Hasan'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 3 sene vadeli 100 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 50 **Belge: 207** **Tarih: 12 Zilkade 995/14 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Mezra Satışı.

Muhammed b. Hacı Yakup Es-sebbağ, Hacı Atiye b. Yusuf'a Zahir-i Halep'teki ortağı olduğu kemerli köprü, çeşitli meyve ağaçlarını ve şer'i hakları kapsayan mezrasının 4 kıratını peşin 150 dinara satmıştır.

Sayfa: 50 **Belge: 208** **Tarih: 13 Zilkade 995/15 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Mezra Satın Alımı.

Muhammed b. Hacı Yakup Essebbağ, kız kardeşler Sâkine ve Elma bint Hacı Alâeddin b. Yahya'nın dayıları vevekilleri olan Hacı Şaban b. İsa'dan Zahir-i Halep'teki kemerli köprü, çeşitli meyve ağaçlarını ve şer'i hakları kapsayan mezrasının 4 kıratını peşin 150 dinara satın almıştır.

Sayfa: 50 **Belge: 209** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Mütevellilik.

Sebeb-i tahrir-i hurûf oldur ki halen ...Efendisi Akza Kuzatil-Müslimin İbrahim Efendi meclis-i şer'-i şerife gelüb kıdvetü erbabi l-ikbal umdetü ashabül-iclal halen Haleb defterdarı Yahya Efendi Hazretlerini sene 995 Şevval'inin evasıtı tarihi ile müverrah berat-i şeriflerini ibraz idüb mazmun-ı münifinde Haleb'de vaki Altunboğa Camii-si evkafına sabıkan mütevellî olan Şeyh Muhammed el-Hak yarar ve

mustakim olub azl icab ider hususu yoğ iken aher kimesne alub hayf idüb ve bilcümle mezbür Şeyh Muhammed gayrilerinden evla ve enfadır deyü mütevelliy-i mezbür berat-ı kadime mucebince yevmi on dört akçeile Şeyh Muhammed tavsiye eyledikleri makbulumuz olub mucebi ile amel olunmak kaydı sicil olundu. Tahriren fi evail-i Zilkade sene 995.

Sayfa: 51 **Belge: 210** **Tarih: 12 Zilkade 995/14 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Satış Şahitliği.

Zeynelabidin b. Yusuf ve Cemal b. Muhammed, Ali Kara'nın matuğu Cenem Seyan bint Abdullah'ın vekili Karaca, Mustafa'dan 240 dinara bir bağ satın almış ve parasını ödediğine, sonra Karaca'nın Mustafa'ya bağın yarısını geri sattığına şahitlik yapmışlardır. Kadı, Cenem'in satmayı kabul etmediği için satışın kabul olmadığına hükmetmiştir.

Sayfa: 51 **Belge: 211** **Tarih: 8 Zilkade 995/ 10 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Muhammed Çavuş b. İbrahim tarafından Hüseyin Ağa b. Abdullah Ezza'im, Muhammed Çavuş'a Şamlı İbrahim b. Ahmet'in 24 dinar borcu olduğunu iddia etti ve alacağını istedi. Davalı borcunu ödediğini söyledi, davacı sadece 8 dinar aldığını söyledi.

Sayfa: 51 **Belge: 212** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Cafer b. Hasan, Nasranî Serhoş b. Soyzik'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 10 kıt'a gümüş, 6 dinar ve dikilmiş kumaş parçasının fiyatından 5 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 51 **Belge: 213** **Tarih: 5 Zilkade 995/7 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Rahme bint Ahmet'in eşi vevekili olan Ömer b. İbrahim, Sandal b. Ümran'a Tarsusi köyünden 10 feddan araziyi 4 seneliğini peşin 50 dinara kiraya verdiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 51 **Belge: 214** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı İbrahim b. Ahmet, Katan b. Hacı Hasan'a bir sene vadeli 380 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 52 **Belge: 215** **Tarih: 16 Şevval 995/19 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Vakıf.

Halep'teki defterdar Yahya Efendi bin Muhammet Efendi'nin vekili Hacı Ahmet bin Hüseyin, üç eyvanı, bahçeyi, kuyuyu, sediri ve mutfığı kapsayan evini ve şeri haklarını İbn El Buluni diye meşhur olan Ebul-burkan Muhammet bin Şeyh Ebu Abdullah'ın yaptırdığı Cub Essedullah Mahallesi'nin camisine vakf etmiştir. Burada sarf edilmeye sorun yaşanırca Şeyh Ebul-burkan'ın neslinin erkekleri ve kızlarına, olmazsa Şeyh Ebul-burkan'ın kardeşinin neslinin erkekleri ve kızlarına, nesil biterse Menbic'deki Şeyh Ebul-burkan'ın dedesi Şeyh 'Akil'in defnedildiği zaviyeye, olmazsa Hameyn-i Şerifiyine sonra fakir ve dervişlere vakfedilmesini belirtti. Şeyh Bedreddin Mahmut'ın müteveli ve nazır olmasını şart etti. Sonra evladlarının en büyüğünün müteveli ve nazır olması şart etti. Sonra müftülerin en büyüğünün müteveli ve nazır olması şart etti. Sonra kadı tayin edeceği salih bir adamın müteveli ve nazır olması şart etti. Sonra vakıftan rücu etmek istedi fakat vakfın sıhhatına hükmedilmiştir.

Sayfa: 52 **Belge: 216** **Tarih: Gurret Şevval 995/Gurret Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kız kardeşinin vekili olan Ahmet b. Abdülkadir, Hacı Muhammed b. Hüsameddin'in babalarının 125 dinar alacağından 70 dinar kaldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 52 **Belge: 217-18** **Tarih: Evâhir-i Şevval 995/ Evâhir-i-i Eylül 1587.**
Belge Konusu: Ücret Alımı İkrarı.

Önceki müderris Nurullah b. Muhammed, İbrahim b. Ahmet'ten, Şeyh Muhammed b. Muhammed El-Kevakıbi medresede göreve başlayıncaya kadarki ücretini ve haklarını aldığını ikrar etmiştir.

Bu belgeye iki numara verilmiştir. 217-218.

Sayfa: 53 **Belge: 219** **Tarih: 18 Zilkade 995/ 20 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Yapım Sözleşmesi.

Mimar Alaya b. Ahmet, Hidayetullah Çelebi b. Fadlullah'a kemerli, iki kapılı, iki pencereci, bacalı, tahta ve taştan menkul 25 'i peşin 45 dinara bir ev yapacağını ve eve on sene boyunca garanti verdiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 53 **Belge: 220** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Arazi Satışı İkrarı.

İsa b. İbrahim, Bender Ağa b. Abdullah'a Eriha kazası Kefer Laya köyündeki arazinin yarısını, şeftali ağaçlarını kapsayan Baka arazisinin yarısını, incir ve üzüm ağaçlarını kapsayan arazisinin yarısını, zeytin ve üzüm ağaçlarını kapsayan arazisinin yarısını, Vadi-i Nasır arazisinin yarısını, Elma arazisi isimli zeytin arazisinin yarısını, zeytin, üzüm, fıstık ve badem ağaçlarını kapsayan Sebil arazisinin yarısını peşin 100 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 53 **Belge: 221** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Arazi Satışı İkrarı.

Yusuf b. Ahmet, Bendar Ağa b. Abdullah'a Eriha kazası Ma'rzak köyündeki üzüm, şeftali ve zeytin ağaçlarını kapsayan Baka arazisinin yarısını, incir ve üzüm ağaçlarını kapsayan Cübraniya arazisinin yarısını, zeytin ve üzüm ağaçlarını kapsayan Devvar arazisinin yarısını, zeytin ağaçlarını kapsayan arazinin yarısını, üzüm ve incir ağaçlarını kapsayan köyün çevre arazisinin yarısını peşin 40 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 54 **Belge: 222** **Tarih: 14 Zilkade 995/16 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Nasranî Fransis b. Reşit, Nasranî Hana b. Kerkis'e Zahir Bab-ı Nasır mahallesindeki evini beş kırata sülüs kala(4,66) peşin 80 dinar sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 54 **Belge: 223** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı Şahitliği.

Davacı Hacı Ramazan'ın, Ahmet ve Zehra'nın babalarından Beyada mahallesindeki evi 60 dinara satın aldığına ve daha sonra Ahmet ve Zehra'nın babasının Hacı Ramazan'dan evi kiraladığına Attar Nasraniye oğlu demekle meşhur olan Hacı Kasım b. Ahmet ve Ahmet Çelebi b. Zeynelabidin şahitlik yapmışlardır.

Sayfa: 54 **Belge: 224** **Tarih: 12 Zilkade 995/14 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Nasranî Şama bint Yağus, kızı Meyrem Kintu El-efrenci'ye Zahir Bab-ı Nasır mahallesindeki evini ve müştemilatını 200 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 54 **Belge: 225** **Tarih: 12 Zilkade 995/14 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Nasranî Şama bint Yağus, kızı Meyrem Kintu El-efrenci'ye Haric-i Bab-ı Nasır mahallesinde kendisine babasından miras kalan evinin 5 kıratını peşin 100 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 54 **Belge: 226** **Tarih: 18 Zilkade 995/ 20 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Hacı Hüseyin b. Derviş ve Halime bint Şemseddin, Hacı Hüseyin Hacı Abdulkadir b. Muhammed Sehman'dan Beriyyet El-Fırın mahallesindeki evini 17 dinara satın aldıklarını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 55 **Belge: 227** **Tarih: 18 Zilkade 995/ 20 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Bab-ı Alî çavuşlarından Cemaleddin bin Çavuş bin İbrahim, Hacı İbrahim bin İbrahim ve Halife bin Ahmet'in Havale yoluyla 1000 dinar borçları olduğunu iddia etmiştir. Davalılar borçlarını ödediğini söylemişlerdir. Davacı bunu kabul etmemiştir.

Sayfa: 55 **Belge: 228** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinden azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla uzun boylu ve kumral sakallı Hacı Kasım b. Abdullah isimli kölesini azat etmiştir.

Sayfa: 55 **Belge: 229** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Hamalı Şeyh Abdullah b. Muhammed El-Geylaninin vekili olan Muhammed Çelebi b. Mansur, dedesinin vakfının mütevellisi olan Muhammed b. Bedireddin'den Azaz

nahiyesindeki Ca'diye köyündeki hissesinin 4 kıratını 3 seneliğine peşin 35 dinara kiralamıştır.

Sayfa: 55 **Belge: 230** **Tarih: 17 Zilkade 995/19 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

İsa bin Rıdvan, Osman bin Hasan ve kardeşi Ömer, Zeyneddin bin Burkan'a amcası Nureddin Çavuş bin Muhammed ve Osman Çavuş'un miraslarından dolayı 180 dinar borçları olduğunu ikrar etmişler. Onlardan İsa bin Rıdvan'ın senelik 15 dinar olmak üzere toplam 85 dinar ve 15 dinarın ödeme vaktinin geldiğini ikrar etmiş, Osman ve kardeşinin senelik 15 toplam olmak üzere toplam 65 dinar ve 15 dinar ödeme vaktinin geldiğini ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 56 **Belge: 231** **Tarih: 19 Zilkade 995/21 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Şahin Ettai, vefat eden Hacı Halid b. Nasar Ettai'nin 6 dinar borcu olduğunu ve kendisinde bir rehini kaldığını, sonra parasını aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 56 **Belge: 232** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Öldürme Şahitliği.

Nasreddin b. Muhyiddin, Abdülkadir ve beyt-ul mal emini Lütfi Beğ, Yahudi Rimon, Ferah ve Yakup'un davasında; Burç mahallesinde yahudilerin evlerinin önünde öldürülen kadının hamamdan çıkarken Rum taifesinden iki adamın onu hançerlediğini ve Yahudilerin evinin önüne taşıdıklarına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 56 **Belge: 233** **Tarih: 4 Zilkade 995/6 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Şeyh Bayrak vakfından hak sahibi ve torunu olan Sittül Ayş bint Kasım'ın anası vevekili Cem-i bint Hacı Reyyan, Ahmet b. Şaban'a dedesinin vakfının 2,5 kıratını, senelik 12 dinarı peşin ve 40 dinarı vadeli kiraya verdiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 56 **Belge: 234** **Tarih: 9 Zilkade 995/11 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Müteveli.

Altınboğa cami vakfının mütevellisi Şeyh Muhammet'in vekili Abdullah bin Talal, Şeyh İbrahim Er-rumi'nin Şeyh Muhammet'den mütevelliliğini aldığını ve Halep'de

oturan Şeyh Muhammet, Şeyh Şemsettin ve diğerlerinin sultan beraatiyle hizmetlerini yaptıklarını ve hiç suçları olmadığını söyledi.

Sayfa: 56 **Belge: 235** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Miras Teslimi İkrarı.

Hacı Kasım b. Halife, Halep'te mültezim olan Mahmut Çelebi'den amcasının mirasından kendisine kalanı teslim aldığını ve hiçbir alacağının kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 56 **Belge: 236** **Tarih: 20 Zilkade 995/22 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Bağdatlı Havace Mansur, Hameyn Şerifeyn vakfının mütevellisi olan Abdullah b. Mahmut'tan Eriha kazasındaki vakfin mahsülü olan saman ve sapı 390 dinara, 190 dinarı peşin kalanını vadeli olarak kiralamıştır.

Sayfa: 57 **Belge: 237** **Tarih: 20 Zilkade 995/22 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mü'min bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinden azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla siyah gözlü, beyaz tenli Boşnak Mihriban bint Abdullah isimli kölesini azat etmiştir.

Sayfa: 57 **Belge: 238** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mü'min bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinden azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla beyaz sakallı dişleri sıkı Kivan b. Abdullah El-abaza isimli kölesini azat etmiştir.

Sayfa: 57 **Belge: 239** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın mü'min bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinden azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla sakallı, siyah gözlü ve orta boylu Hacı Hasan b. Abdullah El-abaza isimli kölesini azat etmiştir.

Sayfa: 57 **Belge: 240** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Mustafa b. Abdullah, Hacı Kasım b. Bekir'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 200 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 57 **Belge: 241** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinde azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla sağ yanağında iki benli, siyah gözlü ve Kıbrıslı Yasemin bint. Abdullah isimli Cariyesini azat etmiştir.

Sayfa: 58 **Belge: 242** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Resulullah'ın kim mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinde azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla ayrık kaşlı, siyah gözlü, beyaz tenli ve Gürcistanlı Şah Nevaz bint. Abdullah isimli Cariyesini azat etmiştir.

Sayfa: 58 **Belge: 243** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinde azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla ayrık kaşlı, beyaz tenli, mavi gözlü ve Macaristanlı Seniye bint. Abdullah isimli cariyesini azat etmiştir.

Sayfa: 58 **Belge: 244** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Azadı.

Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinde azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla beyaz tenli ve Gürcistanlı Yasemin bint. Abdullah isimli cariyesini azat etmiştir.

Sayfa: 58 **Belge: 245** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Uluk bint Yahya Çelebi'nin eşi ve vekili olan Hasan b. Ali Ümran, Rıdvan b. Abdullah'tan Cubeyl mahallesindeki iki odayı, eyvanı, 3 kubbesi, dehlizi, bahçeyi ve müştemilatını kapsayan evini peşin 200 dinara satın almış, daha sonra Mustafa Çelebi evin satıldığını duyup gelmiş ve 8 dinar fazlaya kendisine satılmasını rica etmiştir, bunun üzerine isteği kabul edilmiş ve ev ona satılmıştır.

Sayfa: 58 **Belge: 246** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Hacı Muhammed b. Faris, Sakine bint Muhammed ve oğlu Muhammed b. Yusuf'a Cubeyl Mahallesindeki iraki oda, oda, su kuyusu, bahçesini ve müştemilatını kapsayan evini 80 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 59 **Belge: 247** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kira Şahitliği.

Usta Abdullah b. Cemaleddin, Celal b. Muhittin ve Muhammed b. Burhan, Hasım ve son kiracı olan Yamen b. Behaa'nın huzurunda, Usta Muhammed b. Cemaleddin'in davasında olmayan Siraceddin'in gitmeden önce Usta Muhammed'den Bab-ı Nasır çarşısındaki dükkanını ve içindeki 27 boş kutuyu ve iki bakır kabı kiraladığına ve şahitlerin şahadetiyle dükkanı hasarlı bıraktığına şahit olmuşlardır. Şahitler ve kiracı gelip bakır iki kab ve 24 kutu bulunup, kiracıya dükkan teslim edilmiştir.

Sayfa: 59 **Belge: 248** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

İki Kardeş Zeyneddin ve Osman b. Muhammed Elhudari, Evs b. Arslan Elbüdeyri'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 3 sene vadeli 100 dinar borçları olduğunu ve borç karşılığında Bahsita mahallesinde bulunan evlerinin bahçesini rehin bıraktıklarını ikrar

Sayfa: 59 **Belge: 249** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Fahrunnisa'nın oğlu adıyla meşhur olan Muhammed b. Muhammed, Hasan b. Miri'ye Zahir-i Bab-ı Nasr mahallesindeki iki iraki odanın yarısını, kuyusunu ve bahçesini içeren evini 60 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 59 **Belge: 250** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Mal Tahsili.

Suruc Livasının önceki Emiri Muhammed Beğ b. Halfan'ın mallarını zabt etmek için Bab-ı Alî kapıcılarından Mustafa Çavuş'la emr-i şerif geldiğinde Muhammed b. Halfan ve ortaklarının kayıp oldukları anlaşılmıştır. Mustafa Çavuş teftiş etmiş ve Emir Muhammed Beğ'in Antep'te Ali b. Muhammed'te emanet yoluyla 492 yün elbisesini bulmuştur.

Sayfa: 59 **Belge: 251** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Redda'u El Ganem adıyla meşhur olan Hacı Muhammed b. Ebu Bekir, Gazi b. Halil'in kendisinden habersiz 15 mekuk ve iki şünbül buğdayını aldığını iddia etti ve alacağını istedi. Davalı ödediğini söyledi, davacı kabul etmedi.

Sayfa: 60 **Belge: 252** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/ Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Osman b. Hacı Muhammed Ed Dekkuş, Kasım b. Hacı Halil'e İstanbul'da ne para ne katır hiçbir şey vermediğini ve davası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 60 **Belge: 253** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı Takiyyeddin b. Derviş, Hacı Abdulhalık b. Abdulgaffar ve Abdulkadir b. Ahmet, hasım olan Bekri b. Halil kendilerinin huzurunda Mansur b. Şah Kuli'nin kendisine deyn-i şer'iden kaynaklanan büyük 80 gümüş kuruş borcu olduğunu ikrar ettiğine şahit olmuşlardır.

Sayfa: 60 **Belge: 254** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Hacı Mahmut bin Mustafa El İmadi, Serminli Hasan bin Ömer'in her sekiz Süleymaniye şahiyyesi bir dinar hesabıyla 1300 dinar borcu olduğunu ve ona Hacı Ahmet bin Yayha'nın kefil olduğunu iddia etti ve hakkını istedi. Hacı Ahmet bin Yayha kefil olduğunu inkâr etti ve davacı şahitlerini getirerek Yahya'nın kefaletini ispat etti. Serminli Hasan bin Ömer asıl meblağın 650 dinar olduğunu ve sadece 320 dinar borcu kaldığını söyledi.

Sayfa: 60 **Belge: 255** **Tarih: 21 Zilkade 995/23 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ömer b. Abdullah El-imadi, Hacı Ahmet b. Muhammed'in 3605 Şahi Süleymaniye borcu olduğunu, şer'i delille 2580'ini, kalanını ise şahitlerin huzurunda aldığını iddia etti ve alacağını istedi. Davalı 105 dinar borcu olduğunu ve davacıdan davayı ispat etmesini istedi, davacı kendi şahitlerini getirip davayı ispat etti.

Sayfa: 60 **Belge: 256** **Tarih: 19 Zilkade 995/21 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Serminli Hacı Maruf b. Halef, Hacı Mahmut b. Mustafa'ya Halep değerine göre deyn-i şer'iden kaynaklanan vadeli 160 dinar borcu olduğunu ikrar etti, Hacı Mahmut da kabul etti, ancak Bağdat değerine göre olduğunu söyledi.

Sayfa: 60 **Belge: 257** **Tarih: 19 Zilkade 995/21 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Nesep Şahitliği.

Cemaleddin bin Muhyiddin ve Veliyeddin bin Muhammet, Ömer, İbrahim ve Fatıma bint Can bint Celaledin bin İsmail'in babaları ve vasileri Nasreddin bin Surur'un huzurunda Zeynel Abidin bin İmame bint Celaledin bin İsmail olduğuna şahit olmuşlardır.

Sayfa: 60 **Belge: 258** **Tarih: 22 Zilkade 995/24 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Tatlıcı Matuk b. Ahmet, Fethullah b. Muhammed'e iki işlenmiş koltuk parası olan 76 dinardan 25 dinar borcu kaldığını ve bu borcunu 3 işlenmiş yastık ile ödeyeceği sözünü vermiştir.

Sayfa: 61 **Belge: 259** **Tarih: 14 Zilkade 995/16 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Nasranî Timur b. Siparun, Bekir Çelebi b. Hasan'ın mütevelliliğini yaptığı vakfa deyn-i şer'i sebeyle 4 ay vadeli 1200 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 61 **Belge: 260** **Tarih: 17 Zilkade 995/19 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Molla Ali bin Molla Hasan sultanın beratıyla Türbetül Huccac mahallesindeki Şeyh Atagir mezarlığının mütevelliliğinde iken Hacı Musa bin Muhammed mütevelliliği

almak istedi. Buna sebep olarak da Beratüş-Şerife'yi gösterdi, hâkim Hacı Musa bin Muhammed'e belgede türbedarlık görevi verildiğini ve mütevelliliği almaya hakkı olmadığını söylemiştir.

Sayfa: 61 **Belge: 261** **Tarih: 21 Zilkade 995/23 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ferafira mahallesinden Hacı Abdulkadir b. Ebu El-Hayr, Muhammed b. Yusuf Ezgaybi ve Salih b. Yusuf'un her gün iki şahiye ödeme koşuluyla 120 dinar borçları olduğunu ve 7 aydan beri taksitlerini ödemediklerini iddia etti ve alacağını istedi, davalılar kabul etmekle beraber 25 günlük borçları kaldığını ikrar ettiler, davacı ise 40 günlük tutarı aldığını ve bundan fazla ödeme yaptığını idda eden borçluların bunu ispat etmesini istedi.

Sayfa: 61 **Belge: 262** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Çalışma Ücreti.

Nasranî Tamind b. Hana, Nasranî Meryem bint Abdullah'tan çalıştırmak için günlük iki İstanbul Osmanîsi karşılığında 3 sene boyunca küçük oğlunu tutmuştur.

Sayfa: 61 **Belge: 263** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Bağ Parası.

Ebu Bekir b. Muhammed, Ömer b. Mahmut'tan Zahr-i Halep'teki Makarrul Enbiya Essuğra arazisinde fiyatı 71 dinar olan bağın kalan 40 dinarını teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 61 **Belge: 264** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı Muhammed b. Ebu Bekir ve kardeşinin oğlu Hacı Ebu Bekir b. Alâeddin, Ahmet Çelebi b. Abdullatif'e 6 ay vadeli deyn-i şer'iden kaynaklanan 600 dinar ve eşyaların değeri olan 300 dinar borçlarını olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 62 **Belge: 265** **Tarih: 21 Şevval 995/24 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Muhammed b. Şahabeddin, Hüseyin b. Abbas, Ali ve Muhammed b. Salim'den yazılı olan 80 dinar ve olmayan 72 dinarın hakkında ne dava ne hakkı kaldığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 62 **Belge: 266** **Tarih: 26 Zilkade 995/28 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Bağ Satışı.

Bakfalun köyünden Ahmet ve Ebu Bekir b. Muhyiddin, Semender b. Abdullah'a köylerinde bulunan Kays arazisindeki zeytin ve üzüm ağaçlarını kapsayan bağın yarısını peşin 40 dinara sattıklarını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 62 **Belge: 267** **Tarih: 26 Zilkade 995/28 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Buğday Ve Pamuk Teslimi İkrarı.

Nurullah Çelebi b. Muhammed, El- firdusiye Medresesi vakfının mütevellisi olan Hacı İbrahim b. Ahmet'in huzurunda vakfın mahsulünü kontrol eden Muhammed Subaşı b. Abdullah'tan her mekuğu 7 dinar hesabıyla beş mekuk buğday ve her kantarı 12 dinar hesabıyla 3 kantar pamuğu aldığını ve mütevelliden 11 dinar teslim alıp bir de değirmenin kiracısı olan Harmuş'un elinden 5 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 62 **Belge: 268** **Tarih: 26 Zilkade 995/28 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kemal b. Ebu Bekir Elkaley, Mansur b. Yunus'un sabun, bakır ve katır borcunu teslim aldığını ve ne davası ve ne hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 62 **Belge: 269** **Tarih: 18 Zilkade 995/ 20 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ali b. Ömer, Feyyaz b. Ali El-'ani ve Sadullah'ın deyn-i şer'iden kaynaklanan 60 dinar borçları olduğunu iddia etti, davalı inkâr etti ve yemin etmesini istedi, davacı yemin etti.

Sayfa: 63 **Belge: 270** **Tarih: 10 Zilkade 995/12 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Yahudi Reşit b. Yasıf, Merhum Hıdır Paşa'nın vakfına deyn-i şer'iden kaynaklanan bir sene vadeli 50 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 63 **Belge: 271** **Tarih: 22 Zilkade 995/24 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Bağ Satışı.

Abdülkerim b. Hacı Ömer, Hacı Muhammed b. Davut'a Kilis'teki Zebib(kuru üzüm) arazisinde 25 zeytin 275 incir ağacını kapsayan incir bağını peşin 100 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 63 **Belge: 272** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Satışı.

Fadlulaziz, Halime, Nefise ve Leyla'nın vekili ve babaları olan Hacı Zeynelabidin ve Gülsüm bint Ebu Bekir'in oğlu ve vekili olan Hacı Mahmut b. Ömer, Hüseyin Bey b. Canpolat'a Dâhil Bab-ı Nasır mahallesindeki harap evi peşin 55 dinara sattıklarıını ikrar ettiler, daha sonra kadıya şahitlerin şahadetiyle evin bozuk olduğunu ve evin vekâlet edilenlerin dedelerinin vakfının içinde olduğunu evin parasıyla vakıf için evin parasının değerinde başka bir şey almak lazım geldiği karar verilip ve kaydedilmiştir.

Sayfa: 63 **Belge: 273** **Tarih: Evâhir-iZilkade 995/ Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ortaklık şahitliği.

Ahmet b. Halil El-neccar ve Ali B. şihada, Yetimler Nasır, Mustafa, Mansur ve Ömer şah b. Ömer şah b. şahabeddin vasi ve hasım olan Kemaleddin b. Hacı Kasım'ın huzurunda Muhammed b. şahabeddin'in davasında Akyol mahallesindeÖmer şah'ın evinin yanındaki dükkan binasının onların arasında ortak olduğuna şahitlik yapmıştır.

Sayfa: 63 **Belge: 274** **Tarih: 27 Zilkade 995/29 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Receb b. İsmail, Ramazan b. Mahmut'a şümeysaniye mahallesindeki evi peşin 70 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 64 **Belge: 275** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Eşyalar Teslimi İkrarı.

Mustafa Yuzbaşı, öldürölen Halil Errevani'in eşyalarını getirmek için emir Hasan Paşa'nın tarafından Antakyaya gönderilen Halep divanı çavuşlarından Mustafa Çavuş b. Mahmut'tan sicilde belirtilen şeyleri teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 64 **Belge: 276** **Tarih: 20 Zilkade 995/22 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Muhammed Usta b. Muhammed, Mız'il b. Abdullah'a Bahsita mahallesindeki evi ve müştemilatını peşin 145 dinara satmıştır.

Sayfa: 64 **Belge: 277** **Tarih: 18 Zilkade 995/ 20 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İltizam.

Muhammed Çelebi bin Necmeddin, Muhammed bin Yusuf Çavuş'dan, Hasan Paşa'nın Havaslarından Sermin, Mu'ret Mısırın, Eriha ve Ezzaviye'ninarus ve Bad-i hevavergilerini yıllık 300 dinardan 3 seneliğine iltizama almıştır. Muhammed bin Yusuf'a 500 dinar vermiştir.

Sayfa: 64 **Belge: 278** **Tarih: 24 Zilkade 995/26 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Cariye Satışı.

Ahmet b. Hacı Muhammed, Kasım b. Ali ile elinde bulunan siyah cariye için ne davası ne hakkı kalmadığını ikrar etmiş ve onu 40 dinara satmıştır.

Sayfa: 64 **Belge: 279** **Tarih: 27 Zilkade 995/29 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Ali b. Hacı Muhammed, Ali b. İbrahim'le babasının vefatı konusunda hiçbir hakkı, davası olmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 64 **Belge: 280** **Tarih: 28 Zilkade 995/ 30 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Emanet Davası.

Muhammed Paşa Hanında vefat eden Hacı Cafer'in, çocukları Mustafa, Ali, Musa, Hasan, Hüseyin ve Şahbul'un amcaları ve vasileri olan Hacı Ali b. Yusuf, Hacı Cafer vefat etmeden önce Hacı Halife bin Hacı'e arkadaşların huzurunda emanet olarak 100 Osmanî teslim ettiğini iddia etti. Davalı ikrar etti ve emanet 3 gün bırakıldıktan sonra handaki Hacı Ali'ye teslim ettiğini, daha sonra vefat ettikten sonra Beytul Mal Emmini gelip Hacı Ali'den alarak saydığınde 65 Osmanî olduğunu söyledi ve kaydedildi.

Sayfa: 65 **Belge: 281** **Tarih: 7 Zilkade 995/9 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Hacı Hasan b. Kasım, Şeyh Velieddin b. Muhammed ve Hacı Bedir b. Muhammed, Tacü-Şeref bint Ahmet'in oğlu Muhammed b. Şahab'ı şer'i hakları almak için vekil ettiğine şahit olmuşlardır.

Sayfa: 65 **Belge: 282** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Sinan b. Abdullah, şahitlerin huzurunda rehin bırakılansüslü kılıç ve süslü irakiyeyi bu tarihten itibaren yirmi güne kadar getirmek için Ali Efendi b. Muhammed'in hapisanesinde mahpus olan Ferhat bin Abdullah'a kefil olmuştur.

Sayfa: 65 **Belge: 283** **Tarih: 11 Zilkade 995/13 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Azzamun(kemikçi), koyuncu, attalun (buğday ve arpa taşıyıcılar), şekerciler, dutiyye (kandilci), hammallar ve meşalecilerden oluşan 7 taifenin reisi Muhammed bin Mahmud iken sebepsiz yere Kumaşçı diye meşhur Ahmed'in, Muhammed bin Mahmud'un yerine geçmesi üzerine kadı, Muhammed bin Mahmud'un reislik için daha ehil ve layık olduğuna karar vermiştir.

Sayfa: 65 **Belge: 284** **Tarih: 12 Zilkade 995/14 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ahmet b. Ahmet, vefat eden Osman Ağa b. Abdurahman'a deyn-i şer'i olarak 379 dinar borcu olduğunu ikrar etmiş ve Sinan b. Abdullah gelip 15 güne kadar Ahmet'e kefil olmuştur.

Sayfa: 65 **Belge: 285** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Teslim İkrarı.

Ayda bint Nasıreddin'in vekili olan Hacı Muhammed b. Nureddin, Ayda'nın adına Şeyh Muhammed Ebu El-'ud'un çocukları Radyeddin, Abdulkadir ve Abdurahim'in vasileri ve Belkıs'in vekili olan Şeyh Muhammed b. Bedreddin'den deyn-i şer'i olarak 100 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 65 **Belge: 286** **Tarih: 17 Zilkade 995/19 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kemal b. Ahmet, Vefat eden Şeyh Hüseyin b. Zeyneddin'e deyn-i şer'iden kaynaklanan taksitli aylık bir dinar olmak üzere toplam 24 dinar borcu olduğunu ikrar etmişve daha sonra kadı 9 dinar ödemeye zorlamıştır.

Sayfa: 65 **Belge: 287** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Matuk b. Muhammed, Hacı Abdulkafi b. Zeyneddin'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 60 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 65 **Belge: 288** **Tarih: 19 Zilkade 995/21 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Meşhed El-hasni tayfasından Sa'd b. Kerhi ve Hasan b. Mürşid, Havace Mahmut b. Ahmet'e deyn-i şer'iden kaynaklanan vadeli 150 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 65 **Belge: 289** **Tarih: 26 Zilkade 995/28 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Hacı Ahmet b. Ali, Muhammed b. Ali'nin vefatından dolayı Muhammed b. Ali'nin oğlunun huzurunda istenildiğinde Ali b. İbrahim'i getirmeye kefil olmuştur.

Sayfa: 66 **Belge: 290** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Miras Ve Mehir Davası.

Muhammed b. Tahir'in eşi Cemi'i'nin kardeşi ve varisi olan Ahmet b. Hüseyin, kız kardeşi Cemi'inin değeri 36 dinar eşyalar bıraktığını iddia etti ve mehr-i muahharının 25 dinar olduğunu söyledi. Hüseyin bin Tahir ikrar etti ve daha sonra davacı hissesinden 60 kıt'a teslim aldığını söyledi.

Sayfa: 66 **Belge: 291** **Tarih: 21 Zilkade 995/23 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Hacı Hüseyin b. Hamalı Şeyh Muhammed, Muhammed Bey'in fiskiye ve diğer şeylerin parasından 300 dinar borcu olduğunu, onlardan 88 dinarı aldığını ve kalanı

212 dinar olduğunu iddia etti. Davalı ikrar etti ve aylık 50 dinar olmak üzere ona 100 dinar ödediğini söyledi, davacı tasdik etmedi.

Sayfa: 66 **Belge: 292** **Tarih: 16 Zilkade 995/18 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Yahudi Halife b. İlyak, Halil Çavuş b. Ali'ye taksitli 60 dinar borcu olduğunu ve Yahudi Şeyh b. Matuk gelip ona kefil olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 66 **Belge: 293** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Talak.

İslam dini ile şereflenmiş Mühîbeddin b. Abdullah, eşi Nasranî Bedriye bint Mansur'u boşamıştır. Bedriye bütün davalarından ve mehr-i muharından eşini beraat etmiştir.

Sayfa: 66 **Belge: 294** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

Nasır b. Mansur, Hacı Ebu Bekir b. Alâeddin'den Dâhil-i Bab-ı Antakya mahallesindeki dükkanın huluvv-ül örfisini senelik 12 dinara kiralamıştır.

Sayfa: 66 **Belge: 295** **Tarih: 28 Zilkade 995/ 30 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Bahsita Mahallesinden Muhammed b. Ali, Hacı Ataullah Kethüda b. Ahmet'e deyn-i şer'iden kaynaklanan yılbaşına kadar 665 dinar borcu olduğunu ve ona altın takısını rehin olarak bıraktığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 66 **Belge: 296** **Tarih: 28 Şevval 995/1 Ekkim 1587.**
Belge Konusu: Kira.

Hacı Cafer b. Abdullah, Haremeyn-i Şerifeyn vakfının mütevellisi olan Hacı Bekri b. Ramazan'a Antakya kazasındaki El-tabaniya köyünün bütün mahsulünü, Harim kazası Teliyte köyünün yaz ve kış mahsullerinin 1/3'ünü ve 994-995 yılın vergilerini 180 dinara kiraya verdiğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 67 **Belge: 297** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Muhammed b. Muhammed, Kara Sankur'un vakfının mütevellisi olan Hasan b. Yusuf'a vakfı tamir etmek için 95 dinar borç olarak verdiğini iddia etti ve davalı ikrar etti.

Sayfa: 67 **Belge: 298** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Kira.

Muhammed b. Muhammed, Kara Sankur'un vakfının mütevellisi olan Hasan b. Yusuf'tan Cebel-i Sem'an nahiyesindeki 3 taş ve bozuk bir taş kapsayan değirmeni senelik 200 dinara kiraladı. Kiradan 105 dinar 3 ay vadeli ve kalan 95 dinar vakfa ödenmiştir.

Sayfa: 67 **Belge: 299** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kefalet İkrarı.

Musullu Ali b. Hüseyin, Hacı Muhammed b. Yusuf'a deyn konusu için Derviş b. Abdullah'ı getirmeye kefil olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 67 **Belge: 300** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Hissesi Satışı İkrarı.

Arguniye Medresesi vakfının mütevellisi olan Şeyh Muhammed b. Bedreddin, Rıdvan Subaşı b. Abdullah'a bu sene Azaz nahiyesi Fafti köyündeki vakfın 4 feddan hissesinin buğday ve arpasını peşin 8 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 67 **Belge: 301** **Tarih: 29 Şevval 995/2 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Muhammed b. Ma'd, Şamlı Mansur b. İbrahim'in buğday parasından 40 dinar borcu olduğunu belirtmiş ve alacağını istemiştir. Davalı borcun 30 dinar olduğunu ve 15 dinarını ödediğini söylemiştir. Hâkim davalıyı kalan 15 dinarı ödemeye zorlamıştır.

Sayfa: 67 **Belge: 302** **Tarih: 14 Zilkade 995/16 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Saldırı Davası.

Desar b. Şahab, Hacı Yusuf b. Sa'deddin, Muhammed b. Ramazan ve diğerleri kendisini vurduğunu ve 30 dinarını aldıklarını iddia etti, davalılar inkâr edip yemin ettiler.

Sayfa: 67 **Belge: 303** **Tarih: 3 Zilkade 995/5 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Kezentay ve kardeşi Kabatay b. Hacı Yusuf, haklarını almak için Havace Mansur b. Şah Kulu'yu vekil etmişlerdir.

Sayfa: 67 **Belge: 304** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/ Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Kadı, kadın Şahi bint Ebu Bekr'e seferde olan eşi Havace Ömer Şah b. Muhammed'den nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere günlük bir şahiyeye gümüş belirlemiştir.

Sayfa: 68 **Belge: 305** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Cebel-i Sem'an nahiyesi Biliremun köyünden Gaybe b. Ömer, Hacı Kamil B. Tu'mey'e aynı köydeki bahçeyi, saman yerini ve ahır kapsayan kemerli evine müştemilatını peşin 35 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 68 **Belge: 306** **Tarih: 18 Şevval 995/21 Eylül 1587.**
Belge Konusu: Miras Davası.

Kerime bint Muhammed'in kocası ve varisinin vekili Şahabeddin bin Muhammed, Kerime'nin kardeşi Ali Çelebi'den miras olarak süslü irakiyeyi istedi. Davalı, Kerime ölmeden önce ona verdiğini söyledi. Davacı kabul etmedi.

Sayfa: 68 **Belge: 307** **Tarih: 12 Zilkade 995/14 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Şeyh Musa b. Muhammed ve Hacı Yusuf B. Ömer, Emir Beğ'in yetimlerinin vasisi ve kadın Asya'nın vekili olan Hüseyin b. Ahmet'in huzurunda Emir Beğ'in Ahmet

Çelebi B. Abdullatif'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 450 dinar ve bir kılıç parasından kaynaklanan 50 dinar borcu olduğuna şahitlik yapmışlardır.

Sayfa: 68 **Belge: 308** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Sinan Ağa b. Abdullah, Ali Efendi b. Muhammed'in hapishanesinde mahpus olan Ferhat b. Abdullah'ın mahkemeye getirilmesi konusunda kefil olmuş ve Ferhat serbest bırakılmıştır.

Sayfa: 68 **Belge: 309** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Attar Hacı Muhammed b. Muhammed, Yusuf b. Simsar Hacı Muhammed b. Derviş'in deyn-i şer'iden kaynaklanan 220 dinar borcu olduğunu ve Hacı Muhammed'in oğlu Yusuf'a kefil olduğunu iddia etti. Davalı inkâr etti ve davasını ispat etmesini istedi, davacı kendi şahitlerini getirerek iddiasını ispat etmiştir.

Sayfa: 69 **Belge: 310** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İltizam İkrarı.

Vech-i tahrir-i sicil budur ki erbab-i zuamadan Hüsrev Beğ meclis-i şer'-i şerif de hazır olub şöyle tahrir-imeram idüb didi ki bundan akdem vilayeti Haleb ve Maraş da vaki olan cizye-i keferenincem'-i emr-i şerif ile Dergah-ı Aliye çavuşlarından Hacı Mehmed Çavuş'a tevcih olunmak kendü canibinden Dergah-ı Alimüteferrikalarından Mehmed Beğ ve Mansur Çelebi'ye resmi iki bin üç yüz floriye bey idüb ve akçesi kabz eylemiş iken şimdi ki halde cizye-i mezbureye tabi Malatya ve Kahta ve Gerger ve Behisni ve Şon ve Vertin ve Deyurki kazalarında vaki iktai cizye hane...vebedeli her sene iki bin flori ki üç sene altı bin flori olur, bu fakir ve şerikim Mustafa Çelebi ziyade idüb iltizam eylemişizdir. Bu hesap üzere merkum Mehmed Çelebi ve Mansur Çelebi Hacı Mehmed Çavuş'a hizmet deyü teslim eyledikleri iki bin üç yüz floriden bizim iltizamettüğümüz cizyenin resmini bin yüz elli flori hisse lazım gelür zikr olan bin yüz elli floriye yüz elli flori dahil ziyade olunub cümle bin üç yüz flori mürafaken Mehmed Çelebi ve Mansur Çelebi'ye eda eylesini müttahid olub meblağ-ı mezbur-ı merkumeni teslim olunmadığı cizyeye mübaşeret eylememek üzere kabul ve iltizam eyledik deyü ikrar ve itiraf eylemeyinmezbur Hasan Beğ ikrar

ve itiraf Haleb defterdarı Yahya Efendi canibinde vekil şer'i olan Nasuh bin Mustafa nam yeniçeri marifetiyle kaydı sicil olundu. Tahrir fi e-ttarih el-mezbür 995.

Sayfa: 69 **Belge: 311** **Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Şahitlik.

Yusuf b. Abdal ve Ramazan b. İsa, 7 sene önce deveyi 3 dinara satın aldığını iddia eden Hasım Bedevi Hürşah b. Hüseyin'in huzurunda, belirtilen devenin Şaban b. Abdullah'ın siyah dişi devesinden 8 sene önce doğduğuna ve o yüzden Şaban'ın deveye el koydunuğuna şahitlik yapmışlardır. Kadı, devenin Şaban'a teslim edilmesine hükmetmiştir.

Sayfa: 69 **Belge: 312** **Tarih: 22 Ramazan 995/26 Ağustos 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Hacı Abdullatif b. Hasan, Şeyh Ahmet b. Abud'un deyn-i şer'iden kaynaklanan 55 dinar borcu olduğunu iddia etti. Davalı 50 dinar olduğunu ikrar ederek havaleyle 31 dinar verdiğini ve ayrıca 19 dinar da ödediğini söyledi. Davacı havaleyi tasdik ederek 19 dinarlık ödemeyi inkâr etti. Daha sonra davacı yemin ettiğini için hâkim davalıyı 19 dinar ödemeye zorlamıştır.

Sayfa: 69 **Belge: 313** **Tarih: 4 Zilkade 995/6 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Halife b. Muhammed, Kemaleddin Çavuş b. İbrahim'e ödemesi gereken 120 dinar borcu olduğunu ve Kemaleddin Çavuş'un kölesi Rıdvan b. Abdullah'ın 170 dinar borcunu ödediğinde, olmazsa Ahmet Çelebi b. Yunus eli ile havale ederek borcunu ödeyeceğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 70 **Belge: 314** **Tarih: 5 Zilkade 995/7 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Havace Abdurrahman b. Abdullah, Derviş b. İlyas'ın deyn-i şer'iden kaynaklanan 250 dinar borcu olduğunu ve karşılığında Farafıra mahallesindeki evin 16 kıratını satın aldığını ikrar etmiş, daha sonra meblağ teslim alındığı için satış akdi iptal olmuş ve anlaşmışlardır.

Sayfa: 71 **Belge: 320** **Tarih: Gurret Zilkade 995/Ekim Başı 1587.**
Belge Konusu: Ev Satın Alma.

Sürur b. Hacı İsmail, terzi olan Nasranî Biri b. Sa'du'dan Zahir-i Bab-u Nasır mahallesinde Cimal sahasındaki ıraki odayı, kemerli odayı, kuyuyu, mutfağı ve bahçeyi kapsayan evin 15 kıratı ve müştemilatını peşin 130 dinara satın almıştır.

Sayfa: 71 **Belge: 321** **Tarih: 4 Zilkade 995/6 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Buğday Parası Teslimi İkrarı.

İbrahim Kethüda b. Abdullah ve arkadaşı Muhammed bin Nasreddin'in vekili olan Halil B. Ahmet, Bekir B. Şeyh Ahmet'ten buğday parası olarak 1000 rumi şahiye teslim aldığı ikrar etmiştir.

Sayfa: 71 **Belge: 322** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet Şahitliği.

Hacı İbrahim b. Muhammed ve Abdulkadir b. Yusuf, hasım Bekir b. Şeyh Ahmet El-biri'nin huzurunda İbrahim Kethüda b. Abdullah ve arkadaşı Muhammed b. Nasreddin'in hasımdan buğday parası 1000 rumi şahiyeyi almak için Halil b. Ahmet'i vekil atadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 71 **Belge: 323** **Tarih: 24 Zilkade 995/26 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet İkrarı.

Musullu Hacı Muhammed b. Mahmut, şahitlerin şahadetiyle Ahmet b. Fahreddin Al-'ani'nin 18 devesini satmak ve Efrenc Yağmur b. Yakup'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 2020 şahiye borcunu ödemek için vekili olduğunu, develeri satılincaya kadar Efrenc Yağmur b. Yakup'a 3 devesini bırakmaya razı olduğunu ikrar etmiş, Efrenc Yağmur b. Yakup onu kabul etmiştir.

Sayfa: 72 **Belge: 324** **Tarih: 8 Zilhicce 995/9 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Bahaeddin b. Muhammed, Hatice bint Hacı Yahya'ya Cinan mahallesindeki bahceyi, kuyuyu, iki odayı ve tavansız bir odayı kapsayan evini ve müştemilatını 72 dinara sattığını, peşin olarak 44 dinarı ve kalanı vadeli olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 72 **Belge: 325** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Mütevelliliği.

Dâhil-i Bab-ı Antakya Mahallesiinde Mescid-i Edderek vakfının sultan beratıyla vegünlük bir Osmanî ücretle mütevellisi olan Emir İzzeddin'den, Şeyh Alâeddin mütevelliliği izinsiz almıştır. Hâkim, Emir İzzeddin'e mütevelliliği gerivermiştir.

Sayfa: 72 **Belge: 326** **Tarih: 3 Zilhicce 995/4 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Arazi Satışı İkrarı.

Abdülaziz b. Muhammed, Muhammed b. Ahmet'e Beni Yakub mahallesindeki araziyi peşin olarak 6 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 72 **Belge: 327** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ebu Bekir b. Nureddin, Abdurezak b. Muhammet'in deyn-i şer'iden kaynaklanan 13,5 dinar borcu olduğunu iddia etti ve alacağını istedi, davalı borcu ödediğini ve 5 şahiye kaldığını söyledi. Davacı inkâr etti ve İsmail b. Abdullah gelip Abdurezak'a 3 gün süreyle kefil olmuştur.

Sayfa: 72 **Belge: 328** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Muhammed b. Hilmi, Emir Ömer Ağa b. Abdullah Kethüda'nın görevlisi Hamza Çavuş'un huzurunda İzzeddin b. Ali, Arslan b. Ahmet, Hacı Muhammed ve Yusuf b. Ahmet ile çalma, soygun ve yol kesme sebebiyle ne hakkı ve ne de davası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 72 **Belge: 329** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Nasır b. Muhammed, Ahmet b. Abdullah'ın huzurunda kendisinden istenildiğinde Sat b. Mahmut'u getirmeye kefil olmuştur.

Sayfa: 72 **Belge: 330-31** **Tarih: 27 Zilkade 995/29 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kumaş Teslim İkrarı.

Yusuf'un vekili ve babası olan Nasranî Abdullah b. Abdullah, Muhammed b. Hacı Ebu El'it'ten kumaş parasını tamamen aldığını ikrar etmiştir.

Not: Bu belgeye iki numaraverilmiştir.

Sayfa: 73 **Belge: 332** **Tarih: 24 Zilkade 995/26 Ekim 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Efrenc Fertimu b. Yakup, Musullu Hacı Mühsin b. Mahmut'da hiçbir hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 73 **Belge: 333** **Tarih: 28 Zilkade 995/ 30 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, Kastal vakfının mütevelliliğine günlük bir gümüş Osmanî ücretle Şerefeddin b. İbrahim yerine Şeyh Abdurezak b. Abdulgefar'ı atamıştır.

Sayfa: 73 **Belge: 334** **Tarih: 25 Zilkade 995/27 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Borç Teslimi İkrarı.

Ganime b. Avat, Hacı Ömer b. Mahmut ve kardeşi Hacı Muhammed'in 1880 Süleymaniye Şahisi meblağı borçları olduğunu ve Hacı Muhammed'in yetimlerinin vasisi Bedireddin b. Muhammed'ten bu meblağı teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 73 **Belge: 335** **Tarih: 22 Zilkade 995/24 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Ebu Bekir b. Hacı Muhammed, Ahmet b. Ali ve Hasan b. Ahmet, Bab-ı Alî çavuşlarından Mustafa Çavuş'un huzurunda, hasım Yusuf b. Ahmet istedikçe Ferhat b. Hacı Hasan'ı getirmeye kefil olmuşlardır.

Sayfa: 73 **Belge: 336** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/ Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: DükkanSatışı İkrarı.

Kardeşler Hacı Bender ve Muhammed b. Süleyman, Rıdvan b. Abdullah'a El-a'ccam çarşısındaki dükkanın huluvv-ül örfisini peşin olarak 350 dinara sattığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 73 **Belge: 337** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: İbra-I Zimmet İkrarı.

Mansur B. Hacı Muhammed, Kasile mahallesindeki evi 100 dinara satın almasının sıhhatini tasdik ettiğini ve ne hak ne dava kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 73 **Belge: 338** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Nasranî Merdrüs b. İyvat, Muhammed b. Hacı Muhibeddin'e 7 dinar 14 kıt'a borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 74 **Belge: 339** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Miras Teslimi İkrarı.

Uluk bint Muhammed'in ninesi ve vasisi Yumna Bint Hacı Ali, Uluk'un küçük kardeşi vefat eden Mustafa'nın vasisi olan Yusuf B. Ali'den Uluk'a mirasın hissesinden 17 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 74 **Belge: 340** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Yahudi Hater b. 'Aved ve Annesi Yahudi Has bint Garib, Yahudi Sayrafı oğlu diye meşhur olan Esmavil b. İsak'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 3 sene vadeli 120 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 74 **Belge: 341** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İltizam İratları Teslimi İkrarı.

Bedlak Çavuş b. Bekir, Elbistan bölgesinin Emini olan Ahmet Çelebi b. Zenbel Beğ'den 992 senesinin vaciblerinden 551 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 74 **Belge: 342** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Mehir Davası.

Cuveyriye bint Nimet, Hacı Zeyneddin b. Hüsam'ın mehir borcu olarak 10 dinar borcu olduğunu iddia etti. Davalı onu boşadığında ibra ettiğini söyledi, davacı ikrar etmiştir.

Sayfa: 74 Belge: 343 Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.
Belge Konusu: Mahsul Davası.

A'cemi Havace Fethi Beğ b. Ağa Han, Ali b. Abdullah'a ortaklık yoluyla buğday ekmek için 2 mekuk buğday ve mahsule harcamak için 10 dinar verdiğini söyledi. Davalı 2 mekuk buğdaydan 6 mekuk mahsul olduğunu ve ortağına verdiğini söyledi, davacı bunu tasdik etti. Daha sonra davalı 2 mekuk buğdaydan 6 mekuk mahsul elde ettiğine ve 10 dinar hasat için masraf ettiğine yemin etmiştir.

Sayfa: 74 Belge: 344 Tarih: 24 Zilkade 995/26 Ekim 1587.
Belge Konusu: Talak Şahitliği.

Yahudiler Merdhai b. Evis, Şemvil b. İbrahim, Merdhai b. Ya'ba ve Sa'di b. Raşit, Yahudi Nasir b. Ya'ba, kadın Şakra bint Avis'in vekili Yahudi Arslan b. Nasim'in isteği üzerine karısı Şakra'yı boşadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 74 Belge: 345 Tarih: 25 Zilkade 995/27 Ekim 1587.
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Babilli Abdulkadir b. Hacı Muhammed, Bab-ı Alî çavuşlarından olan Halil Çavuş b. Ali'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 30 dinar ve eşyaların parasından 15 dinar olmak üzere toplam 45 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 75 Belge: 346 Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.
Belge Konusu: Borç Teslimi İkrarı.

Hacı Abdurezak b. Abdulğafar, Şerefeddin b. İbrahim'den deyn-i şer'iden kaynaklanan 415 dinarı teslim aldığını ve hiçbir hakkını kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 75 Belge: 347 Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.
Belge Konusu: Mehir Davası.

Sitülmüna bint Cemaleddin, kendisini boşayan Ahmet b. Şeyh Matuk'un 7,5 dinar mehir borcu olduğunu iddia etti. Davalı ödediğini söyledi, davacı kabul etmedi. Şahitler, davacının önce 4,5 dinar, sonra 3 dinar olmak üzere toplam 7,5 dinar aldığına şahadet etmişlerdir.

Sayfa: 75 **Belge: 348** **Tarih: 23 Zilkade 995/25 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Mehir Davası.

Amani bint Muhammed, eşi İsmail b. Ali'nin 20 dinar mehir borcu olduğunu iddia etti. Davalı, eşi çocuk iken mehrini babasına, ölmeden önce verdiğini söyledi. Davacı kabul etmedi ve Ali b. Muhammed, İsmail bin Ali'ye kefil olmuştur.

Sayfa: 75 **Belge: 349** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Cebel-i Sem'an nahiyesi Kefer Da'il köyünden Hacı Osman b. Abdullah, Havace Şehada b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan Ramazan'a kadar vadeli 200 dinar borcu olduğunu ikrar etti. Hacı Mazlum b. İzzeddin ve Yunus b. İbrahim gelip Hacı Osman'a kefil olmuşlardır.

Sayfa: 75 **Belge: 350** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Dükkan Satışı İkrarı.

Fedul'aziz bint Nureddin'in vekili ve eşi Şerefeddin b. İbrahim, Hacı Abdurezak b. Abdulğafar'a El-hırizatiye çarşısındaki Kastal vakfının dükkanının huluvv-ül örfisini peşin 200 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 76 **Belge: 351** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Bağ Satışı İkrarı.

Eriha kazası Bıkfalun köyünden Kardeşler Ahmet, Abdulğani, Muhammed ve Yusuf b. İbrahim ve kardeşlerinin oğlu Ali b. İbrahim, Emir Canbolat'a Aynı Köydeki çeşitli ağaçlar kapsayan bağın yarısını peşin olarak 40 dinara sattığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 76 **Belge: 352** **Tarih: 3 Zilhicce 995/4 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hüseyin b. Muhsin, Hacı Aziz b. Hüseyin ve Muhammed b. Osman, Hacı Muhammed b. Yusuf'a 110 adet yün elbise parasından kaynaklanan 3 ay vadeli 920 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 76 **Belge: 353** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Arslan b. Ahmet, Abdurrahman b. Şeyh Abdullah, Hacı Abdulcelil b. Abdurrahman ve Ahmet b. Ali, Bab-ı Alî çavuşlarından olan Hüseyin Çavuş b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 113 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 76 **Belge: 354** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Sabun çarşısında Özdemir Hanında oturan Nasranîler Sefer bin İnci ve Sinan bin Çoban, kendilerini mahkemeye getirmek için birbirlerine kefil olmuşlardır.

Sayfa: 76 **Belge: 355-56** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Rehin İkrarı.

Öldürülen Osman Ağa bin Abdurrahman'ın mallarını zabt etmek için Defterdar Yahya Efendi'nin tarafından gönderilen Bir Ali Ağa, Emir-ül ümera Ömer Kethüda tarafından Ali Bölükbaşı bin Maksud, siyah tüy ve altınla süslü elbise ve gri tüyle süslü elbisenin Sürür bin İsmail'e ait olduğunu ve Osman'a hayatında borcunun karşılığında rehin olarak bıraktığını ikrar etmişler. Osman Ağa'nın defterine bakıldığında borcun teslim alındığı bulundu ve rehin Sürür bin İsmail'e teslim edilmiştir.

Not: Bu belgeye iki numaraverilmiştir.

Sayfa: 77 **Belge: 357** **Tarih: 3 Zilhicce 995/4 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Musullu Misafir bin Redini, Hacı Muhammed bin Yusuf'a yün ve kumaş parasından 3 ay vadeli 1500 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 77 **Belge: 358** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kira.

Yahudi Sayrafî oğlu diye meşhur olan İsmavil b. İsak, Yahudiler Has bint Garib, Evs b. Merdehai ve Has'ın oğlu olan Hater b. E'ved'tan Yahudi mahallesindeki evin 4,75 kirasını 3 senelik peşin olarak 15 dinara kiralamıştır.

Sayfa: 77 Belge: 359 Tarih: Zilkade Ortasında 995/Ekim Ortasında 1587.
Belge Konusu: Borç Davası.

Usta Zeyin b. Yahya, Şeyh Muhammed b. Hacı Abdulkadir'in pamuklu eşyalarının parası ve deyn-i şer'iden 44 dinar borcu olduğunu iddia etti. Davalı borcun 30 dinar olduğunu ve ödediğini söyledi. Davacı tasdik etmediği için Semender Ağa b. Abdullah davalıya kefil olmuştur.

Sayfa: 77 Belge: 360 Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.
Belge Konusu: Borç Dava.

Alaeddin b. Hacı Ali, Ömer b. Ebu Bekr'in Şihada b. Bedr'e deyn-i şer'iden kaynaklanan meblağ 31 dinar borcu olduğundan dolayı ona kefil olduğunu, 4 dinar alındığını ve 27 dinarı kaldığını iddia etti, davalı ikrar etti.

Sayfa: 77 Belge: 361-362 Tarih: 15 Zilkade 995/17 Ekim 1587.
Belge Konusu: Tedris Ücreti Davası.

Haric-i Babül-cinan Mahallesiindeki Hudariye Medresesinde müderris olan Sa'deddin bin Muhammed Elgürani, medresenin önceki mütevellisi Şeyh Kasım bin Ali'nin günlük 40 osmaniden 2 senelik tedris ücreti borcu olduğunu iddia etmiştir. Davalı şöyle açıklamış; "mütevellilikte 2,5 sene kaldığını, vakfin gelirlerinin değirmen kirası 350 dinar ve bağ icarından 230 dinar olmak üzere toplam 580 dinar olduğunu, değirmenin kiracısından 180 dinarı teslim aldığını ve 170 dinar kaldığını, bağın kiracısından 190 dinarı teslim aldığını ve 40 dinar kaldığını söylemiştir. Ayrıca zaviye için 181 dinar ve 38 kıt'ayı ve değirmen için 194 dinar ve 30 kıt'ayı sarfettiğini, muhasebe harcamasına 16 kıt'ave mütevelliliğine 50 dinar ve 5 kıt'ayı sarfettiğini, böylece vakıf gelirinden 57 dinar ziyade sarfettiğini ve kiracılarda 210 dinar kaldığını söylemiştir. Şeyh Kasım bin Ali, vakfin kiracılarından alınacak parayı tahsil etmesi için(alacağı tedris ücretine karşılık) Sa'deddin bin Muhammed Elgürani'yi vekil atamıştır.

Not: Bu belgeye iki numara verilmiştir.

Sayfa: 78 **Belge: 363** **Tarih: 7 Zilhicce 995/8 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı Ali bin Ahmet, Hacı Hüseyin'in oğulları Süleyman, Abdulkadir, kölesi Ali ve Hacı Hasan'ın oğulları Resul ve Zülfikar'ın Hacı Hüseyin bin Necmeddin'e sabun parasından dolayı 4 ay vadeli 380 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 78 **Belge: 364** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, debbağ olarak çalışmasına izin verilen debbağ Hacı Ebu Bekir b. Muhammed vefat ettikten sonra, şahitlerin debbağlık yapabileceğini bildirmesinden sonra Muhammed b. Ebu Bekir'i babasının yerine atamıştır.

Sayfa: 78 **Belge: 365** **Tarih: 9 Zilhicce 995/10 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Hatice bint Hacı Yahya, torununa, Haric-i Babül-cinan mahallesindeki 3 odayı, kuyuyu ve bahçeyi kapsayan evin yarısını ve müştemilatını peşin olarak 31 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 78 **Belge: 366** **Tarih: 9 Zilhicce 995/10 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Şakra bint Ahmet ve oğlu Ali b. Hacı Ömer, Nasranî Talu b. Mircan'a Zahir Bab-ı Nasr mahallesi El-Ekrad sokağındaki iki odayı ve bahçeyi kapsayan evi ve müştemilatını peşin 66 dinara sattığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 79 **Belge: 367** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kiralama.

El'acemi Havace Berces b. Havace Hasan ve Fadlullah b. Ebu Bekir, Raziye bint Hasan Kethüda'nın vekili olan Ahmet b. Abdurezak'tan Ferafira mahallesindeki evi seneliği 40 dinar ücretle 6 yıllığına kiralamış ve bir senelik ücretini peşin olarak ödenmesi hususunda anlaşmışlardır.

Sayfa: 79 **Belge: 368** **Tarih: 3 Zilhicce 995/4 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hüseyin b. Muhsin, Muhammed b. Osman ve Hacı Kadir b. Hüseyin, merhum Hacı Yusuf'a bizzat ve kefaletle sabun, kumaş ve diğerlerinin parasından 3 ay vadeli 1240 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 79 **Belge: 369** **Tarih: 8 Zilhicce 995/9 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Fakirliğe Şahitlik.

Nasır b. Hacı Kasım, Muhammed b. 'Arefe ve Şeyh Taha b. İbrahim, Hacı Ömer B. Taha'nın huzurunda Hacı Ömer'e 5 dinar borcundan dolayı mahpus olan Abdurrahman b. Şeyh Muhammed'in iflas ettiğine şahitlik yapmışlardır.

Sayfa: 79 **Belge: 370** **Tarih: 19 Zilkade 995/21 Ekim 1587.**
Belge Konusu: Bakır Tabağı Davası.

Osman bin Bekir, Abdullah Çelebi'den buradaki bakır tabak ve diğer tabakları ödünç aldığını, onlardan 3 tabağın çalındığını ve birisini Hazır bin Abdullah Elesmer'in elinde bulunduğunu iddia etmiştir. Hızır bin Abdullah Elesmer'e sorulduğunda Bankusa'da bir tellaldan 50 kıt'aya satın aldığını söylemiştir. Daha sonra kalaycı Mahmut, Hızır'ın tabağı getirdiğini ve tabağı kalaylamasını ve üzerindeki yazıyı silmesini istediğini söyledi. Tellal da tabak satılmasını inkâr etmiştir.

Sayfa: 79 **Belge: 371** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, şahitlerin iyi bir adam olduğuna şahadet ettikten sonra Muhammed b. Zeynelabidin'in Alâeddin b. Nureddin'in vakfımütevelliği görevine atamış ve işbaşlamaya izin vermiştir.

Sayfa: 80 **Belge: 372** **Tarih: 7 Zilhicce 995/8 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Da'il köyünden Gücük b. Yusuf, Ömer b. Musa, Abdurrahman b. Ali ve diğerleri, Ali B. Korkmaz'a Cuma Erked'in öldürülmesi davasından sulh olması için 250 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 80 **Belge: 373** **Tarih: 7 Zilhicce 995/8 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Öldürülen Cuma B. Erked'in amcası oğlu ve varisi olan Ali b. Korkmaz, Da'il köyünden Küçük b. Yusuf ve cemaati'yle amcası oğlunun öldürülmesinin davasından ne hakkı ne davası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 80 **Belge: 374** **Tarih: 7 Zilhicce 995/8 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Öldürülen Cuma B. Erked'in amcası oğlu ve varisi olan Ali b. Korkmaz, Muhammed Paşa'nın vakfına ait Da'il köyünden Kasım b. Abdullah'la amcası oğlunun öldürülmesinin davasından ne hakkı ne davası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 80 **Belge: 375** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Rukiye bint Ali'nin eşi vevekili Hacı Mustafa b. Terzi Muhammed, Hacı Ahmet b. Ömer'e Beyada mahallesindeki odayı, kubbeyi, iraki odayı, mutfağı, bahçeyi ve kuyuyu kapsayan evini ve müştemilatını değeri bilinmeyen birkaç para ve peşin olarak 145 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 80 **Belge: 376** **Tarih: 10 Zilhicce 995/11 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Suveyka mahallesinden Mahfuz b. Ali, Mustafa b. Hacı Yusuf'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 4 ay vadeli 20 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 80 **Belge: 377** **Tarih: 10 Zilhicce 995/11 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Cebel Sem'an nahiyesi Tel Nasibin Köyünden İsa ve Musa b. Hacı Asi kardeşler, Abdulkerim b. Sait'e iki inek, buğday, arpa ve deyn-i şer'iden kaynaklanan seneye vadeli 400 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 81 **Belge: 378** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/ Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Kira.

Şebib b. Ali, Zahir-i Halep'teki Abdullah b. Şahab'dan bir sene müddetle değirmeni 300 dinara kiralamıştır. Peşin 50 dinar, 10 dinar en yakın zamanda ve kalanı her ay

20 dinar olmak üzere 240 dinara kiralamış ve Hacı Hatab b. Ömer Şebib'e kefil olmuştur.

Sayfa: 81 **Belge: 379** **Tarih: 7 Zilhicce 995/8 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Muhammed Çavuş ve Biri b. Murat, Bab-ı Alî çavuşlarından olan Cemaleddin Çavuş B. İbrahim'e 7 deve parası ve deyn-i şer'iden kaynaklanan 8 ay vadeli 800 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 81 **Belge: 380** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Hacı Osman b. Abdulkadir, Mustafa b. Zeynelabidin'in deyn-i şer'iden kaynaklanan 18 dinar borcu olduğunu iddia etti, davalı ikrar etti ve ödediğini söyledi. Davacı tasdik etmeyip yemin ettiği için kadı, Mustafa'yı bu meblağı ödemeye zorlamıştır.

Sayfa: 81 **Belge: 381** **Tarih: 6 Zilhicce 995/7 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Muhammed b. Yusuf, amcası ve Kara Sungur vakfının önceki mütevellisi olan Hacı Ebu Bekir b. Muhammed'in vâkfın 987- 988- 989- 990 senelerinin masrafları ve inşa faaliyetlerinden sonra 25 dinar borcu olduğu ve 7,5 dinarını alarak 17,5 dinar kaldığını iddia etti. Davalı ikrar ettiğini ve ödediğini söyledi, davacı bunu tasdik etmedi.

Sayfa: 82 **Belge: 382** **Tarih: 6 Zilhicce 995/7 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Bekir b. Süveydan, Selim b. Muhammed ve Ahmet b. Ali, Muhammed b. Cemal'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 50 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 82 **Belge: 383** **Tarih: 5 Zilhicce 995/6 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Zehra bint Sadake'nin oğlu vevekili olan Mansur b. Halil, Muhammed b. Hacı Osman'nın Şeri'atlı mahallesindeki elinde olan ev sebebiyle ne hakkı ne davası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 82 **Belge: 384** **Tarih: 11 Zilhicce 995/12 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Bab nahiyesi Biza'a köyünden Hacı Abdulkerim b. Süleyman, Hacı Ganim B. Ganime, Hacı Derviş b. Kasım ve Hasan b. Ali, Halil Çavuş b. Ali'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan vadeli 578 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 82 **Belge: 385** **Tarih: 7 Zilhicce 995/8 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

Idlib El-suğra kazası Bikfalun köyünden Hacı Ahmet b. Ahmet, Kethüda Emir Derviş Ağa tarafından gönderilen Muhammed Çavuş'un huzurunda Bağ davası için Hacı Ahmet, oğlu Davut b. İbrahim'in kendisiyle birlikte İsmail b. Halil'i getirmeye kefil olmuştur.

Sayfa: 82 **Belge: 386** **Tarih: Zilhicce Ortasında 995/Kasım Ortasında 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Kellase mahallesinden Muhammed ve Ahmet b. Muhammed b. Abdulkadir'in vasileri ve anneleri Hatice bint Abdulkerim, yetimlerin haklarını almak için gelip Ömer b. Hacı Abdulkadir'i vekil atamıştır.

Sayfa: 82 **Belge: 387** **Tarih: 12 Zilhicce 995/13 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, Şeyh Bayram Zaviyesi vakfının mütevelliliğine vakfın gelirlerinden günlük bir Osmanî ücret ile Hüseyin b. Muhammed'in yerine Behram b. Hacı Hüseyin'i atamıştır.

Sayfa: 82 **Belge: 388-89** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Fakirliğe Şahitlik.

Kellasa ahalilerinden Hacı Süleyman b. Osman, Davut b. Hacı Selman, Yusuf b. Abdullah, Hacı Hasan b. Ömer Şah ve Cemal b. Şeyh Muhammed, davacı olan İbrahim b. Muhammed'in huzurunda İbrahim'in 3 dinar ve Ali b. Süveydan'ın 14 dinar borcundan dolayı 4 aydan beri mahpus olan Hacı Abdulkadir b. Abdullah fakir olduğunu şahit olmuşlardır.

Not: Bu belgeye iki numaraverilmiştir.

Sayfa: 83 **Belge: 390** **Tarih: 14 Zilhicce 995/15 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Hacı Ahmet b. Ali, Hal bint Hacı Nezer adlı kadına 4 odayı ve bahçeden oluşan evini ve müstemilatını peşin 40 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 83 **Belge: 391** **Tarih: 10 Zilhicce 995/11 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Talak.

Yahudi Şarapçı Avs b. Yahnun, eşi Yahudi Hana bint Hatar'ı şer'i bedel olarak müeccel 10 dinar mehriyle boşamıştır.

Sayfa: 83 **Belge: 392** **Tarih: 14 Zilhicce 995/15 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Mansur b. Şems, Halil Çavuş b. Ali'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 30 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 83 **Belge: 393** **Tarih: 12 Zilhicce 995/13 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hımsani oğlu diye meşhur olan Derviş b. Nasır, Derviş b. Ahmet'e deyn-i şer'iden kaynaklanan aylık 20 kıt'a gümüş ödemek üzere toplam 6 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 83 **Belge: 394** **Tarih: 12 Zilhicce 995/13 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Mehir.

Taceddin b. Nureddin'le nikâhlanmış olan Nahit adlı kadının babası ve şer'i velisi Ahmet b. Zeynelabidin, mehr-i muaccel olarak Taceddin'den 25 dinar aldığını ve Cemaleddin Çavuş'tan havale yoluyla 100 dinar alacağını ikrar etmiştir.

Sayfa: 84 **Belge: 395** **Tarih: 14 Zilhicce 995/15 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Nafaka.

Yahudî Hana bint Hatar Essefa, kendisini boşayan Yahudî Evs b. Yahnun'dan hakkı, ne davası ve ne nafakası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 84 **Belge: 396** **Tarih: 8 Zilhicce 995/9 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Mihmandar Camisinin hatipliği konusunda Şeyh Abdulvehab bin Muhammed ve Şeyh Abdurraahmanbin Tekiyiddin arasındaki anlaşmazlıkta kadı önceki tarihli berat sahibi Şeyh Abdulvehab'a hatipliğin verilmesine kararvermiştir.

Sayfa: 84 **Belge: 397** **Tarih: 8 Zilhicce 995/9 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Mahmut b. Musa, Kürt Bedir b. Şeyhi'nin kumaş ve arpa parasından kaynaklanan 10 dinar borcu olduğunu iddia etti, davalı 9 dinar ödediğini ve 1 dinar kaldığını söyledi, davacı bunu kabul etmedi.

Sayfa: 84 **Belge: 398** **Tarih: 11 Zilhicce 995/12 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Meyve Satın Alma İkrarı.

Biza'a köyünden Hacı Abdulkerim b. Selman, Ahmet b. Raşit'ten ölmeden önce bahçesindeki meyvelerini 40 dinara satın aldığını ve parasını ödemediğini ikrar etti. Bu parayı Bab-ı Alî çavuşlarından Mustafa Çavuş talebiyle vefat eden Ahmet b. Raşit'in borcunun karşılığında Hacı Ali b. Hüseyin'e ödediğini ikrar etmiştir.

Sayfa: 84 **Belge: 399** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç Şahitliği.

Şafii mahkemesinin kâtibi Hüseyin Çelebi b. Muhammed ve Hater b. Abdullah, davacı Mahmut b. Hüseyin'in huzurunda Şihada ve Bahaeddin b. Muhammed adlı kardeşlerin Bab-u El-hava çarşısındaki vakfın mahsulünden kaynaklanan 20 dinar borcu olduğunu ve senelik 10 dinar ödeyeceğini ikrar ettiğine şahit olmuşlardır.

Sayfa: 84 **Belge: 400-401** **Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İpek Dolabı Ve Ev Satışı İkrarı.

Beyyada Mahallesinden beyaz sakalı, kısa boylu Nasranî Vehbe b. Yasıf, borcu karşılığında Sipahi Muhamed b. Talimat'a Humus'taki Bab-u Tedmür mahallesindeki ipek dolabı ve evinin 16 kıratını 24 dinara sattığını ve 2 dinar borcu kaldığını ikrar etmiştir.

Not: Bu belgeye iki numaraverilmiştir.

Sayfa: 85 **Belge: 402** **Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Ebu Bekir b. Muhammed'in vekili Hacı Abdullatif b. Abdulkadir, Yahudi Halife b. Cemal'a Bahsita mahallesindeki evini peşin olarak 150 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 85 **Belge: 403** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç Davası.

Ali Kethüda b. Ömer, Ömer b. Ali'nin 400 dinar borcu olduğunu, borcundan defterdeki belli bir meblağ aldığını, O'na kırmızı kumaşı 30 dinara, yeşil kumaşı 23 dinara ve 12 dinara yün sattığını, bunların 400 dinarın içine dâhil olmadığını iddia etti. Davalı borcunu ödediğini, 28 dinar kaldığını ve kumaş parası 400 dinarın içine dâhil olduğunu söyledi. Davacı kabul etmemiş ve bunun üzerine ayrılmışlardır.

Sayfa: 85 **Belge: 404** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kapan Şeyhi Hacı Abdullah bin Abdulaziz, Mustafa bin Ali Ezzenabili, Hacı Abdullah bin Şahab, Hacı Mustafa bin Ali, Mansur bin Abdulkadir ve diğerleri, Usta Takiddinb. Tamır El-kabani'nin kapan mesleğine layık olduğunu ve Osman bin Bürhan layık olmadığını bildirmişlerdir.

Sayfa: 85 **Belge: 405-406** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vakıf ve Şahitlik.

Hacı Şemseddin b. Ahmet ve Abdulkadir b. Takyeddin, Şemseddin b. Muhammed ve Ebu Elcud bin Emir Hac'ın vakfında hak sahibi Ahmet b. Yahya ve kardeşi Derviş'in huzurunda vakfın mütevellisi Abdurezak bin Yahya'nın vakfin Bendere mahallesindeki evine gerekli ek bina için malından 110 dinarı sarfettiğine, meblağın 20 dinarını bağışladığına ve 90 dinarı kaldığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 86 **Belge: 407** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı.

Havace Muhammed b. Zeyneddin, Ala b. Muhammed'e Dâhil-i Bab-u Kinnesrin mahallesindeki eyvanı, büyük odayı, küçük odayı, kubbeyi, kuyuyu ve mutfağı kapsayan evini ve müştemilatını değeri bilinmeyen taşlı yüzük ve peşin 450 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 86 **Belge: 408** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç Teslimi İkrarı.

Çocuklar Kerime, Rahime, Safiye bint Kasım Ağa'nın vasisi ve Rukiye bint Muhammed'in vekili olan Mustafa Ağa b. Muhammed, vefat eden Kasım'ın hayatında kendisi, İbrahim b. Selim, Muhammed b. Ebu Bekir ve El-kanatır halkının borçlarından 719 dinar teslim aldığını ve geriye kalan 400 dinarı ise vasi olarak kendisinin teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 86 **Belge: 409** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Anlaşmazlığı.

Nasranî Şah Nekar bint Abdulmesih ve oğlu Enis b. Şakava, Iraklı Hacı Hüseyin b. Murat'ın huzurunda Zahir-i Babün- Nasr mahallesindeki bulunan evin kendisinin oğlu ve şu anda seferde olan Selmun'a ait olduğunu ve geçici olarak evde oturduğunu ikrar etmişlerdir. Hacı Hüseyin, Selmun'dan satın aldığını iddia etmiş, Kadı, Selmun gelinceye kadar eve kimsenin girmemesi için emir vermiştir.

Sayfa: 86 **Belge: 410** **Tarih: Gurret Zilhicce 995/Kasım Başı 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

El-Kanatır köyünden Salim b. Salim, Muhammed b. Ebu Bekir, İbrahim b. Selim ve diğerler, Havace Osman b. Ahmet'e 500 dinar borçları olduğunu, borçlarından 200 dinar ödemesinin vakti geldiğive 300 dinarının 8 ay vadeli olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 86 **Belge: 411** **Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Bağ Satışı.

Halife b. Hacı Muhammed, Hacı Yusuf b. Yunus'a Zahir-i Halep'teki Sultan bostanında çeşitli ağaçları kapsayan bostanın habbesini(0,33 kırat)⁵⁸ve ceyreği peşin 128 dinara satmıştır.

⁵⁸ Üç habbe bir kırat yapar. Muhammed Abdurrauf Elminnavi, *Ennukud ve Elmekayil ve Elmevazin*, İnceleyen: Recaa bin Mahmud Essamrayi, Dar-u Erreşid, Vizerat-ü Essekafe, Irak 1981, s. 42.

Sayfa: 87 **Belge: 412** **Tarih: 14 Zilhicce 995/15 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet ikrarı.

İhsan adlı kadın ve kardeşi Seryeddin b. Kadı Ebu Ess'ud'un vekili Bahaeddin b. Zeynelabidin; Fatma ve Makiye'nin babası Hacı Şahabeddin; Fethullah ve Ahmet; Fatma bint Kadı Ebu Essud'un mirasından hiçbir hakları olmadığını ve birbirlerini ibra ettiğini ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 87 **Belge: 413** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Garayyin mahallesinden Ramazan b. Kökeş, Hacı Ömer b. Haşan El-kal'iyeye satın aldığı 90 koyun derisinin parasından kaynaklanan 16 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 87 **Belge: 414** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Yahudî Nesim b. Evs, Ali b. Muhammed El-kal'iyeye deyn-i şer'iden kaynaklanan her ay 10 dinar olmak üzere toplam 60 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 87 **Belge: 415** **Tarih: Zilhicce Ortasında 995/Kasım Ortasında 1587.**
Belge Konusu: Bahçe Satın Alımı.

Emir Süleyman Paşa'nın temsilcisi olan Ömer Kethüda, Bab-ı Alî kapıcılarından Muhammed Ağa ve Bir Ali'nin Sultanın emrini getirmesiyle vefat eden Osman Ağa'nın Zahir-i Halep'teki Tokmakiye mevkiindeki mülkü olan havuzu, su dolabı ve çeşitli meyva ağaçlarını kapsayan bahçeyi Defterdar Yahya Efendi'den Muharrem Çelebi bin Muhammed 110 dinara satın almıştır.

Sayfa: 88 **Belge: 416** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Ve Şahitlik.

Şemseddin b. Muhammed ve Ebu Elcud bin Emir Hac'ın vakfında hak sahibi Nime b. Yahya ve kardeşi Derviş, vakfın mütevellisi Abdurrezak bin Yahya'nın vakfın Bendere mahallesindeki evine gerekli ek bina için malından 110 dinarı sarfettiğine, meblağın 20 dinarını bağışladığına ve 90 dinarı kaldığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 88 **Belge: 417** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Taşçı Ahmet b. Muhammed, Bab-ı Alî çavuşlarından Halil Çavuş b. Ali'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 190 şahî borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 88 **Belge: 418** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Mehîr Davası.

Uluk bint Zeynelabidin, 20 sene önce vefat eden annesinin 30 dinar mehri-i muaher alacağı olduğunu belirtmiş ve bunu talep etmiştir. Ancak borçlu olan koca öldüğü için mirascıları, aradan 15 yıldan fazla zaman geçtiği için zaman aşımı olduğunu ve bu davanın mahkemede görülmeyeceğini belirtmiştir. Hâkim de bu yönde karar vermiştir.

Sayfa: 88 **Belge: 419** **Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Köle Davası.

Yusuf Bölükbaşı bin Ali ve Numan bin Şeyh Yusuf, kaçak köleye el koyan Subaşı'nın vekili Hacı Mansur bin Ömer El-kaley'in huzurunda sakalsız, uzun boylu, siyah gözlü, sol kolunda 3 dağlama olan Habeşi köle Ahmet bin Abdullah'ın Dımaşık'ta Behram Beğ bin Zaim Ali'ye ait olduğuna şahitlik yapmışlardır.

Sayfa: 88 **Belge: 420** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kira.

Emineddin b. Zeyneddin b. Cemal, Ahmet b. Cemal'a Zekeriya çarşısındaki dükkanın huluvv-ül örfisini 3 seneliğine peşin 27 dinara kiraya vermiştir.

Sayfa: 88 **Belge: 421** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Görev.

Kadı, Haric-i Bab-u Nasr mahallesindeki Tevbe Mescidinde Şeyh Ahmet b. Şahabeddin'in yerine her gün 3 Osmanî ücretle Şeyh Nasıreddin b. Ömer'i imam olarak atamış ve vakfın mütevellisinden ücretini almasına izin vermiştir.

Sayfa: 89 **Belge: 422** **Tarih: Evâhir-i Zilkade 995/Ekim-Kasım 1587.**
Belge Konusu: Arazi Satışı İkrarı.

Beytul Mal Emininin görevlilerinden Emin b. Ali ve Eminin nazırı olan Hidayetullah b. Fadl, Abdullah b. Ebu Bekr'e Zahir-i Bab-ı Nasr mahallesindeki beytülmalın arazisini peşin olarak 10 dinara sattığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 89 **Belge: 423** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Miras İkrarı.

Yahya b. Terzi Muhammed, Ali ve Amcası Hacı Hasan b. Terzi Yahya'dan Ankara'daki babasının mirasının hissesini aldığını ve onlarla davası kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 89 **Belge: 424** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Hatice bint Musa, Hazzeze mahallesindeki evine elkoyan Mansur b. Muhammed'le arasında sorun kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 89 **Belge: 425** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Ahmet b. Hacı Cemaleddin, Zekeriya çarşısındaki dükkanın huluvv-ül örfisini Emineddin b. Cemal'a ait olduğunu ve ne davası ne hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 90 **Belge: 426** **Tarih: 6 Zilhicce 995/7 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vakıf Kirası Davası.

Kadı, 'Ayn El-arap'ın vakfının mütevellisi ve torunu olan İhsan bint Muhammed'in vekili Kemaleddin b. Yahya, Hacı Musa b. Mehmen ve Ramazan b. Muhammed'e vakfin Duluk mezrasındaki 16 fedanını, senelik 5 mekuk buğday ücretle 4 seneliğine kiraya verdiğini iddia etmiş. Davalılar inkâr etmişler, davacı şahitlerini getirdiği için davalılar ikrar etmişler ve anlaşmışlardır.

Sayfa: 90 **Belge: 427** **Tarih: 19 Zilhicce 995/20 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Davut b. Selman El-kal'i, Hacı Osman b. Mahmut'a evini peşin olarak 100 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 90 **Belge: 428** **Tarih: 19 Zilhicce 995/20 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Vefat eden Osman b. Abdulvahap'ın karısı Cemale bint Şuayib ve Osman'ın kız kardeşi Lütfiye, Hasan b. Muhammed'e başka birine kefaletten dolayı 17 dinar borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 90 **Belge: 429** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Bahçe Satışı İkrarı.

Ataullah'ın karısı Nasranî Meyrem bint Yakup, kızları Memleke ve Mahbube'nin vekâletiyle kardeşler Nasranî Hendemir, Ravid, Yeşu' ve Ziyad b. Abdulkerim'e Zahir-i Bab-ı Nasr mahallesi Ekrad sokağında odaları, bahçeyi ve kuyuyu kapsayan bahçesini ve bahçenin yanındaki iraki odayı, mutfak, dehlizi ve müştemilatı kapsayan bahçesini peşin olarak 280 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 91 **Belge: 430** **Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Mansur b. Hacı Muhammed, Hacı Yahya b. Mansur'a Hazzeze mahallesindeki evin 16 kıratını peşin olarak 40 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 91 **Belge: 431** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Rehin İkrarı.

Zeyneddin'in kardeşinin oğlu ve varisi Abdulvahap b. Kasım Es-sunbuski, amcasının mirasının defterinde belirtilen ve şimdi Abdurrezak b. İbrahim'in elinde bulunan bakırı, amcasına hayatında borcunun karşılığında rehin bıraktığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 91 **Belge: 432** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Teslim İkrarı.

Ali ve ‘Ayde b. Behrem b. Abdullah’ın vasisi Burak Çavuş B. Bekri, Ali ve Ayde’ye Hüseyin Bedreddin El-ezheri’den deyn-i şer’iden kaynaklanan 47 dinarı teslim aldığı ikrar etmiştir.

Sayfa: 91 **Belge: 433** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Bağdatlı Havace Mansur b. Şah Kulu, Halep’teki Defterdar Yahya Efendi’den tımar sahiplerinden Zeyti Beğ b. Ahmet’in Huzurunda defterdardan Harameyn-i Şerifeyn vakfının İze mezrasının 994 senesinin mahsulünü 550 dinara kiraladığını ve 300 dinar defterdarın eline peşin verdiğini ikrar etmiştir. Habibullah b. Mahmut, mahsulü daha önce 480 dinara kiralamış iken Havace Mansur 70 dinar fazla verdiği için mahsulü kiralamıştır.

Sayfa: 92 **Belge: 434** **Tarih: 20 Zilhicce 995/21 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Dedesinin vakfında müteveli olan Abdurrezzak b. Yahya, Beyale b. Abdullah’a Bendere mahallesindeki vakfın evini seneliği 5 dinar ücretle 3 seneligine kiraya verdiğini, kiracının evin binası için 3,5 dinar harcadığı ve 11,5 dinar kira alacağı kaldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 92 **Belge: 435** **Tarih: 19 Zilhicce 995/20 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kefalet.

İsmail b. İsmail, kayıp olan Derviş b. Ataullah b. Ali’nin davasında Derviş’in babasının istediği zaman, Ali b. Muhammed’i getirmeye kefil olmuştur.

Sayfa: 92 **Belge: 436** **Tarih: 21 Zilhicce 995/22 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Musullu Misafir b. Zevini, Muhammed b. Osman, Hacı Abdullah b. Abdunabi ve Hüseyin b. Muhsin, Bağdatlı Havace Cemal b. Cehani Kir’e deyn-i şer’iden kaynaklanan her dinarı 8 şahiye hesabıyla 825 dinar borçları olduğunu, ona Bağdatlı Havace Abdunabi’de iki kumaş grubu ve 220 yün elbise’yi rehin olarak bıraktıklarını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 92 **Belge: 437** **Tarih: 21 Zilhicce 995/22 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Arpa Parası Teslimi İkrarı.

Biniş köyünden Abdulkafi b. Muhammed, Ferah Ağa b. Abdullah'a arpa vermek için ondan 35 dinar teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 92 **Belge: 438** **Tarih: 16 Zilhicce 995/17 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ömer b. Muhammed El-felah, Şeyh Ebu Bekir b. Ahmet'in mütevellisi olduğu Hacı El-kabir'in vakfının malına deyn-i şer'iden kaynaklanan 40 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir. İbrahim b. Muhammed, Ömer b. Abdülkadir ve Ahmet b. Ebu Bekir, borçlu Ömer'e kefil olmuşlardır.

Sayfa: 92 **Belge: 439** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Şahitlik (Eve yabancı adam girmesi).

Muhammed b. Alaeddin, Mustafa b. Muhammed, Ali b. Receb ve Usta Abdullah b. Osman, Şahab b. Felah'ın huzurunda Şahab'ın Bervaniye ve Yeniçeri taifesinden yabancı adamların Süveyka mahallesindeki evine girdirdiğine ve karısı Cüveyri'ye ile birlikte olduklarına şahit olmuşlardır. Kadı, Şahab'ın mahalleden çıkarılmasına karar vermiştir.

Sayfa: 93 **Belge: 440** **Tarih: Zilhicce Ortasında 995/Kasım Ortasında 1587.**
Belge Konusu: Muhala'a.

Ali b. Zahir ve Halife b. Ali, Ali b. Yusuf'un huzurunda Fatma bint Ahmet'in kesin boşanma karşılığında 8 dinar mehri-i mü'eccel, nafakası ve diğer haklarından eşi Ali b. Yusuf'un zimmetini ibra etmek için İsmail b. Mahmut'a vekil atadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 93 **Belge: 441** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Genç, kısa boylu, ela gözlü, tıraş edilmiş Hamza b. Ali, Abdüsselam b. İsa'ya 7 rıtl kahve çekirdeğinin parasından kaynaklanan 1 ay vadeli 18,5 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 93 Belge: 442 Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Genç, kısa boylu, ela gözlü, tıraş edilmiş Hamza b. Ali, Ali b. Muhammed'e deyn-i şer'iden kaynaklanan 27 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 93 Belge: 443 Tarih: 14 Zilhicce 995/15 Kasım 1587.
Belge Konusu: Mahsul Alımı.

Bağdatlı Havace Mansur b. Şahkulu ve Hameyn-i Şerifeyn vakfının mütevellisi olan Habibullah b. Mahmut arasında vakfın mezrasının 994-995 senesi mahsulünü almak için tartışma çıktığında, Havace Mansur'un 390 dinara almasından sonra Habibullah gelip 90 dinar fazla verdiği için mahsulü 480 dinara almıştır.

Sayfa: 93 Belge: 444 Tarih: 14 Zilhicce 995/15 Kasım 1587.
Belge Konusu: Mehir.

Ali b. Zahir ve Halife b. Ali, Ali b. Yusuf'un huzurunda Fatma bint Ahmet'in kesin boşama karşılığında 8 dinar mehri-i mü'eccel, nafakası ve diğer haklarından eşi Ali b. Yusuf'un zimmetini ibra etmek için İsmail b. Mahmut'u vekil atadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 93 Belge: 445 Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ebu Bekir b. Zeyneddin, Bab-ı Alî çavuşlarından Halil Çavuş b. Ali'ye deyn-i şer'iden kaynaklanan 20 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 94 Belge: 446 Tarih: 24 Zilhicce 995/25 Kasım 1587.
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Öldürülen Musa b. Haşim'in amcası oğlu ve varisi olan İbrahim b. Divanı, öldürme konusunda Yağmur, Mustafa ve Kasım b. Muhammed'le ne hakkı, ne davası ve ne tartışma kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 94 Belge: 447 Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı Muhammed b. Feyyaz, Havace Muhammed b. Zeyneddin'e deyn-i şer'iden kaynaklanan bir sene vadeli 1480 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 94 **Belge: 448** **Tarih: 12 Zilhicce 995/13 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Mehir Teslim İkrarı.

Vefat eden Boyacı İbrahim b. İbrahim El-hindi'nin karısı olan Müna bint Osman, kuması Makiye bint Ahmet'in mehri-i müeccel'den kaynaklanan 15 dinarı teslim aldığı ikrar etmiştir.

Sayfa: 94 **Belge: 449** **Tarih: 22 Zilhicce 995/23 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Muhala'a.

Mahkeme'de Muhammed b. Muhammed, karısı İmame bint Ahmet'i mehri-i müeccel 30 dinar ve doğumdan sonraki 7 sene süresince oğlunun nafakasını üstlenmesi şartıyla karısını boşamıştır.

Sayfa: 94 **Belge: 450** **Tarih: 22 Zilhicce 995/23 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Mısırlı Hicazi b. Mutavi, davalı Ali b. Yahya'nın kefilisi Hacı İsmail b. Atiye'den Ali b. Yahya'yı teslim aldığı ve kefile hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 94 **Belge: 451-452** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Habib Beğ b. Mahmut, hizmetçisinin öldürülmesi davasında Ahmet Ağa b. Abdullah'la hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 95 **Belge: 453** **Tarih: 18 Zilhicce 995/19 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kira Anlaşmazlığı.

Emir Ahmet b. Abdurrezzak, Zahir-i Halep'teki Sehluliye zaviyesi civarında dedesi merhum Şemseddin b. Sehlul'ün vakfının bostanının kiralanması konusunda Mustafa b. Cemal ile ücret anlaşmazlığı çıkmıştır.

Sayfa: 95 **Belge: 454** **Tarih: 22 Zilhicce 995/23 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vasilik.

Kadı, çocuk İbrahim b. İbrahim El-hindi'nin mallarını ve babasının mirasının haklarını almak için şahitlerin vasi olabileceğini bildirmelerinden sonra İbrahim'in dayısı Muhammed b. Osman'ı vasi olarak atamıştır.

Sayfa: 95 Belge: 455 Tarih: Evâhir-i Zilhicce 995/Kasım Sonları 1587.
Belge Konusu: Ev Satın Alması.

Elkuhl oğlu diye meşhur olan Ahmet bin Abdullah, Emir Süleyman Beğ'in temsilcisi Ömer kethüda, Bab-ı Alî kapıcılarında Muhammed Ağa ve Bir Ali'nin bildirmesiyle ve sultan emriyle defterdar Yahya Efendi'den Cellum mahallesindeki vefat eden Osman Ağa bin Abdurrahman'in evini peşin 815 dinara satın aldığını ikrar etmiştir. Para, Hazine-i Amireye teslim edilmiştir.

Sayfa: 95 Belge: 456 Tarih: 19 Zilhicce 995/20 Kasım 1587.
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Nasranîler Vans, Bubaridi ve Malku b. Mansur, Muhammed Çelebi b. Osman'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 6 ay vadeli 60 dinar borçları olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 95 Belge: 457 Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.
Belge Konusu: Dükkan Ücreti Teslim İkrarı.

Suveyka mahallesindeki Şeyh Ali mescidi vakfının mütevellisi Muhammed b. Kasım, vakfın dükkanında oturan usta Seyif b. Zeyneddin'den 2 senelik dükkanın ücreti 6 dinarı teslim aldığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 96 Belge: 457 Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.
Belge Konusu: Dükkan Satışı Davası.

Mustafa Çelebi b. Arab Şah, Yahya Çelebi b. Muhammed'in kendisinin İstanbul'dayken Bezarın(Çekirdek) çarşısındaki babasının mirası olan dükkanın huluvv-ül örfisini Havace Mahmut El-hemadani'ye sattığını ve parasını teslim aldığını iddia etti. Davalı bu dükkanın babasının mirasından olduğunu söyledi, anlaşmazlık çıktı.

Sayfa: 96 Belge: 458 Tarih: 23 Zilhicce 995/24 Kasım 1587.
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Dedesinin vakfının mütevellisi İhsan bint Mahmut'un eşi vevekili olan Kemaleddin b. Yahya'dan kiracılar Ramazan b. Muhammed ve Hacı Musa b. Mursi, Sandal Ağa b. Abdullah'a Dilkaya mezrasının 16 feddanını senelik 5 mekuk buğday ücretle 4 seneliğine kiraya verdiğini ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 96 **Belge: 459** **Tarih: Zilhicce 995/Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç ikrarı.

Ma'retü-Misrin kazası Essuağiye köyünden Zeyneddin b. Vahibe ve Hıdır b. Şihada'nın, Zeyneddin'e Hıdır'ın buğday, arpa parası ve deyn-i şer'iden kaynaklanan 10 ay vadeli 22 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 96 **Belge: 460** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Hacı Feyyaz b. Halife, Hacı Muhammed b. Yusuf'a yün elbise parasından kaynaklanan 3 ay vadeli 700 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 96 **Belge: 461** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Ahmet Ağa b. Abdullah ve Habib Beğ b. Mahmut, Ahmet Ağa'nın kölesinin öldürülmesi davasında birbirlerinden ne hak, ne dava, ne gümüş ve ne altın alacakları kalmadığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 97 **Belge: Numarasız** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kardeşler Zeyneddin ve Nasreddin b. Ebu Bekir El-'ukayili, Cellum Mahallesinden Muhammed b. Şaban'a arpa, buğday parası ve deyn-i şer'iden kaynaklanan 6 ay vadeli borçları olduğunu ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 97 **Belge: 462** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Ezzuvein b. Muhammed, Havace Muhammed b. Zeyneddin'e deyn-i şer'iden kaynaklanan bir sene vadeli 510 dinar borcu olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 97 **Belge: 463** **Tarih: 19 Zilhicce 995/20 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Vekâlet.

Ferafiramahallesinden Hacı Zeyti b. Muhammed ve Hacı İbrahim b. Musa, öldürülen Oveyis Çavuş'un babası Lütfi Beğ, oğlunun öldürülmesi davası için Mustafa b. Ali'yi vekil atadığına şahit olmuşlardır.

Sayfa: 97 **Belge: 464** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Köle Azadı İkrarı.

Muhammed b. Abdulkadir'ın karısı Fatma'nın kardeşi vevekili olan Hacı Abdülün'im b. İbrahim, Resüllah'ın mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinden azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevap kazanmak amacıyla beyaz tenli ve Gürcistanlı Gülistan bint Abdullah isimli cariyesini azat etmiştir.

Sayfa: 98 **Belge: 465** **Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

Muhammed b. Abdulkadir'ın karısı Fatma'nın kardeşi vevekili olan Hacı Abdülün'im b. İbrahim, oğlu Mahmut'a Ferafıra mahallesindeki evin 4,2 kıratını peşin 60 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 98 **Belge: 466** **Tarih: 4 Zilhicce 995/5 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Teslim İkrarı.

Altınboğa Camii vakfının kâtibi Yusuf b. Ali, kâtip Osman Çelebi b. Molla Ali, caminin temizlikçisi Şeyh Ahmet b. Sa'deddin, caminin müezzinleri Abdülhak, Şeyh Şahab, Şahabeddin ve Abdülvahap, vakfın pamuğunu 120 dinara ve Merdğin Köyünün 25 mekuk buğdayını (994,995 seneleri)mültezimi olan vakfın mütevellisinin vekili İzzeddin b. Şeyh Celaledin'den Yusuf Çelebi'nin 2 mekuk buğdayını, Osman Çelebi'nin 2 mekuk buğdayını, Şeyh Ahmet'in 3 mekuk buğdayını, Abdülhak'ın 6 mekuk buğday parası 27 dinarı, Şeyh Şahab'ın 3 mekuk buğday parası 23,5 dinarı veKemaleddin, Abdülvahab ve Muhammed onun gibi (3 mekuk parası) aldıklarını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 98 **Belge: 467** **Tarih: Evâhir-i Zilhicce 995/Kasım Sonları 1587.**
Belge Konusu: Kefalet İkrarı.

Hacı Ebu Bekir b. Hacı Halife ve Hacı Yasin b. Mahmut, İbrahim b. Mahmut'un vefat eden tercüman Osman Ağa b. Abdurahman'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 120 dinar borcu olduğu için O'na kefil olduklarını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 99 **Belge: 468** **Tarih: 6 Zilhicce 995/7 Kasım 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Şam'daki asker olan Mahmut b. Ahmet, yüzü ateşle damgalanan mavi at hususunda Cafer b. Abdullah'la ne davası ne tartışması ne hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 99 **Belge: 469** **Tarih: 16 Zilhicce 995/17 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Ev Satışı İkrarı.

İsmail b. Halil, kadın Atike bint Hamza'ya Muhammed Bey mahallesindeki ıraki odayı, fıskiyeli odayı, kubbeli odayı, bahçeyi ve kuyuyu kapsayan evini ve müştemilatını peşin 125 dinara sattığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 99 **Belge: 470** **Tarih: 13 Zilhicce 995/14 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Kira İkrarı.

Mütevelli İhsan bint Mahmut'un eşi vevekili olan Kemaleddin b. Yahya'dan Dilkaya Mezrasında arazi kiralayan Ramazan b. Muhammed ve Hacı Musa b. Mursi, kiralamış oldukları arazinin 16 feddanını Sandal Ağa bin Abdullah'a her sene 5 mekuk buğday ücretle 4 seneliğine kiraya verdiklerini ikrar ettiler.

Sayfa: 99 **Belge: 471** **Tarih: 16 Zilhicce 995/17 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Borç İkrarı.

Kabtan El-cebel köyünden Nasreddin b. Süveydan, Muhammed'e inek parasından ve deyn-i şer'iden kaynaklanan 7 ay vadeli borçları olduğunu ikrar etmiştir.

Sayfa: 99 **Belge: 472** **Tarih: 28 Zilhicce 995/29 Kasım 1587.**
Belge Konusu: Hırsızlık Davası.

Nasranî Şehriyar b. Murat, kendisi yok iken handaki odasından 25 adet ipek çalındığını ve Mahmut b. Matuk'da bulunduğunu iddia etti. Davalı inkâr etti ve davacıdan davasının ispat etmesini istedi, davacı şahitlerini getirdi ve iddiasını ispat etti.

Sayfa: 100 **Belge: 473** **Tarih: Evâhir-i Zilhicce 995/Kasım Sonları 1587.**
Belge Konusu: İbra-ı Zimmet İkrarı.

Reyhan b. Abdullah'ın vekili Berdi b. Nurti, Reyhan b. Abdullah'ın yarası sebebiyle olan davasında Halep'teki El'akarın çarşısının ahaliyelerinden Hacı Takyeddin b.

Muhammed Şah, Kemaleddin b. Mahmut, Şeyh Şemseddin b. Ebu Bekir, Hacı Kasım b. Ali ve diğerleriyle hakkı kalmadığını ikrar etmiştir.

Sayfa: 100 Belge: 474 Tarih: 24 Zilhicce 995/25 Kasım 1587.
Belge Konusu: Vakıf İratlarını Teslimi İkrarı.

Altınboğa vakfının önceki mütevellisi Şeyh İbrahim b. Ebu Bekir, mütevelliyken Azez kazası Merdğin köyünün, Cebul kazası Da'ur köyünün 994 senesinin mahsulünün vaciblerinden ve Dâhil Bab-ı Neyreb'teki kahvenin 3 aylık ücretinin 64 dinarını teslim aldığını ikrar etmiştir. Mezranın kiracısı Muhammed Şah b. Can Beğ'e kirayı iptal etmesi için 40 dinar verdiğini ve caminin yağ parasına 4,5 dinar sarf ettiğini, kendisine mütevelliliğin ücretini günlük 7 kıt'a gümüş aldığını iddia etti. Vakfın mütevellisi Muhammed b. İbrahim El-imadi tarafından İzzeddin b. Celaleddin talebiyle bunu yazdığını ikrar etti.

Sayfa: 100 Belge: 475 Tarih: 17 Zilhicce 995/18 Kasım 1587.
Belge Konusu: Talak.

Berhudar b. Ali, Cüveyriye bint İmam'ı mehri olan 30 dinarı teslim ettikten sonra boşamış ve birbirlerinde hakları kalmadığını ikrar etmişlerdir.

Sayfa: 100 Belge: 476 Tarih: Evâhir-i Zilhicce 995/Kasım Sonları 1587.
Belge Konusu: Varis.

Hindistanlı Hacı Abdullah b. Hüseyin, Hacı Bekir b. Ahmet, Yakup b. Süleyman ve İbrahim b. Celaleddin, Hindistanlı İsa b. İsmail'in Harim kazasında vefat eden merhum Hacı İbrahim b. Hacı Musa'nın amcasının oğlu olduğunu bildirmişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN DEĞERLENDİRMESİ

1.1.Vakıflar

Bir kişi, mülkiyetine sahip olduğu menkul veya gayrı-menkul mallarından bir kısmını veya tamamını, Allah'ın rızasını kazanma niyetiyle, halkın herhangi bir ihtiyacını gidermek üzere dini, hayri veya içtimai bir gayeye müebbeden tahsis ederse, malını vakfetmiş, yani bir vakıf müessesesi kurmuş olmaktadır⁵⁹.

XVI. Yüzyıl ortalarında 357⁶⁰ vakfın bulunduğu Halep'te incelemiş olduğumuz 6 numaralı Halep Şer'iyeye Sicilinin ilk 100 sayfasında 39 adet vakıf hakkında bilgi bulunmaktadır. Bu vakıflardan 16 tanesi⁶¹ zürri vakıftır. Zürri vakıflara evlatlık veya aile vakıfları da denir⁶². Sicilde geçen vakıfların 23 tanesi ise hayri vakıftır. Hayri vakıflar, doğrudan doğruya kurbet kasdıyla kurulan ve mevkufunaleyh (yararlanan) olarak da bütün insanlar veya fakirler tayin edilen vakıflardır. Hayri vakıflar: 1- Nakşibendi Medresesi Vakfı,⁶³2- Halep Kulî Camii Vakfı,⁶⁴3- Altınboğa Camii Vakfı,⁶⁵4- Cub Esedullah Mahallesi Camii Vakfı,⁶⁶5- Arguniye Medresesi Vakfı,⁶⁷6- Mescid Edderek Vakfı,⁶⁸7- Muhammed Haznedarı Vakfı,⁶⁹8- 'Ayn El-arap Vakfı,⁷⁰9- Kara Sankur Vakfı,⁷¹10- Hudariye Medresesi Vakfı,⁷²11- Hameyn-i Şerifeyn Vakfı,⁷³12- Mihmandar Camii Vakfı,⁷⁴13- 'Alemyye Camii Vakfı,⁷⁵14-

⁵⁹ Bahaeddin Yediyıldız, "İslam'da Vakıf", *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, C.XIV, İstanbul 1990, s.19.

⁶⁰ Enver Çakar, *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı (1516-1566)*, Elazığ 2003, s.303.

⁶¹ Belge: 1, 42, 47, 65, 137, 143, 229, 233, 270, 272, 371, 398, 405, 434, 438, 453.

⁶² Ahmet Akgündüz, "Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümleri ve çeşitleri", *Türkler Ansiklopedisi*, C. X, Ankara 2000, s.454.

⁶³ Belge: 15.

⁶⁴ Belge: 36.

⁶⁵ Belge: 474.

⁶⁶ Belge: 48, 215.

⁶⁷ Belge: 300.

⁶⁸ Belge: 325.

⁶⁹ Belge: 134.

⁷⁰ Belge: 426.

⁷¹ Belge: 178.

⁷² Belge: 361.

⁷³ Belge: 76.

⁷⁴ Belge: 140.

⁷⁵ Belge: 180.

Tevbe Camii Vakfı,⁷⁶15- Akboğa Elatruş Vakfı,⁷⁷16- Cevaniye Medresesi Vakfı,⁷⁸17- El-firdevsiye Medresesi Vakfı,⁷⁹18- Kastal Vakfı,⁸⁰19- Muhammed Paşa Vakfı,⁸¹20- Şeyh Bayram Zaviyesi Vakfı,⁸²21- Şeyh Ali Mescidi Vakfı,⁸³ 22- Nebiyullah Evliya' Vakfı,⁸⁴ 23-Tarezani Camii Vakfı⁸⁵.

Bir kısım belgeler yeni kurulan zürri vakıflarla ilgilidir. Bu vakıflarda vakfi tesis eden şahıslar, vakfettikleri mallardan kimin, nasıl yararlanacağı hakkında bilgi verdikten sonra nesilleri tükendiğinde, bu malların Hameyn vakıflarına dahil olması belirtilmektedirler. 13 Şevval 995/16 Eylül 1587 tarihli 1 numaralı belgede: “Merhum Abdullah Aceminin zevcesi Ülfet bint Musa ve Raziye bint Abdülkerim adlı kadınlar mahkemeye gelerek Halep’in Şeriatlı Mahallesi’ndeki evi ve müştemilatını Raziye hayatı müddeti boyunca ve sonra evladı ve zürriyeti üzerine vakf etti. Ailenin neslinin sona ermesinden sonra Hameyn-i Şerifeyn’e vakıf olunması, Raziye’nin ve onun ölümünden sonra neslinden gelen en büyük evladının vakıf nazırı olması, Hacı Şahab bin Ömer’in gerekirse azl edilebilmesi şartıyla vakıf mütevellisi olması tescil edildi. Vakfedenler vakıftan vazgeçtiler, müteveli buna itiraz etti, kadı vakfın geçerliliğine hükmetti” şeklinde geçmektedir. Diğer zürri vakıflarda benzer şekilde kayıtlarda yer almaktadır.

İncelediğimiz belgelerde vakfedilen gayrimenkullerde değişikliğin mümkün olduğu görülmektedir. Bu konu İslam âleminde en çok tartışılan ve en fazla istismar edilen bir konudur. Maliki, Şafii ve Ca’feri mezhebine mensup hukukçular değişikliğin tamamen aleyhinde bulunmuşlar, Hanbelî mensup hukukçular ise, sadece zaruret hallerinde istibdalin lehine görüş beyan etmişlerdir. Vakfın istibdali konusunda en müsamahalı mezhep ise hanefi mezhebidir⁸⁶. Halep’te bu konuda değişikliğin yapılabildiğini görmekteyiz. Şevval 995 (Eylül 1587) tarihli bir belgede Halep’teki Nakşibendî Medresesinin vakfi mütevellisi Maraşlı oğlu diye meşhur Ali b. Âlim Muhammed, Dâhil-i Babun Neyreb Mahallesi Cirm Evsed’deki

⁷⁶ Belge: 181.

⁷⁷ Belge: 186.

⁷⁸ Belge: 194.

⁷⁹ Belge: 267.

⁸⁰ Belge: 333.

⁸¹ Belge: 374.

⁸² Belge: 387.

⁸³ Belge: 457.

⁸⁴ Belge: 57.

⁸⁵ Belge: Numarasız s.44

⁸⁶ Nazif Öztürk, *Vakıf Müessesesi*, Ankara 1995, s.267.

vakfındükkanı atıl olduğu için, bu dükkanı Beradiye çarşısındaki Samireddin Beğ'in mülkündeki dükkanla değiştirdi ve Hâkim değiştirmenin sıhhatine hükmetmiştir⁸⁷.

İslam hukukunda vakıf işlerinin idaresi için velâyet ve Osmanlı hukukunda ise yine aynı kökten gelen tevliyet tabirleri kullanılmaktadır. Velâyet kelimesi umumi bir tabirdir. Tevliyet tabiri ise vakfa has bir tabirdir. Vakfın idaresini üstlenen yani tevliyet (velâyet) hakkını elinde bulunduran şahsa ise mütevellî denir⁸⁸. Vakfın mütevellîsi olmak için sultan beratı gerekmektedir. Bu berat olmayınca vakıf mütevellîsi olmak mümkün değildi. 23 Şevval 995 (26 Eylül 1587) tarihli bir belgede Muhammed b. Muhammed Eli'madi Halep Defterdarı Yahya Efendi tarafından getirdiği tezkire ile Halep Kûli Camiine, elinde sultani berat olan Şeyh İbrahim'in yerine vakıf mütevellîsi olmak istedi. Fakat Kadı vakıf mütevellîsi olmak için sultani berat gerektiğini bildirdi⁸⁹. İkinci örnek; 13 Şevval 995 (16 Eylül 1587) Mevlana Hâkim, Taç Şeref bint Ahmet'e vekilinin elinde olan sultan beratıyla Dedesi İzzeddin'in vakfının mütevellîliğine ve vakıf işlerine başlamasına izin verdi⁹⁰.

Aynı zamanda mütevellî vakfın hakkında kusur ederse veya vakfın işine bakmayınca, kadı şahitlerin şahadetiyle onu azletmektedir. Örnek; 22 Şevval 995 (25 Eylül 1587) tarihte kadı, Şahabeddin b. Yusuf vakfında hak sahibi Hacı Şahap b. Yusuf, Ahmet b. Ebu Bekir, Ahmet Ar'ud, Mansur b. Muhammed ve diğerleri "vakfın mütevellîsi İsmail b. Cemaleddin vakfın hizmetinde kusur ettiğini ve burada olmadığını" bildirdikleri için İsmail'in yerine Hasan b. Mari'yi atamış, bu vakıfdaki işine başlamasına izin vermiştir⁹¹.

Mütevellîlik ücretine baktığımızda, incelediğimiz belgelere göre ücret günlük bir Osmanî idi. Zilkade 995 (Ekim 1587) tarihinde Dâhil-i Bab-ı Antakya Mahallesi EdderekMescidi Vakfına sultan beratıyla ve günlük bir Osmanî ücretle Emir İzzeddin mütevellî olmuştur⁹².

Vakıf için gerekli tamirat gerekince bu tamirat kadıdan izin aldıktan sonra vakfın mütevellîsi tarafından yaptırılmaktadır. Ayrıca vakfın mütevellîsi tarafından vakıf kiraya verilmekte, ücreti ve mahsulü alınmakta, borcu ödenmektedir.3 Zilkade 995 (5 Ekim 1587) tarihli bir belgede Kadı, Hacı Halil bin Muhammed Kattan,

⁸⁷ Belge: 15.

⁸⁸ Ahmet Akgündüz, *Vakıf Müessesesi*, İstanbul 1996, s.297-298.

⁸⁹ Belge:36.

⁹⁰ Belge:47.

⁹¹ Belge:65.

⁹² Belge:325.

Kasım bin Selama, İbrahim bin Karabaş ve diğerlerinin bildirmesiyle Muhammed Haznedarı vakfının mütevellisi Seyyid Nasıreddin bin Muhammed Tıbbı'nın vakfın damının tamiri ve bu tamirin vakıf gelirlerinden ödenmesine izin vermiştir⁹³.

24 Zilhicce 995 (25 Ekim 1587) tarihte Altınboğa vakfının önceki mütevellisi Şeyh İbrahim b. Ebu Bekir, mütevelliyken Azez kazası Merdğin köyünün, Cebul kazası Da'ur köyünün 994 senesinin mahsulünün vaciplerinden ve Dâhil Bab-ı Neyreb'teki kahvenin 3 aylık ücretinin 64 dinarını teslim aldığını ikrar etmiştir⁹⁴.

21 Şevval 995 (24 Eylül 1587) tarihte Fethullah, Habibullah b. Muhammed'ten vakfa ait Eriha Nahiyesi Nacli El-samre mezrasındaki 15 kırat araziye 30 dinarı peşin olmak üzere toplam 35 dinara kiraladığını ikrar etmiştir⁹⁵.

Vakıf, özel menfaat için satılamaz. Ancak vakıf menfaati için satılabilmektedir. Örneğin; 16 Zilkade 995 (17 Ekim 1587)tarihinde Fadlulaziz, Halime, Nefise ve Leyla'nın vekili ve babaları olan Hacı Zeynelabidin ve Gülsüm bint Ebu Bekir'in oğlu ve vekili olan Hacı Mahmut b. Ömer, Hüseyin Bey b. Canpolat'a Dâhil Bab-ı Nasr mahallesindeki harap evi peşin 55 dinara sattıklarını ikrar ettiler. Daha sonra kadı, şahitlerin şahadetiyle evin bozuk olduğunu ve evin vekâlet edilenlerin dedelerinin vakfının içinde olduğu, evin parasıyla vakıf için evin parasının değerinde başka bir şey almak lazım geldiğine karar vermiştir⁹⁶.

1.2. Kiralar

Daha çok dünyevî karşılıklar için kullanılan ücret ve uhrevî karşılıklar için kullanılan ecir kelimeleriyle eş anlamlı olan icâr, sözlükte "iş karşılığı verilen şey, amelin ivazı" demektir. Bununla birlikte daha yaygın biçimde "kiralamak" anlamında masdar olarak da kullanılır. İcârenin tarifinden hareketle, "Ayn menfaatinin ivazlı temlikidir" şeklinde tanımlanabilen kira akdi, gayrimenkul ve menkul eşyanın kullanımın ücret karşılığında başkasına devretme sonucunu doğuran bir akiddir⁹⁷.

İncelediğimiz sicillerde kiralarla ilgili 30 civarında kayıt bulunmaktadır. Bu kayıtları üç grup altında sınıflandırabilmekteyiz. 1-Ev kirası 2- İş yeri kirası (değirmen, dükkanve han) 3-Arazi kirası.

⁹³Belge:134.

⁹⁴Belge:474.

⁹⁵Belge:30.

⁹⁶Belge:272.

⁹⁷ Ali Bardakoğlu, "İcare", *TDVİA*, C.XXI, İstanbul 2000, s.379.

Belgelerde karşılaştığımız en yüksek kiralı ev yıllık 40 dinara kiralanmıştır⁹⁸. 5 Zilhicce 995 (6 Kasım 1587) tarihinde Ferafira mahallesinde bulunan ev yıllık 40 dinardan, 6 seneliğine kiraya verilmiştir.

En düşük kira fiyatı olan ev Bendere mahallesinde bulunmaktadır. Bu evin seneliği 5 dinara kiraya verilmiştir⁹⁹. Diğer evler, Bahsita mahallesinde seneliği 20 dinara, Biza mahallesinde seneliği 9 dinara, Beyada mahallesinde seneliği 10 dinara ve Yahudi mahallesinde 25 dinar(4,75 kıratını 5 dinar)a kiraya verilmiştir¹⁰⁰.

İş yerleri ile ilgili olarak değirmen, dükkanve hanlara ait kiralarda bilgileri bulunmaktadır.En yüksek ücretle kiralanmış değirmen Zahir-i Halep'te seneliği 300 dinara verilen değirmendir¹⁰¹. Cebel-i Sem'an nahiyesindeki 3 taş sağlam ve bir taşbozukdeğirmen ise seneliği 200 dinara kiraya verilmiştir¹⁰².

Dükkan kiralaları ile ilgili üç adet belge bulunmaktadır. 3 Zilkade 995 (5 Ekim 1587) tarihinde Nasır b. Mansur, Hacı Ebu Bekir b. Alâeddin'den Dâhil-i Bab-ı Antakya mahallesindeki dükkanın huluvv-ül örfisini¹⁰³ senelik 12 dinara kiralamıştır¹⁰⁴. 18 Zilhicce 995 (19 Kasım 1587) tarihli bir belgede Emineddin b. Zeyneddin b. Cemal, Ahmet b. Cemal'a Zekeriya çarşısındaki dükkanın huluvv-ül örfisini 3 seneliğine peşin 27 dinara kiraya vermiştir¹⁰⁵.İncelediğimiz kayıtlarda han kirası ile ilgili sadece bir belge vardır.13 Şevval 995 (15 Ekim 1587) tarihinde Ahmet b. Yusuf Elhamevi, Havace Mansur vakfının mütevellisinden vakfın Haric-i Bab-ı Antakya'da sahip olduğu hanın 1/4'ünü hissesini kiralamış. Aynı hanın 3/4 hissesini ise sahibi Hacı Derviş'ten kiralamıştır. Günlük 8 kıt'aya 3 yıl müddetle kiralanmış hanın gelirlerinden günlük 2 kıt'a vakfa, 6 kıt'a Hacı Derviş'e

⁹⁸Belge:367.

⁹⁹Belge:434.

¹⁰⁰Belge: 2, 185, 205, 358.

¹⁰¹ Zilhicce başında 995 (Kasım 1587)Şebib b. Ali, Zahir-i Halep'teki Abdullah b. Şahab'dan bir sene müddetle değirmeni 300 dinara kiralamıştır. Peşin 50 dinar, 10 dinar en yakın zamanda ve kalanı= her ay 20 dinar olmak üzere 240 dinara kiralamış ve Hacı Hatab b. Ömer gelip Şebib'e kefil olmuştur. Belge: 378.

¹⁰² Zilkade başında 995 (Ekim 1587) Muhammed b. Muhammed, Kara Sankur'un vakfının mütevellisi olan Hasan b. Yusuf'tan Cebel-i Sem'an nahiyesindeki 3 taş ve bozuk bir taş kapsayan değirmeni senelik 200 dinara kiralamıştır. Belge: 298.

¹⁰³ Vakıflara ait harap olmuş bina ve araziler, kiracılar tarafından büyük masraflar yapılarak yeniden inşa veya tamir edilmektedir. Şahıslar yapmış oldukları masraflar karşılığında dükkanlar üzerinde huluvv-ül örfisinvvül-örfi denilen bir hakka sahip olmaktadır ki, bu hak başkalarına kiraya verilebilmekte ve satılabilmektedir. İmar ve inşa edilen dükkanın arazisi vakfa ait olmaya devam etmekle beraber, yapılan masraftan dolayı kiracı durumunda bulunan şahıs dükkan üzerinde süreklilik gösteren haklarını başka bir şahsa kiraya verebilmektedir. Ahmet Akgündüz, *a.g.e*, 1996, s.501-503.

¹⁰⁴ Belge: 294.

¹⁰⁵ Belge: 420.

ödenecektir¹⁰⁶. 13 Zilhicce 995 (14 Kasım 1587) tarihinde Suveyka mahallesindeki Şeyh Ali mescidi vakfının mütevellisi Muhammed b. Kasım, vakfın dükkanında oturan usta Seyif b. Zeyneddin'den 2 senelik dükkanın ücreti 6 dinarı teslim aldığı ikrar etmiştir¹⁰⁷.

Arazi kiralarda tarla ve üretilen mahsulden yararlanma hakkının kiraya verilmesi ile ilgili kayıtlar bulunmaktadır. 21 Şevval 995 (24 Eylül 1587) tarihinde Fethullah, Habibullah b. Muhammed'ten vakfa ait Eriha Nahiyesi Nacli El-samre mezrasındaki 15 kırat araziye 30 dinarı peşin olmak üzere toplam 35 dinara kiraladığını ikrar etmiştir¹⁰⁸.

20 Zilkade 995 (22 Ekim 1587) tarihinde Bağdatlı Havace Mansur, Hameyn Şerifeyn vakfının mütevellisi olan Abdullah b. Mahmut'tan Eriha kazasındaki vakfın arazisindeki saman ve sapını 390 dinara, 190 dinarı peşin kalanını vadeli olarak kiralamıştır¹⁰⁹.

Bazen kira bedeli olarak mal olarak da ödenebilmektedir. 23 Zilhicce 995 (24 Kasım 1587) tarihli belgede dedesinin vakfının mütevellisi İhsan bint Mahmut'un eşi ve vekili olan Kemaleddin b. Yahya'dan, kiracılar Ramazan b. Muhammed ve Hacı Musa b. Mursi, Sandal Ağa b. Abdullah, Dilkaya mezrasındaki 16 feddanlık araziye yıllık 5 mekuk buğday ücreti ile 4 seneliğine kiralamışlardır¹¹⁰.

Belgelerde kira bedelinin artırılması halinde önceki kiranın iptal edilerek fazla ücret verene kiralama yapılabildiği görülmektedir. Örneğin; 27 Şevval 995 (30 Eylül 1587) tarihinde Sandal Ağa Cemaatinden Ali b. Abdullah, Hameyn-i Şerifeyn vakfının mütevellisi olan Hüseyin b. Muhammed'den vâkfa ait üzüm bağını 120 dinara kiraladıktan sonra, Yusuf b. Ferhud, 5 dinar ziyade verdiği için bağ ona kiraya verilmiştir¹¹¹.

Ayrıca bir şey kiralandıktan sonra kiralama işinde vazgeçmenin de mümkün olduğunu görülmektedir. Örneğin; 21 Şevval 995 (24 Eylül 1587) tarihinde Muhammed Çelebi b. Muhammed Canbeğ, Cebul Nahiyesi Fa'vura Mezrasını Âltın Boğa Camiinin eski mütevellisinden kiralamış, ancak kiralama işinden vazgeçince yeni

¹⁰⁶ Belge: 42.

¹⁰⁷ Belge: 457.

¹⁰⁸ Belge: 30.

¹⁰⁹ Belge: 236.

¹¹⁰ Belge: 458.

¹¹¹ Belge: 76.

mütevelli Molla İbrahim b. Ebu Bekir'den icar için ödediği 40 dinarı geri teslim almıştır¹¹².

1.3. Kefalet

Kefalet, bir hakkın güvenceye bağlanması amacıyla bir kimsenin asıl borçlunun alacaklı karşısındaki sorumluluğunakatılması veya birinin tesliminiüstlenmesi anlamında fıkıh terimidir¹¹³. Bu yönüyle tarif edilen teriminin, mala kefalet (El- kefalet bi'l-mâl) ve şahsa kefalet (El-kefalet bi'n-nefs) olmak üzere iki çeşidi olduğu İslam fakihlerince bildirilmektedir¹¹⁴.

Belgelerden 11 tanesi kefalet ile ilgilidir. Bu belgeler şahıslara ve borçlarayönelik kefaletlerdir. Örneğin; Zilhicce sonu 995 (Kasım 1587) tarihli bir belgede Hacı Ebu Bekir b. Hacı Halife ve Hacı Yasin b. Mahmut, İbrahim b. Mahmut'un vefat eden tercüman Osman Ağa b. Abdurahman'a deyn-i şer'iden kaynaklanan 120 dinar borcu olduğu için O'na kefil olduklarını ikrar etmişlerdir¹¹⁵. Ancak bazı davalarda kefil olan kefil olduğunu inkâr etmektedir. Bazen de davacıdan iddiasını ispat etmesi istenmektedir. Örneğin; 16 Zilkade 995(17 Ekim 1587) Hacı Mahmut bin Mustafa El İmadi, Serminli Hasan bin Ömer'in her sekiz Süleymaniye şahiyyesi bir dinar hesabıyla 1300 dinar borcu olduğunu ve ona Hacı Ahmet bin Yayha'nın kefil olduğunu iddia etti ve hakkını istedi. Hacı Ahmet bin Yayha kefil olduğunu inkâr etti ve davacı şahitlerini getirerek Yahya'nın kefaletini ispat etti. Serminli Hasan bin Ömer asıl meblağın 650 dinar olduğunu ve sadece 320 dinar borcu kaldığını söyledi¹¹⁶.

1.4. Köleve Cariyeler

Türkçe'de köleden başka kul, bende, halayık, esir ve "kadın köle" anlamında câriye, odalık; Farsça'da bende, gulâm, kadın köle için kenîz; Arapça'da abd, ra-kik, memlûk, gulâm, rakabe, vasıf, milkü'l-yemîn ve kadın köleler için mem-lûke, vasîfe, câriye, eme ve gurre kelimeleri kullanılmıştır. Belirli dönemlerde memlûkün daha ziyade beyaz, abdin ise zenci köleler için kullanıldığına rastlanmaktadır. İspanya'da siyah köleler için hadim kelimesi tercih edilmiştir¹¹⁷.

¹¹²Belge: 75.

¹¹³ H. Yunus Apaydın, "Kefalet", *TDVİA*, C.XXV, İstanbul 2000, s.168.

¹¹⁴Osman Kaşıkçı, *İslam ve Osmanlı Hukukunda Mecelle*, İstanbul 1997, s.285

¹¹⁵Belge: 467.

¹¹⁶Belge: 254.

¹¹⁷ M. Akif Aydın ve Muhammed Hamidullah, "Köle", *TDVİA*, C.XXVI, Ankara 2002, s.237.

Osmanlılar'da kelime olarak esir ve köle arasında belirleyici bir ayırım bulunmaz, hür olmayan kimseler her iki kavramla da anılır. Kölelik daha sonra savaş esiri olmaksızın Afrika'dan, Kafkaslar'dan ve Kuzey steplerinden getirilip esir pazarlarında satılan kimseleri niteleyen bir kavram haline de gelmiştir¹¹⁸.

Köle ile ilgili belgelerin sayısı 22 olup bu belgelerin çoğunda ecir ve sevap karşılığında köle azadından bahsedilmektedir. Örneğin; 10 Zilkade 995 (11 Ekim 1587) tarihinde Ali Çelebi b. Abdulkadir, Rasulullah'ın kim mümin bir köle azad ederse Allah onun azalarını cehennem ateşinden azad eder sözüyle amel etmek, ecir ve sevaplarını kazanmak amacıyla uzun boylu ve kumral sakallı Hacı Kasım b. Abdullah isimli kölesini azat etmiştir¹¹⁹.

Yine belgelerde görülmektedir ki köleler bir şartı yerine getirmek kaydıyla azad edilmelerinin önünün açık olduğu hatta şartı tam yerine getirmeseler bile diğer seçeneklerle hürriyetlerine kavuştuğu görülmektedir. Örneğin; 28 Şevval 995 (1 Ekim 1587) tarihinde Belkis bin Hacı Bekr'in vekili olan kocası Hasan bin İbrahim, müvekkili adına Rus kölesi Rıdvan bin Abdullah'ın 200 seraser kumaş dokuması şartıyla serbest bırakması hususunda anlaşmışlar, köle 115 kumaş dokuduktan sonra 50 dinar da para vermiş ve hürriyetine kavuşmuştur¹²⁰.

Köleler bir taraftan hürriyetlerine kavuşturulurken, diğer taraftan da hür insanların köleleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. 28 Şevval 995 (1 Ekim 1587) tarihinde Hasan Çavuş bin Muhammed ve Kemal bin Ebubekir Sabbağ, köle satıcısı olan Mustafa bin Hüseyin'in Darendede beldesinde Süleyman bin Berri'ye 122 dinara Uluf Ayni bint Abdullah adlı beyaz cariye sattığına şahit olmuşlardır. Ancak satılan cariye'nin gerçek adının Nefise bint Seyyid Ali olduğu ve asla köle olmadıkları ortaya çıkmıştır. Kadı bunun üzere cariye'nin hürriyetine kavuşturulmasına ve Berri bin Süleyman'ın parasının geri verilmesine karar vermiştir¹²¹.

Kölelerin kaçtıkları ve yakalandıkları da görülmektedir. 17 Zilhicce 995 (18 Kasım 1587) tarihinde Yusuf Bölükbaşı bin Ali ve Numan bin Şeyh Yusuf, kaçak köleye el koyan Subaşı'nın vekili Hacı Mansur bin Ömer El-kaley'in huzurunda sakalsız, uzun boylu, siyah gözlü, sol kolunda 3 dağlama olan Habeşi köle Ahmet bin

¹¹⁸ Nihat Engin, "Köle", *TDVİA*, C.XXVI, Ankara 2002, s.246.

¹¹⁹ Belge: 228.

¹²⁰ Belge: 98.

¹²¹ Belge: 112.

Abdullah'ın Dımaşık'ta Behram Beğ bin Zaim Ali'ye ait olduğuna şahitlik yapmışlardır¹²².

Köle ve cariyeye satışları ile ilgili 3 belge bulunmaktadır. Cariyeler 40 ve 58 dinara, bir köle ise 130 dinara satılmıştır. Satışlarda köle ve cariyelerin kişisel özellikleri etkili olmuştur. 23 Şevval 995 (26 Eylül 1587) tarihinde Ömer Çelebi b. Osman, Muhammed b. İbrahim'den siyah cariyeye Can bint Abdullah 58 dinara,¹²³24 Zilkade 995 (25 Ekim 1587) tarihinde Ahmet b. Hacı Muhammed, Kasım b. Ali'ye siyah cariyeyi 40 dinara satmıştır¹²⁴.25 Zilkade 995 (26 Ekim 1587) tarihinde Antepli Hasan b. Ali ve Hacı Muhammed b. Mahmut, Bab-ı Alî çavuşlarından hasım olan Lütfi Çavuş'un huzurunda Hacı Hasan b. Süker'in satıcı Cuma'dan küçük ve beyaz köle Kan'an b. Abdullah'ı peşin 130 dinara satın aldığına şahit olmuşlardır¹²⁵.

1.5. Ev Satışları

Halepteki evler içeriye açık, dışarıya kapalıdır. Avlu, evin omurgası sayılmaktadır. Bu bina tarzı, çok eskiden beri yaygın bir uygulamadır. Eski Halep semtlerinde en çok kullanılan tarzıdır. Avlu, Halep evinin çekirdeğidir ve etrafında odalar bir veya iki kat şeklinde yükselmektedir. Eski Arap evlerinin dışarıya açılan pencereleri yoktur. Avluya giden hol ise içeridekilerin görünmelerini engellemek için genelde eğik "L" harfi şeklinde olur. Gelen yabancı misafirlerin, ev sahibinin mahremine görmemesi için mimar, ailenin oturduğu kısmı misafirhaneden ayırmıştır. Evin genişliği ve büyüklüğü ev sahibinin maddi durumuna bağlıdır. Bazılarının bodrum şeklinde yer altında odaları mevcuttur. Bazı evlerde ise hizmet için ayrı avlu bulunmaktadır. Evlerin alanı ortalama 900 m² dir ve üç avlusu vardır. Birincisi misafirleri ağırlamak için (misafirhane selamlık), ikincisi aile için (haremlik), üçüncüsü ise hizmet görenler içindir. Halep evlerindeki odaların, mutfak ve banyo hariç olmak üzere, belli bir görevi yoktur. Oturna odası bazen yatak odası olarak kullanılabilir¹²⁶.

İncelediğimiz belgelerin 50'adeti ev satışı ile ilgilidir. Bu belgelerde evlerin çoğu avlu, bahçe, mutfak, kuyu, iraki oda, kubbe ve eyvan içermektedir. En yüksek

¹²²Belge: 419.

¹²³Belge: 87.

¹²⁴Belge: 278.

¹²⁵Belge: 318.

¹²⁶Ahmet Özpays vd., *Halep'te Adım Adım Osmanlı'nın izinde*, Gaziantep 2010, s.613.

fiyata satılan ev Cellum mahallesindeki Osman Ağa'nın evidir. Bu ev 995 Zilhicce sonunda (Aralık 1587) 815 dinara satılmıştır¹²⁷.

Bab-ı Kınnesrinve Cubeyl mahallelerinde Şevval 995 (Eylül 1587) tarihinde 600 dinar gibi yüksek fiyatlarla ev satılmıştır. Bab-ı Kınnesrin mahallesinde Havace Abdulcelil b. Muhammed, alacağına karşılık Abdullatif b. Şahabeddin yetimlerinin vasisi olan Abdülkerim'den oturma eşyalı oda, kıblesinde eyvan ve açık bahçesi olan evi ve müştemilatını şahitlerin huzurunda 600 dinara ve yetimlerin menfaatine olacak şekilde satın almıştır¹²⁸. Yahya Çelebi b. Havace Muhammed, oğlu Nurullah'a Cubeyl mahallesindeki evi ve müştemilatını 600 dinara sattığını ikrar etmiştir¹²⁹.

En düşük fiyatlı ev Beriyyet El-fırın mahallesinde satılmıştır. Bu ev 18 Zilkade 995 (20 Ekim 1587) tarihinde 17 dinara satılmıştır. Hacı Hüseyin b. Derviş ve Halime bint Şemseddin, Hacı Hüseyin Hacı Abdulkadir b. Muhammed Sehman'dan Beriyyet El-Fırın mahallesindeki evini 17 dinara satın aldıklarını ikrar etmişlerdir¹³⁰. Diğer evlerin fiyatı 30-450 dinar arasında bulunmaktadır. Bu evler Zahir-i Bab-u Nasr, Beyada, Cubeyl, Ferafira, Oğulbeğ, Muhammed Beğ, Bahsita, Dâhili Babun-nasrve Cellum mahallelerinde bulunmaktadır. Satılan 50 adet evin fiyat ortalaması 166 dinar olmuştur.

1.6. Evlenme ve Boşanma İşlemleri

Evlilik deyince ilk aklımıza gelen husus mehirdir. Evlilik sırasında erkek tarafından bizzat kıza verilen paraya mehir adı verilmektedir¹³¹. Mehr-i muaccel; Erkeğin nikâh sırasında peşin olarak vermesi kararlaştırılan mehir hakkında kullanılır. Mehr-i müeccel ise erkeğin kadına peşin olmayarak sonra vermeyi vaad ettiği mehirdir. Ölüm ve boşanma mehr-i müecceli, mehr-i muaccel kılar¹³².

Evlenme sırasında erkeğin kız tarafına belirli bir para yahut mal verme uygulamasının muhtelif din vekültürlerde de oldukça eski bir geçmişi vardır. İslam hukukunda nikâh kıyılması esnasında genelde taraflarına ödenecek mehrin miktarı ve ödeme şekli hususunda anlaşılır; bu anlaşma nikâh akdinin yazılı olduğu

¹²⁷ Elkuhl oğlu diye maşhur olan Ahmet bin Abdullah, Emir Süleyman Beğ'in temsilcisi Ömer kethüda, Bab-ı Alî kapıcılarında Muhammed Ağa ve Bir Ali'nin bilmesiyle ve sultan emriyle defterdar Yahya Efendi'den Cellum mahallesindeki vefat eden Osman Ağa bin Abdurrahman'ın evini peşin 815 dinara satın aldığını ikrar etmiştir. Para, Hazine-i Amireye teslim edilmiştir. Belge: 455.

¹²⁸ Belge: 115.

¹²⁹ Belge: 126.

¹³⁰ Belge: 226.

¹³¹ Mehmet İpçioğlu, *Konya Şer'îye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Ankara 2001, s.17.

¹³² Pakalın, *a.g.e.*, s.444.

durumlarda nikâh belgesinde yer alır. Kitap ve sünnette mehir ödemenin gerekliliği hususundadırulmuş olsa bile hukukçuların çoğu mehrin nikâhın şartlarından değil sonuçlarından olduğunu kabul eder. Hatta mehir verilmeyeceği şart koşulsa bile nikâh geçerli sayılır¹³³.

Mehir bütünüyle kadının malıdır, ailesine değil kendisine verilir. Onda dilediği gibi tasarruf edebilir. Evlenecek kadın ve yakınları mehir karşılığında bir çeyiz hazırlamak mecburiyetinde değildir. Mehrin nikâhla mutlak ödenmesi gerekmez. Zifaf olması ödenmesini zorunlu hale getirir. Zifaf olmadan boşanmadurumunda kadına mehrin yarısı ödenir. Buluş muhayyerliği veya velinin kefaet sebebi ile nikâhı feshettirmesi mehr ödenmesi gerekmez. Ayrıca Kadına nisbetle erkeğedaha geniş boşama imkânın verildiği islam hukukunda mehrin özellikle müeccel mehrin yüksek tutulması boşama hakkının kötüye kullanılmasına önemli ölçüde engel olduğu ve evli kadına belirli bir ekonomik güvence ve bağımsızlıksağlama amacına hizmet ettiği de söylenebilir¹³⁴.

Mehrin yarısı mehr-i muaccel, yarısı da mehr-i müeccel olarak ödendiği incelediğimiz belgelerde görülmektedir. Örneğin; 7 Zilkade 995 (9 Ekim 1587) tarihinde Osman b. Havace Ahmet ve İbrahim b. Cemaleddin Elhaşimi, Selma bint Ahmet'in matuku olan Rus kadın Yasemin bint Abdullah'a yarısı muaccel(peşin) yarısı müeccel(sonradan ödenecek) 40 dinar mehirle Rus Pervana b. Abdullah'la kendisini evlendirmek ve nikâh kıymak için Ömer b. İbrahim'i vekil tayin ettiğine şahit olmuşlardır¹³⁵. Belgelerde en yüksek ödenen mehir, 12 Zilhicce 995 (13 Kasım 1587) tarihinde Ahmet b. Zeyneddin'in Taceddin'den mehr-i muaccel olarak teslim aldığı 125 dinar mehirdir¹³⁶. Endüşük ödenen toplam mehir miktarı 15 dinardır¹³⁷. Belgelerde yer alan 15 adet mehr-i müeccelin ortalaması 27 dinardır. Mehrin yarısı muaccel ve yarısı müeccel iki kısım olduğundan dolayı bu rakamı ikiyle çarpmalıyız. İncelediğimiz belgelere göre Halep'te mehri-i muaccel ve mehr-i müeccelin toplamının 54 dinar civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Kadın vefat ederse en yakın akrabaları(mirasçılar), ödenmemişse mehrini kocasından isteyebilmektedir. Örneğin; 15 Ramazan 995 (19 Ağustos 1587) tarihinde

¹³³ M. Akif Aydın, "Mehir", *TDVİA*, C.XXVIII, Ankara. 2003, s.389-390.

¹³⁴ Aydın, *a.g.e.*, s. 389 – 390.

¹³⁵ Belge: 199.

¹³⁶ Belge: 394.

¹³⁷ Sitülmüna bint Cemaleddin, kendisini boşayan Ahmet b. Şeyh Matuk'un 7,5 dinar mehr-i müeccel borcu olduğunu iddia etti. Davalı ödediğini söyledi, davacı kabul etmedi. Şahitler, davacının önce 4,5 dinar, sonra 3 dinar olmak üzere toplam 7,5 dinar mehr-i müeccel aldığına şahadet etmişlerdir. Belge: 347. Tarih: Zilkade sonu 995 (1 Kasım 1587).

Azez Nahiyesi Tel Ramad Köyünden Yunus b. Ramazan'in vefat eden zevcesi Ferah bint Hacı Muhammed'in anası Halime bint Ahmet, kızının mehrinden 55 dinar hissesi olduğunu iddia etti ve kızının eşinden alacağı istedi. Davalı mehrin 40 dinar olduğunu ve davacıya değeri 10 dinar olan ipek bir gömlek ve 10 şünbül buğday verdiğini söyledi. Davacı bunu red etmiştir¹³⁸. Hatta bir kayıtda Uluk bint Zeynelabidin, 20 sene önce vefat eden annesinin 30 dinar mehr-i muahhar(sonradan ödenen) alacağını istemiştir. Ancak kadı, zaman aşımı olduğu için davanın mahkemede görülmeyeceğini belirtmiştir¹³⁹.

Bazen mehir karşılığında ev ve çeşitli gayrimenkuller ödenebilmektedir.Örneğin; 29 Şevval 995 (2 Ekim 1587) İki kız kardeş Ferah ve Âmine bint Kasım, Tüccar bint Ahmet ve kız kardeşi Huvanda, kendilerine miras bırakan Hacı Kasım'ın hayatında eşi Fatma bint Ömer'in mehrinin 25 dinarını karşılamak için Dâhil Babül-makam mahallesindeki iraki evini verdiğini ikrar etmişlerdir¹⁴⁰.

Ailede boşanma ve anlaşmazlıklar yaşanmaya başlayınca nafaka gündeme gelmektedir. Nafaka, aile hukuku veya mülkiyet ilişkisinden doğan bakım yükümlülüğü ve bu kapsamda yapılan harcamalar anlamında fıkıh terimidir. Sözlükte nafaka kelimesi “harcamak, tüketmek” anlamındaki infak masdarından türetilmiş olup “azık, ihtiyaçların karşılanması maksadıyla harcanan para vb. maddi değerler” manasına gelmektedir¹⁴¹.

Kadın zengin de olsa, hatta bir işte çalışıyor bile olsa (kocanın rızasıyla) evin masraflarına katılmak zorunda değildir. Kocanın nafaka mükellefiyetinin içine mesken, yiyecek, giyecek, tıbbi tedavi ve ilaçlar ile gerekli olduğu takdirde hizmetçi masrafları girmektedir. Koca, nafaka mükellefiyetini yerine getirmediği takdirde kadın mahkemeye başvurarak onu zorlayabileceği gibi, koca nafakayı ödememekte ısrarcı olursa kadı mallarını satırıp borcunu ödemek veya bir müddet kocayı hapsedmek hakkına sahiptir. Eğer koca, güç yetirmediği için veya gaipliği sebebiyle nafaka mükellefiyetini yerine getiremiyorsa bu takdirde kadı bir nafaka tayin eder ve kadına kocası adına borç alma yetkisi verebilir. Osmanlı Devleti'nde koca, nafaka mükellefiyetini mutlaka yerine getirmek zorundadır. Örneğin; 26 Şevval 995 (29 Eylül 1587) tarihinde Bedir Eşü'vür bint Cemal'a Mekke Mükermeye'ye giden kocası

¹³⁸Belge: 127.

¹³⁹Belge: 418. Tarih: 15 Zilhicce 995/16 Kasım 1587.

¹⁴⁰Belge: 145.

¹⁴¹ Celal Erbay. “Nafaka”, *TDVİA*, C.XXXII, İstanbul 2006. s.282.

Hacı Zeyneddin b. Ramazan'dan her gün için, nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere Hâkim 2kıt'a (gümüş) nafaka verilmesine hükmetmiştir¹⁴².

Başka bir kayıta 20 Şevval 995 (23 Eylül 1587) tarihinde boşanan Huriye bint Burhan vasiliği altında olan Fahrüş-şeref bint Hüseyin b. Alimüddin'e her gün için, nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere Hâkim 2kıt'agümüüş nafaka verilmesine hükmetmiştir ve Hüseyin b. Alimüddin adına borç almaya izin vermiştir¹⁴³.

22 Şevval 995 (25 Eylül 1587) tarihinde Kadı, Rumiya bint Hasan ve çocuklarına, eşi Şeyh Muhammed b. Abu Bekir'in her gün için giyim ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere 1 Şahi Süleymani nafaka verilmesine hükmetmiştir¹⁴⁴. Hatta Hanefi Mezhebi dışındaki mezheplere göre nafaka borcunu yerine getirmemek kadın tarafından boşanma sebebi olarak ileri sürülebilir¹⁴⁵.

Gayrimüslimlerde de Müslümanlardaki gibi koca, karısına nafaka vermekteve nafaka işlemleri mahkemede kaydedilmektedir.Örneğin; 14 Zilhicce 995(15 Kasım 1587) tarihli bir belgede Yahudî Hana bint Hatar Essefa, kendisini boşayan Yahudî Evs b. Yahnun'dan hakkı, ne davası ve ne de nafakası kalmadığını ikrar etmiştir¹⁴⁶.

Başka bir kayıta 18 Şevval 995 (21 Eylül 1587) tarihinde Kadı, Nasranî kadın Hatun bint Marlas'a mecliste eşi olan Nasranî Behram b. Evdis'ten her gün için, nafakası ve sair ihtiyaçlarını karşılamak üzere 4Osmanî hükmetmiştir¹⁴⁷.

İslam hukukunda boşanma(talak) kocanın tek taraflı irade beyanıyla evlilik birliğine son vermesidir. Erkeğe talak hakkının verildiği,Kur'an'da çeşitli ayetlerde kocanın boşamasından söz edilerek ifade edilmiştir. Boşanmayı gerçekleştiren koca iddet nafakasını ve kadının mehr-i müeccelini ödemek zorundadır. Sebepsiz boşanmalar dinen hoş görülmemekle birlikte koca, talak için bir sebep ileri sürmek mecburiyetinde değildir. Öte yandan tek tafralı bir işlem olması dolayısıyla talakın geçerli olabilmesi için hâkimin kararına da ihtiyaç yoktur¹⁴⁸. 19 Şevval 995 (22 Eylül 1587) tarihinde Ahmet b. Şeyh Ahmet El-imam, mecliste olan eski zevcesi

¹⁴²Belge: 90.

¹⁴³Belge: 59.

¹⁴⁴Belge: 102.

¹⁴⁵ Gül Akyılmaz, "Osmanlı Aile Hukukunda Kadın", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, Ankara 2000, s.369.

¹⁴⁶Belge: 395.

¹⁴⁷Belge: 61.

¹⁴⁸ Akyılmaz, *a.g.e.*, s.369.

Fatma binti Hacı Ahmet'i boşadığını, onun mihrinden 10 dinar verdiğini ve 5 dinar kaldığını belirtmiştir. Bu husus Fatma binti Hacı Ahmet tarafından doğrulanmıştır¹⁴⁹.

Osmanlı hukukunda kocanın talak yetkisi kullanırken başvurduğu yollarından birisi de şartlı talaktır. Şartlı talakta koca, karısını boşamayı bir işi yapmaya bağlamakta ve o işi yaparsa karısı boşanmış olmaktadır¹⁵⁰. Örneğin; 7 Zilkade 995 (9 Ekim 1587) tarihinde Ali Kethüda bin Ömer, Cub Essedullah mahallesinde oturan eşleri Naztin bint Abdullah ve Selma bint Ahmet'i başka bir mahalleye götürdüğünde veya onların izni olmadan yolculuğa çıkarttığında onların boş olacağını söyledi ve kendi kendisini şahit kıldı¹⁵¹.

İncelediğimiz belgelerde gayrimüslimlerin de şartlı talak ile boşanabildikleri anlaşılmaktadır. Örneğin; 14 Şevval 995 (17 Eylül 1587) tarihinde Nasranî Behram b. Evdîs, mahkemede zevcesi Hatun bint Marlas'ın huzurunda yolculuğa çıkar ve bir yıl gaib olursa, zorunlu olan yiyecek ve elbisesine ait nafakasını göndermezse karısının boş olacağını söyledi ve zevcesi de kabul etti¹⁵².

İslam aile hukukundaki talak çeşitlerinden birisi de “ muhala'a” ya da “hul” denilen tarafların anlaşarak evlilik birliğine son vermeleridir. Bu tür boşanmada İslam hukuku, eşi ile anlaşamayan kadına, kocasının boşama yoluna gitmemesi halinde kendisi için çekilmez hale gelen evlilikten kurtulma imkanı vermiştir. Muhala'ada sıklıkla kullanılan yöntem, kadının müeccel mehir ve iddet nafakası hakkında vazgeçme karşılığında kocasından boşanmasıdır¹⁵³. 15 Zilhicce 995 (16 Kasım 1587) tarihli belgede Ali b. Zahir ve Halife b. Ali, Ali b. Yusuf'un huzurunda Fatma bint Ahmet'in kesin boşanma karşılığında 8 dinar mehri-i mü'eccel, nafakası ve diğer haklarından eşi Ali b. Yusuf'un zimmetini ibra etmek için İsmail b. Mahmut'a vekil atadığına şahit olmuşlardır¹⁵⁴.

1.7. Ücretler

Çalışma ücreti ile ilgili bir kayıt örneği yer almaktadır. Kayıt küçük bir çocuğun üç yıl boyunca çalıştırılmasıyla ilgilidir. 16 Zilkade 995 (17 Ekim 1587) tarihli

¹⁴⁹ Belge: 38.

¹⁵⁰ Akyılmaz, *a.g.e.*, s.369.

¹⁵¹ Belge: 169.

¹⁵² Belge: 62.

¹⁵³ Akyılmaz, *a.g.e.*, s.369.

¹⁵⁴ Belge: 440.

belgede Nasranî Tamind b. Hana, Nasranî Meryem bint Abdullah'tan çalıştırmak için günlük iki İstanbul Osmanîsi karşılığında 3 sene boyunca küçük oğlunu tutmuştur¹⁵⁵.

İncelediğimiz belgelerde 1 Osmani'den 6 Osmaniye kadar çıkan 6 adet mütevellilik ücreti ödemesi mevcuttur. Ortalaması 1,66 Osmani'dir. Bu belgelerin 5 tanesinde ücret 1 Osmani'dir¹⁵⁶.

İmamlik ücreti hakkında 3 kayıt bulunmaktadır.¹⁵⁷ Onların ortalaması 2 Osmani'dir. Bir kayıta hatiblik ücreti 5 Osmani olduğunu görülmektedir¹⁵⁸. İkikayıtta Kur'an okuma ücreti ile ilgilidir. Birincisinde günlük bir cüzü okumak için yarım kıt'a gümüş verilmiştir¹⁵⁹. İkincisinde Akboğa Elatruş vakfının mezarlığında Pazartesi ve Perşembe günleri sabah namazından sonra kur'an okunması için aylık 10 kıt'a ödenmiştir¹⁶⁰.

Haric-i Babül-cinan Mahallesiindeki Hudariye Medresesinde müderris olan Sa'deddin bin Muhammed Elgürani'nin tedaris ücretinin günlük 40 Osmani olduğunu görülmektedir¹⁶¹. Ev yapımı ücreti ilgili iki kayıt bulunmaktadır. 18 Zilkade 995/ 20 Ekim 1587 tarihli belgede Mimar Alaya b. Ahmet, Hidayetullah Çelebi b. Fadlullah'a kemerli, iki kapılı, iki pencereli, bacalı, tahta ve taştan menkul 25 'i peşin 45 dinara bir ev yapacağını ve eve on sene boyunca garanti verdiğini ikrar etmiştir¹⁶². Diğer bir belgede ev yapım ücreti 26 dinar görülmektedir¹⁶³.

1.8. Çeşitli Malların Fiyatları

Sicillerde geçen ve yukarıda bahsedilmeyen çeşitli cins ve miktardaki malların fiyatı aşağıda tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: *Çeşitli Malların Fiyatları*

Malın Cinsi	Ölçü Birimi	Fiyatı	Açıklama
Buğday	Mekuk	7 dinar	Her mekuk 7 dinar hesabıyla 5 mekuk bir arada satılmıştır. Belge:

¹⁵⁵ Belge: 262.

¹⁵⁶ Belge: 57, 181, 325, 333, 387.

¹⁵⁷ Belge: 106, 180, 421.

¹⁵⁸ Belge: 140.

¹⁵⁹ Belge: 182.

¹⁶⁰ Belge: 106, 180, 421, 140, 182, 186.

¹⁶¹ Belge: 362.

¹⁶² Belge: 219.

¹⁶³ Belge: 316.

			267.
Pamuk	Kantar	12 dinar	Her kantar 12 dinar hesabıyla 3 mekuk bir arada satılmıştır. Belge: 267.
Arpa	Mekuk	3 dinar	Her mekuk 3 dinarla 10 mekuk bir arada satılmıştır. Belge: 319
Üzüm tiyeği	Tiyek	80 dinar	21 adet siyah üzüm tiyeği ve müstemilatı 80 dinara satılmış. Belge: 88.
Zeytin ve İncir ağacı	Zeytin ve İncir ağacı	100 dinar	Kilis'teki Zebib(kuru üzüm) arazisinde 25 zeytin ve 275 incir ağacını kapsayan incir bağı. Belge: 271.
Yün Elbise	Adet	920 dinar	110 adet yün elbise Belge: 352.
Kumaş	zira'	279 dinar	252 Zira' Belge: 46.
Kılıç	Adet	50 dinar	1 Kılıç Belge: 308.

SONUÇ

Şer'îye sicilleri, yerel tarihin yanında, siyasi, sosyal ve iktisadi tarihimizin de aydınlatılması ve incelenmesi için önemli kaynaklardan birisidir. Başka kaynaklarda bulunması ve rastlanması oldukça zor olan birçok bilgi, geniş kapsamlı ve zengin muhtevası ile şer'îye sicillerinde yer almaktadır. Şer'îye sicillerinin üzerinde çalışılması ve araştırmacıların istifadesine sunulması, tarihimizin aydınlatılması için yapılması gereken zorunlu bir faaliyettir. Yapmış olduğumuz çalışmada Arapça olduğu ve yurt dışında bulunduğu için bu güne kadar Türkiye'de üzerinde fazla çalışılmayan ve ilgi gösterilmeyen Suriye'deki sicillerden 6 Numaralı Halep Şer'îye Sicilinin ilk 100 sayfası ele alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın tarihimiz için daha anlamlı, anlaşılır ve yararlı olması için, tez çalışmasının kısıtlı süresi içerisinde başlatmış ve yapmış olduğumuz 6 numaralı sicil tercüme ve değerlendirme faaliyetinin devam ettirilmesi, parçaların birleştirilmesi ve bütünlüğünün sağlanması önem taşımaktadır. Umuyoruz ki yapmış olduğumuz çalışma tarihimiz için bu denli önem taşıyan kaynaklara, ilgiyi artırır ve yeni çalışmaların yapılmasına vesile olur.

Tezin ikinci bölümünü oluşturan değerlendirme kısmı hiç şüphesiz 6 numaralı sicil ilk 100 sayfasının verileri ile sınırlı bulunmaktadır. 6 numaralı sicil geriye kalan bölümlerinin, hatta diğer sicillerin incelenerek verilerin bütününe bakılması ve buna göre değerlendirilmelerin yapılması, daha sağlıklı ve daha gerçekçi bilgilerin ortaya konmasını sağlayacaktır. Bu yüzden tezde yapılan değerlendirmelere belirtilen sınırlamalar doğrultusunda bakılması gerekmektedir. Bu çerçevede 6 numaralı sicil ilk 100 sayfasındaki verilerin ışığında ortaya çıkan sonuçları ana hatlarıyla şöyle özetlenebilir:

1-Halep'teki vakıflardan 16'sı zürri, 23'ü hayri olmak üzere 39 tanesi ile ilgili sicil incelediğimiz kısmında bilgiler yer almaktadır. İslam dünyasında tartışmalı bir konu olan vakıfların gayrimenkullerinin tebdili konusunda, zaruret olması

durumunda Halep'te vakıf gayrimenkullerinde değişiklik yapılabildiği görülmektedir. Vakıf mütevellilerine günlük 1 osmani civarında ödeme yapılmıştır.

2-Kiralarla ilgili 30 civarında belge bulunmaktadır. Ev kiralari 5-25 dinar, değirmen kiralari 200-300 dinar arasında değişmektedir.

3- Dönemin toplumsal bir gerçeği olan köle ve cariyelerle ilgilide çok sayıda belge bulunmaktadır. Köleler 40-130 dinar arasında satılırken pek çok cariyeye ve köle de Allah rızası ve mükatebe yoluyla azat edilmişlerdir.

4-Gayrimenkul satışları arasında en çok ev satışlarına rastlanılmaktadır. Ev fiyatlarının en yüksek olduğu mahalleler Bab-ı Kınnesrin ve Cubeyl mahalleleridir. Burada 600 dinar civarında fiyatla ev satışları yapılmıştır. En düşük ev satışı 17 dinar olup, tüm satılan evlerin ortalaması 166 dinar olmuştur.

5-İslam hukukuna göre erkeğin kadına evlilik sırasında ödemek zorunda olduğu mehire Halep'te çok büyük önem verildiği görülmektedir. Mehir konusu toplumda o kadar ciddiye alınıyordu ki, ölen bir kadının mehiri ödenmemişse, yakın akrabaları ve mirasçuları, kocadan mehiri talep ediyorlardı. Evlilik esnasında ve sonradan olmak üzere muaccel ve müeccel adlarıyla iki taksitte ödenen mehir miktarı 15 ve 250 dinar arasında değişiklik göstermiş olup ortalaması 54 dinardır. Müslümanlar için bir zorunluluk olan mehir gayrimüslimler arasında dahi yaygınlaşmış, evlilik ve boşanma durumlarında mehir ödemişlerdir. Erkeğin tek taraflı irade beyanı yanında, şartlı boşanma ve kadının alacağı mehir ve nafakadan vazgeçerek muhala'a yöntemi ile boşanmalar kayıtlarda yer almaktadır.

6-Dönemin çalışma ücretleri ile ilgili az da olsa kayıtların satır aralarında bilgiler bulunmaktadır. Bir çocuğun ailesi ile başka bir aile arasında günlük iki osmani akçe ücretle çocuğun çalıştırılması konusunda üç yıllık sözleşme yapılmıştır. İmamlar için günlük iki osmani, hatipler için beş osmani, cüz okuyanlara yarım osmani, Pazartesi ve Perşembe günleri cüz okuyanlara aylık on kıt'a ücret ödenmiştir. Dönemin en yüksek ücreti ise müderrislere ödenmekteydi. Hudariye müderrisine günlük 40 osmani ücret verilmiştir. Mimarların ev inşası işi ile ilgili iki adet sözleşme bulunmaktadır. Bu sözleşmelerde evlerin birisinin inşası için verilen fiyat 45 dinar, diğeri için 26 dinar fiyat belirlenmiştir.

7-Yukarıda belirtilen fiyatların dışında sicildeki belgelerin satır aralarında çeşitli malların fiyatlarına ait bilgiler de yer almaktadır. Buğday, arpa, pamuk, zeytin, bağ, kumaş, elbise, kılıç gibi çeşitli türden malların fiyatı ve miktarı oluşturulan tabloda gösterilmiştir.

KAYNAKÇA

Akgündüz, Ahmet, *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, OSAV, İstanbul, 1996.

_____, Ahmet, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, C.I, OSAV, İstanbul, 2006.

_____, Ahmet, *Şer'iyeye Sicilleri Mahiyeti Toplu Katalogu ve Seçme Hükümler*, C.I, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1988.

Aydın, M. Akif, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta, İstanbul 2009.

Belâzürî, *Fütûh-ulbüldan*, Şirketu-İkütüp Elarabiya, Kahire, 1901.

Bülbül, Zekeriya, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1965.

Çakar, Enver, *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı (1516-1566)*, Fırat Üniversitesi Orta-Doğu Araştırmaları Merkezi, Elazığ 2003.

El-hamevi, Yakut, *Mu'acamu-l Büldan*, Dar Sadır, C.II, Beyrut, 1993.

Essahib Kemaleddin, b. Ebu Cerada, *Zübdetü-L Haleb Min Tarih Halep*, İnceleyen, Süheyl Zekkar, Darü-l kitap Elarabi Matbaası, C.I, Dımaşık 1997.

El'udaymi, Muhammed bin Ali, *Tarih-u Halep*, İnceleyen İbrahim Za'rur, Dımaşık, 1984.

Eldem, Edhem vd., *Doğu ile Batı Arasında Osmanlı Kenti*, Çev: Sermet Yalçın, İstanbul 2003.

Elhuri, Bulus Karalli, *Canbulat Ali Paşa Vali Halep 1605-1611*, Dar El-Mekkşuf Matbaası, Beyrut 1939.

Elminnavi, Muhammed Abdurrauf , *Ennukud ve Elmekayil ve Elmevazin*, İnceleyen: Recaa bin Mahmud Essamrayi, Dar-u Erreşid, Vizerat-ü Essekafe, Irak 1981.

Et-tabah, Muhammed bin Mahmut bin Haşim, *A'lamun Nubelâ Fi Tarih-i Haleb Eş-şehba*, İnceleyen Muhammed Kemal, Daru Elkalem Matbaası, Halep, c.II, 1923.

İpçioğlu, Mehmet, *Konya Şer'iyeye Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2001.

Kurd Ali, Muhammed, *Hutat-ü Eşşam*, Mektebetün-nuri Matbaası, Dımaşık 1983.

Kaşıkçı, Osman, *İslam ve Osmanlı Hukukunda Mecelle*, OSAV, İstanbul 1997.

Marino ve Tümüki, Brijitte ve Ükavara, *Delil-ü Sicilat El-mahakim El-şer'yye*, Dımaşık 1999.

Öztürk, Nazif, *Vakıf Müessesesi*, TDV, Ankara 1995.

Özpay, Ahmet vd., *Halep'te Adım Adım Osmanlı'nın izinde*, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep 2010.

Takkuş, Muhammed Süheyl, *Tarihu-l'Osmaniyyin*, Daru Ennefays Matbaası, Beyrut 2008.

Yediyıldız, Bahaeddin, "İslam'da Vakıf", *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, C.XIV, Çağ Yayınları, İstanbul 1990, s.19-68.

Akgündüz, Ahmet, "Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümleri ve Çeşitleri", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, Ankara 2000, s.447-460.

_____, Ahmet, "Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri" *Türkler Ansiklopedisi*, YTY, C.X, Ankara, 2002. s.54-67.

_____, Ahmet, "İ'lâm", *TDVİA*, C.XXII, TDV, İstanbul, 1995, s. 72-73.

Akyılmaz, Gül, "Osmanlı Aile Hukukunda Kadın", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, YTY, Ankara 2000, s. 365-371.

Apaydın, H. Yunus, "Kefalet", *TDVİA*, C.XXV, TDV, İstanbul 2000, s.168-177.

Atar, Fahrettin, "Fetva", *TDVİA*, C.XII, TDV, İstanbul, 1995, s.486-496.

_____, Fahrettin, "Mahkeme", *TDVİA*, C.XXVII, TDV Ankara, 2003. s. 338-341.

Aydın, M. Akif, "Osmanlı Hukuku'nun Genel Yapısı ve İşleyişi", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, YTY, Ankara, 2002, s. 15-19.

_____, M. Akif, "Mehir", *TDVİA*, C.XXVIII, TDV, Ankara. 2003, s. 389-390.

Aydın ve Hamidullah, M. Akif ve Muhammed, "Köle", *TDVİA*, C.XXVI, TDV, Ankara 2002, s. 237-246.

Bardakoğlu, Ali, "İcare", *TDVİA*, C.XXI, TDV, İstanbul 2000, s. 379-388.

Bayındır, Abdulaziz, "Örneklerle Osmanlı'da Ceza Yargılaması", *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, YTY, Ankara, 2002, s. 69-82.

_____, Abdulaziz, "Osmanlı Yargının İşleyişi", *Osmanlı*, C.VI, YTY, Ankara 1999, s. 429-444.

Engin, Nihat, "Köle", *TDVİA*, C.XXVI, TDV, Ankara 2002, s. 246-248.

Erbay, Celal. "Nafaka", *TDVİA*, C.XXXII, TDV, İstanbul 2006, s. 282-285.

Fedayi, Cemal, "Osmanlı Devleti'nde Şeyhülislamlık kurumu", *Osmanlı*, C.VI, YTY, Ankara 1999. s. 447-451.

İnalcık, Halil, “Mahkeme”, *İA*, C.VII, MEB.İstanbul, 1940, s. 149-151.

Kaşıkçı, Osman, “Anayasal Açıdan Fatih’in Teşkilat Kanunnamesi”, *Türkler Ansiklopedisi*, C.X, YTY, Ankara, 2002, s. 43-53.

Kütükoğlu, Mübahat S., “Ferman”, *TDVİA*, C.XII,TDV, İstanbul 1995, s. 400-406.

Masters, Bruce, “Halep”, *TDVİA*, C.XV, TDV,İstanbul, 1997. s. 244-247.

Ortaylı, İlber, “Kadı”, *TDVİA*, C.XXIV,TDV, İstanbul 2001, s. 69-73.

Sauvaget, Jean, “Halep”, *İA*, C.V, MEB, İstanbul, 1977, s. 117-122.

Sümer, Faruk, “Suriye Selçukluları”, *TDVİA*, C.XXXVI, TDV,İstanbul2009, s. 385-386.

Şen, Murat, “Osmanlı Hukukunun Yapısı”, *Osmanlı*, C.VI, YTY, Ankara 1999, s. 327-338.

Tahsin Fendioğlu, Hasan , “Osmanlı’da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı”, *Osmanlı*, C.VI, Ankara, 1999, s. 453-465.

Uğur, Yunus, “Şer’iyye Sicilleri”, *TDVİA*, C.XXXIX, TDV, İstanbul, 2010, s. 8-11.

Yazıcı, Talib, “Halep”, *TDVİA*, C.XV, TDV, İstanbul, 1997, s. 239-244.

Gündoğdu, Reşit, “Osmanlı Mahkemesi Nasıl İşlerdi”, *Yedikıta Dergisi*, sayı 37, Çamlıca, İstanbul 2011, s. 20-27.

Karaman, Fikret vd., *Dini Kavramları Sözlüğü*, DİB, İstanbul 2009.

Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, MEB, İstanbul 1983.

ÖZGEÇMİŞ

Mohammad Ajghif 1983 yılında Hasaka'da doğdu. Orta öğrenimini Hasaka'da tamamlayan Mohammad Ajghif, 2010 yılında Halep Üniversitesi Edebiyat ve İnsani Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2011 yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans öğrenimine başladı. 2012 yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başladı. Halen aynı kurumda çalışmalarına devam etmektedir.

VITAE

Mohammad Ajghif was born in Hasaka, in 1983. He got secondary education in Hasaka and graduated from the department of History at the faculty of Literature and Human Sciences in University of Aleppo in 2010. He began to study master of Social Sciences Institute of the University of Kilis 7 Aralık in 2011. He began working as a lecturer in the Department of Eastern languages and Literature at Faculty of Arts and Sciences of university of Kilis 7 Aralık in 2012. Currently, he continues to work in the same institution.